

सावित्रीबाई फुले
पुणे विद्यापीठ

२०२२-२०२३

वार्षिक अहवाल

भाग १ : पृथक्करणात्मक माहिती
भाग २ : सांख्यिकीय माहिती

वार्षिक अहवाल समिती : २०२२-२३

प्रा. डॉ. पराग काळकर
प्र-कुलगुरु
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

अध्यक्ष

डॉ. माधवी रेड्डी
विभागप्रमुख, माध्यम व संज्ञापन अभ्यास विभाग,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

सदस्य

प्रा. डॉ. सदानंद भोसले
विभागप्रमुख, हिंदी विभाग,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

सदस्य

डॉ. प्रविण भोळे,
विभागप्रमुख, ललित कला केंद्र,
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

सदस्य

प्रा. डॉ. जुही देशमुख,
सहयोगी प्राध्यापक, मानसशास्त्र विभाग
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

सदस्य

डॉ. दत्तात्रय कुटे,
व्यवस्थापक, विद्यापीठ मुद्रणालय
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

सदस्य

आधिष्ठाता मंडळ

अध्यक्ष

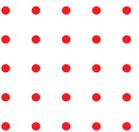
प्रा. डॉ. पराग काळकर
प्र-कुलगुरु, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

विज्ञान व तंत्रज्ञान विद्याशाखा
प्रा. डॉ. प्रमोद पाटील

वाणिज्य व व्यवस्थापन विद्याशाखा
प्रा. डॉ. यशोधन मिठारे

मानवविज्ञान विद्याशाखा
प्रा. डॉ. विजय खरे

आंतरविद्याशाखीय अभ्यास विद्याशाखा
प्रा. डॉ. प्रभाकर देसाई

मा. कुलगुरूंचे मनोगत
प्रा. (डॉ.) सुरेश गोसावी

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ आपला ७४वा वार्षिक अहवाल शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३साठी प्रस्तुत करित आहे. या अहवालातून ताजी आकडेवारी व गेल्या शैक्षणिक वर्षात विद्यापीठाने हाती घेतलेले उपक्रम, त्यामागील उद्दिष्ट्ये व विद्यापीठाची एकूण कामगिरी सादर करण्याचे प्रयोजन आहे. मला आनंद आहे की या अहवालातून विद्यापीठाच्या शैक्षणिक कामगिरीची काही ठळक वैशिष्ट्ये सादर करण्याची संधी उपलब्ध होत आहे.

शिक्षणाचे संवर्धन, निर्मिती, विकास आणि प्रसार या आपल्या ध्येयाचा पाठपुरावा ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ अखंड करित आहे. यामध्ये विद्यापीठातील १८ प्रशाळा, ज्यामध्ये ५८ विभाग आणि केंद्रांचा समावेश आहे, या महत्त्वाची भूमिका बजावतात. ‘ऑक्सफोर्ड ऑफ द ईस्ट’ म्हणून संबोधिल्या जाणाऱ्या ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ने नेहमीच सर्वसमावेशक भूमिका जपत, समाजातील सर्व घटकांतील विद्यार्थ्यांची प्रगती डोळ्यांसमोर ठेऊन, माफक दरांमध्ये दर्जेदार शिक्षण उपलब्ध करून दिले आहे. अद्ययावत तंत्रज्ञान व अभिनव कल्पनांची अंमलबजावणी करित विद्यापीठ हे शिक्षण क्षेत्रात नेहमीच अग्रेसर राहिले आहे. ‘राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण, २०२०’ हे विद्यापीठाच्या पुढील उन्नतीसाठी महत्त्वाचे मध्यम ठरले आहे. विद्यापीठ आपल्या सर्व संसाधनांचा वापर करून संशोधन, नवीन शिक्षणपद्धतींचा विकास व नावीन्यपूर्ण उपक्रमांना प्रोत्साहित करणारी संस्कृती निर्माण करित आहे व त्यातून जागतिक स्तरावर सक्षम ठरेल असे मनुष्यबळ निर्माण करित आहे. जगभरात आपला ठसा उमटविणारे विविध क्षेत्रांतील तज्ज्ञ, कलाकार, क्रीडापटू, कॉर्पोरेट क्षेत्रातील उच्चपदस्थ अधिकारी, राज्य व केंद्र सरकारांमधील धोरणनिर्मितीमध्ये सहभाग असणारे अधिकारी व नैतिक मूल्ये जपणारे नागरिक विद्यापीठाने घडविले आहेत. विद्यापीठाच्या शिक्षण-संस्कृतीचे हे मोठे यश आहे. तंत्रज्ञान व डिजिटल शिक्षणपद्धतींचा वापर वाढवून नवनवीन विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचणे, विविध सामंजस्य करारांच्या माध्यमातून नवनवीन अनुबंध निर्माण करणे व त्यांना सशक्त करणे, या करारांतून निर्माण झालेल्या संधींचा पूर्ण उपयोग करून स्थानिक व जागतिक स्तरांवरील आर्थिक, सामाजिक व पर्यावरणविषयक आव्हानांचा सामना करता येईल असे परिस्थितीपूरक शिक्षण व संशोधन विकसित करणे, तसेच गुणवत्ता व दर्जा खालावू न देता शिक्षणामध्ये बहुशाखीय व आंतरविद्याशाखीय पद्धतींचा वापर करून विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासासाठी पोषक अशा व्यवस्था निर्माण करणे, या उद्दिष्टांना समोर ठेवून विद्यापीठ सतत आपले कार्य करित आहे. या सर्व प्रयत्नांमुळेच ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ हे राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय मानांकनांमध्ये आपला ठसा उमटविण्यात यशस्वी झाले आहे. केंद्र शासनाच्या शिक्षण मंत्रालयाद्वारे राबविल्या जाणाऱ्या ‘नॅशनल इंस्टीट्यूट फ्रेमवर्क रॅकिंग (एनआयआरएफ)’मध्ये विद्यापीठाचा समावेश देशातील २० सर्वोत्कृष्ट उच्चशिक्षण संस्थांमध्ये करण्यात आला, तसेच जगभरातील विद्यापीठांचे मानांकन करणाऱ्या ‘क्यूएस’ मानांकनांमध्ये २०२३ साली विद्यापीठाचा समावेश

५४१ ते ५५० या गटामध्ये करण्यात आला. या मानांकनांमध्ये प्रगती करण्यास अजूनही वाव आहे व विद्यापीठ आपल्या सर्वोत्तम कामगिरीच्याही पुढे जाऊन आणखी चांगले कार्य करण्यास सतत प्रयत्नशील राहिल.

भारतातील युवा पिढीच्या भविष्याला आकार देण्याचे मूलभूत कार्य विद्यापीठ अहोरात्र करित आहे. भारत सरकारच्या शिक्षण मंत्रालयाच्या निर्देशानुसार 'राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण, २०२०'ची पूर्णतः अंमलबजावणी 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'ने केली आहे, व अशी अंमलबजावणी करणारे पहिले राज्य विद्यापीठ ठरले आहे. ही अंमलबजावणी विद्यापीठातील सर्व विद्याशाखा, अभ्यासक्रम व स्तरांवर (levels) करण्यात आलेली आहे. याव्यतिरिक्त, एक जबाबदार शैक्षणिक संस्थेच्या भूमिकेतून, विद्यापीठ या धोरणांचा प्रसार राज्य व राष्ट्रीय स्तरावरही करित आहे. 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' हे राज्य विद्यापीठांमध्ये अग्रगण्य राहिलेले असून, आपली वैशिष्ट्ये जपत आंतरराष्ट्रीय ख्याती मिळवण्याच्या दृष्टीने प्रयत्नरत आहे.

'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' हे एक वैशिष्ट्यपूर्ण शैक्षणिक केंद्र आहे. भविष्यात अनेक महत्वाकांक्षी योजना राबविण्याचा मानस विद्यापीठ ठेवून आहे. या वार्षिक अहवालामध्ये गतवर्षातील महत्वाचे उपक्रम व कामगिरी अधोरेखित केली आहे, ज्यातून सर्वसामान्य जीवनाचा दर्जा वाढविणारे संशोधन, नावीन्यपूर्ण उपक्रम आणि शिक्षण ही विद्यापीठाची उद्दिष्ट्ये प्रतिबिंबित होतात. एका अहवालामध्ये अर्थातच सर्व काही समाविष्ट केले जाऊ शकत नाही. विद्यापीठाने जे अनेक यशस्वी उपकर्म राबविले, त्यांतील केवळ काही ठळक असे उपक्रम येथे अधोरेखित केले आहेत. विद्यापीठाशी संलग्न महाविद्यालये, संस्था, विभाग, प्रशाळा, कर्मचारी व विद्यार्थी यांची विशेषज्ञता, कौशल्ये आणि प्रतिबद्धता या कार्यातून समोर येते. विद्यापीठाच्या उत्कर्षामध्ये हे सर्वच घटक जी भूमिका बजावित राहिले आहेत त्याबद्दल मी त्यांचे आभार मानू इच्छितो. संशोधन व अभिनव उपक्रमांचे एक सर्जनशील केंद्र म्हणून विद्यापीठाची ख्याती वाढत राहिली आहे. विद्यापीठाच्या भाषांतर-विषयक सुविधांचे महत्त्व राष्ट्रीय व जागतिक स्तरावर सातत्याने दखलपात्र ठरले आहे. भोवतालची नवनवीन आव्हाने विद्यापीठाने नेहमीच यशस्वीपणे पेलली आहेत व त्यांतून परिस्थितीनुरूप पाऊले उचलून भविष्याच्या दृष्टीने सक्षम व्यवस्था उभ्या केल्या आहेत. विद्यापीठातील संशोधन हे वर्तमानातील सर्वात खडतर आव्हानांवर उत्तरे शोधित आलेले आहे. विद्यापीठ संशोधन मूल्ये असणारे शिक्षण नेहमीच देत आले आहे व विद्यार्थ्यांना एक परिपूर्ण अनुभव देणारी संस्था म्हणून प्रचलित आहे. २०२३ सालच्या मानांकनांमध्ये विद्यापीठ हे राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय दर्जावरील श्रेणींमध्ये समाविष्ट होते, ही अभिमानास्पद बाब आहे. विद्यापीठातील सर्जनशील शैक्षणिक वातावरण हे विद्यार्थी तसेच कर्मचारी यांच्याही विकासासाठी महत्वाचे ठरते. भविष्याच्या दृष्टीने सक्षम धोरणांची आखणी विद्यापीठ नेहमीच करित असते, परंतु उच्च-शिक्षणाचा विकास चिरकाळ होत राहण्याच्या दृष्टीने पर्यायी अर्थसहाय्याचे प्रारूप गरजेचे आहे. या दृष्टीने परिवर्तनशील धोरणांची तातडीची गरज आहे. विद्यापीठामध्ये एक सर्वसमावेशक वातावरण निर्माण करण्यास आम्ही प्रतिबद्ध आहोत, जेणेकरून येथील सर्वच घटकांचा विकास होईल. गेल्या वर्षभरात, 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' आपली उद्दिष्टे राबविण्यात यशस्वी झाले आहे. पुढील वर्षातही संशोधन व अभिनवतेची कास धरणारे आणि विद्यार्थ्यांना सर्वांगीण अनुभव देणारे शैक्षणिक केंद्र म्हणून विद्यापीठाचे आंतरराष्ट्रीय नावलौकिक वाढविण्यासाठी आम्ही प्रयत्नशील राहू.

प्रो. (डॉ.) सुरेश गोसावी

कुलगुरू

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

मा. प्र-कुलगुरूंचे मनोगत

प्रा. (डॉ.) पराग काळकर

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’च्या ७४ व्या वार्षिक अहवालाच्या निमित्ताने सर्वांशी संवाद साधण्याची संधी मला मिळाली, याचा मला विशेष आनंद होत आहे. कोरोनाच्या पार्श्वभूमीवर मागील दोन-तीन वर्षे आपणा सर्वांच्याच आयुष्यातील अत्यंत कठीण वर्षे होती. परंतु आपण या कठीण परिस्थितीवर मात करीत समाजाभिमुख कार्य करून विस्कटलेली घडी पूर्वपदावर आणत आहोत. शिक्षणाची बिघडलेली घडी पुन्हा पूर्ववत करणे हे विद्यापीठ म्हणून आपणा सर्वासमोर मोठे आव्हान होते. कोरोनाच्या आपत्तीनंतर शिक्षणाचे बदललेले स्वरूप आणि नव्या शैक्षणिक धोरणाची अंमलबजावणी अशा दोन्हीचा मेळ घालण्याचे एक नवे आव्हान विद्यापीठ व महाविद्यालयांसामोर आहे. त्यासाठी सातत्याने विद्यापीठ अनेक अभ्यासपूर्वक, सर्वसमावेशक, कालसुसंगत असे निर्णय घेत आहे.

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’ची ध्येयधोरणे निर्धारित आणि विवक्षित स्वरूपाची आहेत हे आतापर्यंत आपण सिध्द केलेले आहे. विद्यापीठाच्या अनेकविध उपलब्धींना जगभरात सन्मानित केले गेले आहे आणि आपली एक खास ओळख जगाच्या नकाशावर मुद्रित झालेली आहे. परंपरा, समकाल आणि भविष्याचा वेध घेणा-या सर्वच ध्येयधोरणांना विकाससन्मुख करण्याचा अमृतमहोत्सवी कार्यकालातला हा नवा आरंभबिंदू ठरेल. म्हणून हे विद्यापीठ सक्रियपणे स्पर्धात्मक आणि सामाजिकदृष्ट्या जागरूक अग्रगण्य शैक्षणिक आणि संशोधन संस्था म्हणून संवर्धन, नवनिर्मिती, विस्तार आणि ज्ञानात्मक प्रगती, तसेच शाश्वत विकास आणि सार्वजनिक कल्याणाची आव्हाने स्वीकारणारे महत्तम कार्यक्षेत्र असेल, अशा ध्येयाने आपण सर्वजण कार्यरत होऊ. गेल्या वर्षभराच्या काळात आपण रोजगार, नियमित वर्गअध्यापन व पुनर्स्थापन हे मुद्दे प्राधान्यक्रमावर घेत, कौशल्यावर आधारित अभ्यासक्रमावर भर दिला आहे. शिवाय "चॉईस बेस्ड क्रेडिट सिस्टिम" मुळे विद्यार्थ्यांना त्यांच्या आवडीच्या क्षेत्रात अभ्यासक्रम शिकण्याची संधी उपलब्ध झाली आहे. ‘स्वयं’मधील अभ्यासक्रम उपलब्ध करून देण्याचे धोरण निश्चित करण्यात आले आहे. बेरोजगारीमुळे भेडसावणा-या समस्यांवर उपाययोजना म्हणून अनेक नवोन्मेषित उद्योगांना जोडून घेत त्यांच्यासोबत नवीन अभ्यासक्रम सुरू केलेले आहेत. ‘कौशल्य विकास केंद्रा’च्या माध्यमातून तीन व्यावसायिक पदवी अभ्यासक्रमदेखील सुरू केले असून, त्यामध्ये मारुती सुझुकी बरोबर केलेल्या करारातून "बी व्होक इन रिटेल मॅनेजमेंट" या अभ्यासक्रमात विद्यार्थ्यांना "ऑन जॉब ट्रेनिंग" दिलेले आहे. अनेक नव्या तंत्रज्ञानाशी सुसंगत अभ्यासक्रम सुरू केलेले आहेत. अनेक संस्था व कंपन्यांशी केलेले सामंजस्य करार ही त्याची काही ठळक उदाहरणे आहेत. ऑस्ट्रेलियातील मेलबर्न विद्यापीठासोबत बी.एस्सी. ब्लेंडेड हा चार वर्षांचा अभ्यासक्रम सुरू केलेला असून, चारपैकी दोन वर्षे विद्यार्थ्यांना मेलबर्न विद्यापीठात पदवी पूर्ण करण्याची संधी उपलब्ध झालेली आहे. तसेच अडीचशेहून अधिक महाविद्यालयात "स्टार्टअप इनोव्हेशन सेल" ची स्थापना करून, विद्यार्थ्यांना नाविन्यपूर्ण प्रकल्प हाती घेण्याची संधी उपलब्ध

करून दिली आहे. त्यासोबतच विद्यापीठाने उच्च शिक्षणाचे आंतरराष्ट्रीयीकरण, अॅकेडेमिक क्रेडिट बँक, चार वर्षांचा पदवी अभ्यासक्रम आराखडा आदी विषयांवरही काम सुरू केलेले आहे.

‘राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२०’ची व्यापक अंमलबजावणी विद्यापीठ व महाविद्यालय पातळीवर व्हावी यासाठी विद्यापीठाने पुढाकार घेत या वर्षभरात अनेक कार्यक्रम हाती घेतले. त्या अनुषंगाने शिक्षण पध्दतीमध्ये होणाऱ्या बदलांची माहिती देण्यासाठी विद्यापीठात जनजागृतीपर व्याख्यानांचे आयोजन करण्यात आलेले होते. पालक, विद्यार्थी आणि समिती सदस्य यांचा संवाद घडवून आणण्याचा हा पहिला अभिनव उपक्रम ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’ने केला असून, यातून अनेक पालकांच्या मनातील शंका दूर झाल्या आहेत. ‘राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२०’ला अनुसरून शैक्षणिक संस्थांचे स्वायत्तीकरण आणि त्यांना शैक्षणिकदृष्ट्या स्वावलंबी करण्यासाठी विद्यापीठ मदत करीत आहे. तसेच संशोधन व नवोपक्रमांच्या सक्षमीकरणासाठी विद्यापीठाच्या उपकेंद्रांचे तंत्रज्ञानात्मक विकसन करण्यासाठी विद्यापीठ प्रयत्नशील आहे. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण आणि जी-20 उपक्रम यांच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी मूल्यशिक्षणावर विशेष भर दिला गेला आहे.

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’च्या अमृतमहोत्सवी वर्षाच्या पूर्वसंध्येला व सुरुवातीला ‘राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणा’चा आराखडा सुनिश्चित करण्यात आणि या आराखड्याचा सर्व घटकांपर्यंत प्रसार करण्यात विद्यापीठ देशभरात आघाडीवर राहिले आहे. याकाळात जी-20 परिषदेच्या उपक्रमांविषयीच्या कार्यशाळा व परिषदा विद्यापीठ आवारात पार पडल्या. जी-20 परिषद उपक्रमांतर्गत उच्चशिक्षण कार्यगटाची रचनात्मक जबाबदारी ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’ने समर्थपणे पार पाडली आहे.

याकाळात विद्यापीठाने अध्यापन आणि संशोधनात राष्ट्रीय तसेच आंतरराष्ट्रीय स्तरावर उत्कृष्ट कामगिरी बजावली असून, ‘क्युएस’ या जागतिक पातळीवरील क्रमवारीत विद्यापीठाने ‘७११ ते ७२०’च्या गट क्रमवारीत स्थान मिळविले आहे, तर Times Higher Education या संस्थेच्या World University Ranking 2023मध्ये ‘६०० ते ८००’ या गटाच्या क्रमवारीत मजल मारली आहे. तसेच शिक्षा मंत्रालय, नवी दिल्ली यांच्याकडून सन २०२३मध्ये देशपातळीवर जाहीर झालेल्या NIRF Rankingमध्ये ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ सर्व शैक्षणिक संस्था गटांमध्ये 35 व्या स्थानी, तर विद्यापीठ गटांमध्ये 19 व्या स्थानी असून, केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाच्या Atal Ranking of Institutions on Innovation Achievements (ARIIA) या क्रमवारीत ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ राज्य पातळीवर पहिल्या स्थानी, तर राष्ट्रीय पातळीवर आठव्या स्थानी आहे. विद्यापीठाची ही प्रगती आपणा सर्वांसाठी निश्चितच अभिमानास्पद आहे.

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने ‘क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले अर्थसाहाय्य योजना’, ‘लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे आर्थिक दुर्बल विद्यार्थी अर्थसाहाय्य योजना’, ‘राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिष्यवृत्ती योजना’, ‘महात्मा जोतीराव फुले गुणवंत विद्यार्थी शिष्यवृत्ती योजना’ आणि ‘स्वामी विवेकानंद विद्यार्थी सहाय्य योजना’ या पाच विविध शिष्यवृत्ती सुरू केल्या आहेत. शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३साठी या पाच शिष्यवृत्तींसाठी पदवी अभ्यासक्रमासाठी ४.७११ व पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांसाठी २.६९१ असे एकूण ७,४०२ विद्यार्थी पात्र ठरले असून, शिष्यवृत्तीची रक्कम थेट विद्यार्थ्यांच्या खात्यात जमा केलेली आहे.

प्रशासनास गती देण्याच्या हेतूने स्वायत्त महाविद्यालयांसाठी स्वतंत्र कक्ष, तसेच नवीन शैक्षणिक धोरणाच्या अंमलबजावणीसाठी आणि सर्व घटकांच्या समन्वयासाठी स्वतंत्र कक्ष स्थापन करण्यात आले आहेत.

या वर्षात नवीन शैक्षणिक धोरणांची अंमलबजावणी, विद्यापीठाच्या अमृतमहोत्सवी वर्षानिमित्त आयोजित करावयाचे कार्यक्रम आणि जागतिक स्पर्धेत आपला नावलौकिक टिकवत अधिक उंची गाठण्यासाठी

उपाययोजना सुचविण्यासाठी विद्यापीठ सल्लागार परिषदेच्या दोन सभा आयोजित करण्यात आल्या.

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’च्या अमृत महोत्सवानिमित्त विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात येत आहे. अमृत महोत्सवानिमित्त तयार करण्यात आलेल्या विशेष बोधचिन्हाचे अनावरण नुकतेच मा. मुख्यमंत्री यांचे हस्ते मंत्रालयात करण्यात आले. अमृत महोत्सवानिमित्त विद्यापीठाच्या नामांकित माजी विद्यार्थ्यांचा सन्मान करण्यात आला. तसेच विविध क्षेत्रातील कर्तृत्ववान महिलांचा सन्मान करण्यासाठी ‘जागर स्त्री शक्तीचा’ या कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले. अमृत महोत्सवानिमित्त नजीकच्या काळात अमृत महोत्सवी वाटचालींचा विशेषांक प्रकाशित करणे, विद्यापीठाच्या तीनही जिल्ह्यांमध्ये विविध विशेष व्याख्यानांचे भव्य आयोजन करणे, राष्ट्रीय पातळीवरील मराठी व हिंदी कविसंमेलन आयोजित करणे इत्यादि विविध कार्यक्रम प्रस्तावित आहेत.

भारताच्या ‘आजादी का अमृत महोत्सव’ उपक्रमांतर्गत ‘मेरी माटी मेरा देश’ अभियान राबविण्यात येत असून, या अभियानाचा भाग म्हणून ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’ने ‘सेल्फी विथ माटी’ हा उपक्रम विद्यापीठ व विद्यापीठ संलग्नित महाविद्यालयांमध्ये यशस्वीपणे राबविला. ‘मेरी माटी मेरा देश’ या उपक्रमांतर्गत पुणे, नगर व नाशिक जिल्ह्यांमध्ये जिल्हास्तरीय निबंध, वक्तृत्व, पथनाट्य, लोकगायन, लोकवाद्य, भिक्तीचित्र अशा विविध सांस्कृतिक कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग, महाराष्ट्र शासन व ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ यांच्या संयुक्त विद्यमाने एक दिवसीय राज्यस्तरीय महिला सक्षमीकरण परिषद विद्यापीठात घेण्यात आली.

वेळोवेळी आलेल्या संकटांना ‘संकट’ न मानता ‘संधी’ मानत विद्यापीठाने आजवर अनेक नव्या वाटा शोधल्या आहेत. या प्रवासात अर्थातच प्राध्यापक, संशोधक, प्रशासकीय अधिकारी, सेवक व विद्यार्थी केंद्रस्थानी असून, या सर्वांच्या योगदानामुळे विद्यापीठास अव्वल स्थान प्राप्त झाले आहे. भविष्यात भारतीय उच्च शिक्षणात अमुलाग्र बदल नव्या शैक्षणिक धोरणामुळे होऊ घातले आहेत. विद्यापीठाने ही मोठी संधी मानत सर्व घटकांच्या समन्वयाने व सहभागाने जोरदार अंमलबजावणीचे नियोजन व त्याप्रमाणे कार्यप्रणालीमध्ये बदल सुरू केले आहेत. आशा आहे की, नव्या बदलांसह विद्यापीठ सामाजिक दायित्व निभावत राष्ट्र उभारणीसाठीचे उच्च विचार व मूल्ये बाळगणारी पिढी घडविण्यात यशस्वी होईल, आत्मनिर्भर होण्यासाठी मदत होईल.

प्रा. (डॉ.) पराग काळकर

प्र-कुलगुरु

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

अनुक्रमणिका

भाग १ : पृथक्करणात्मक माहिती - १	पृष्ठ क्र.
१. विद्यापीठ एक दृष्टिक्षेप	६
२. विद्यापीठ : नव्या दिशा व धोरणे	१९
३. उपक्रम आणि यशप्राप्ती	३४
४. वित्त आणि साहाय्य	६१
५. केंद्रीय सुविधा	६३
सारांश	६८
भाग २ : सांख्यिकीय माहिती - २ (आलेख)	७२

प्रकरण १

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ – एक दृष्टिक्षेप

उद्दिष्टे व प्राथमिकता

लक्ष्ये

- विद्यापीठाला ज्ञाननिर्मितीचे एक प्रमुख केंद्र बनविणे, तसेच अध्यापन, संशोधन व इतर शैक्षणिक उपक्रमांच्या उत्कर्षाद्वारे ‘सेंटर ऑफ एक्सलेन्स’ बनविणे
- ज्ञानाचे संवर्धन, निर्मिती, विकास व प्रसार करणे
- मूल्याधारित व दर्जेदार शिक्षणातून तंत्रज्ञान-निपुण, विविध क्षेत्रांना पूरक असे, वैचारिकदृष्ट्या सक्षम व कृतीशील नेतृत्व निर्माण करणे
- सामाजिक व प्रादेशिकदृष्ट्या सर्वसमावेशक भूमिकेतून अद्ययावत संशोधन व नवनिर्मिती करून समाजाचे सबलीकरण करणे
- आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थ्यांना आकृष्ट करून तसेच जगभरातील नामांकित शिक्षण संस्थांबरोबर संबंध प्रस्थापित करून जागतिक स्तरावर अनुबंध निर्माण करणे

ध्येय

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’चे ध्येय हे एक आंतरराष्ट्रीय, सामाजिक कर्तव्याची जाणीव असणारे ‘सेंटर ऑफ एक्सलेन्स’ होणे हे आहे, जिथे ज्ञानाचे संवर्धन, निर्मिती, विकास व प्रसार केला जाईल, जे वेगाने बदलणारा भोवताल व त्याद्वारे निर्माण होणाऱ्या आव्हानांचा सामना करू शकेल, आणि जे आर्थिक, तांत्रिक व सामाजिक प्रगतीमध्ये मोलाचे योगदान देणाऱ्या येथील प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांचे सशक्तीकरण करण्यास प्रतिबद्ध असेल.

गुणवत्ता-विषयक धोरण

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ हे मूल्याधारित व दर्जेदार शिक्षणाच्या आधारे, विविध क्षेत्रांमध्ये अध्यापन, संशोधन व इतर शैक्षणिक उपक्रमांद्वारे उत्कर्ष साधून एक महत्त्वाचे शिक्षण केंद्र व ‘सेंटर ऑफ एक्सलेन्स’ म्हणून मान्यता मिळविण्यास प्रयत्नशील आहे. विद्यापीठाचे गुणवत्ता-विषयक धोरण हे एक आंतरराष्ट्रीय, सामाजिक कर्तव्याची जाणीव असणारे ‘सेंटर ऑफ एक्सलेन्स’ घडविणे व ज्ञानाचे संवर्धन, निर्मिती, विकास व प्रसार करणे या आपल्या ध्येयांचा पुनरुच्चार करते. वेगाने बदलत्या भोवतालाचे भान ठेवत विद्यापीठाचे गुणवत्ता-विषयक धोरण येथील प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांना नैतिकता व दर्जा अबाधित राखत समाजाच्या आर्थिक, तांत्रिक व सामाजिक प्रगतीमध्ये मोलाचे योगदान करण्यास प्रोत्साहित करते.

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’विषयी

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ (पूर्वीचे ‘पुणे विद्यापीठ’) हे नेहमीच महाराष्ट्रातील नवनवीन विचारप्रवाहांच्या निर्मिती व उन्नतीमध्ये अग्रेसर राहिले आहे. ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ हे भारतातील एक

अग्रगण्य विद्यापीठ असून पुणे शहराच्या उत्तर-पश्चिम भागामध्ये स्थित आहे. विद्यापीठाच्या निसर्गरम्य परिसराचा विस्तार हा एकूण ४११ एकर आहे. 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' हे जगातील नामांकित विद्यापीठांपैकी एक असून येथील विद्यार्थी-संख्या ७ लाखांहून अधिक आहे. विद्यापीठामध्ये ४ विद्याशाखांच्या अंतर्गत एकूण ५६ विभाग आहेत. प्रत्येक विभाग हा स्वतंत्र इमारतीत असून एकूण १९४ अभ्यासक्रम येथे राबविले जातात.

विद्यापीठातील प्रशाळा व्यवस्था

'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ'ने विभागीय रचना बदलून त्यांची पुनर्रचना प्रशाळा व्यवस्थेच्या स्वरूपात केली आहे. शैक्षणिक उपक्रमांचे आणखी चांगले नियोजन व संसाधनांचा आणखीन समर्पक उपयोग करता यावा, या उद्देशाने हा निर्णय घेण्यात आला आहे. विद्यापीठामध्ये आता खालीलप्रमाणे प्रशाळा असतील:

विद्याशाखा: विज्ञान व तंत्रज्ञान	विद्याशाखा: वाणिज्य व व्यवस्थापन	विद्याशाखा: मानव्यविद्या	विद्याशाखा: आंतरशास्त्रीय अध्ययन
पर्यावरण व पृथ्वी विज्ञान प्रशाळा	व्यवसायशास्त्र प्रशाळा	मानव अभ्यास प्रशाळा	संज्ञापन व माहिती प्रशाळा
रासायनिक विज्ञान प्रशाळा		भाषा व साहित्य प्रशाळा	शिक्षण प्रशाळा
आरोग्य विज्ञान प्रशाळा		सामाजिक शास्त्रे प्रशाळा	आंतर-शास्त्रीय अभ्यास प्रशाळा
जैव विज्ञान प्रशाळा		विधी प्रशाळा	मुक्त व दूरशिक्षण प्रशाळा
गणित व संगणन विज्ञान प्रशाळा			अभिनीत कला प्रशाळा
तंत्रज्ञान प्रशाळा			बहु-शास्त्रीय अभ्यास प्रशाळा (विद्यापीठ नाशिक उपकेंद्र येथे)
भौतिक विज्ञान प्रशाळा			बहु-शास्त्रीय अभ्यास प्रशाळा (विद्यापीठ अहमदनगर उपकेंद्र येथे)

संलग्न महाविद्यालये व विभाग

संलग्न महाविद्यालये व संस्था: 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ'शी एकूण ७८३ महाविद्यालये, १७८ मान्यताप्राप्त व्यवस्थापनशास्त्र संस्था व राष्ट्रीय पातळीवर नावाजलेली ७३ संशोधन केंद्रे संलग्न आहेत. यांमध्ये ३४ स्वायत्त महाविद्यालये व संस्था आहेत तसेच 'विद्यापीठ अनुदान आयोगा (यूजीसी)'द्वारे 'कॉलेजेस विथ पोटेंशियल फॉर एक्सलेन्स (सीपीई)' म्हणून मान्यता मिळविलेले ६ महाविद्यालये आहेत.

विद्यापीठातील विभाग:

विद्याशाखा	४
प्रशाळांची संख्या	१९
विभाग	५६
एकूण अभ्यासक्रम	१७९
संशोधन केंद्रे (चेअर्स)	१९
विद्यापीठ परिसरातील एकूण विद्यार्थीसंख्या	८८८२
विद्यापीठ परिसरातील एकूण अध्यापकसंख्या	२६५

विद्यापीठ परिसरातील निवास सुविधा: 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'च्या कॅम्पसमध्ये एकूण ३७१९ स्त्री व पुरुष विद्यार्थ्यांसाठी निवासाची सुविधा असून, आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थी, शिक्षक व शिक्षकेतर कर्मचऱ्यांसाठी स्वतंत्र निवास व्यवस्था आहे.

भोजन सुविधा: 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' विद्यार्थी, कर्मचारी व अभ्यागतांसाठी भोजनगृहे, उपहारगृहे व वसतिगृहातील खानावळ (मेस) चालविते.

१.१.० सुशासन व उत्तम कार्यपद्धती

'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'ने आपल्या समृद्ध परंपरांशी प्रामाणिक राहण्याचे व त्याचबरोबर प्रगतीच्या नव्या वाटांवर चालण्याचे लक्ष्य जोपासले आहे. ज्ञानक्षेत्रातील नवनवीन प्रवाहांचे भान ठेवीत, सद्यस्थितीतील ज्ञानाच्या चौकटींना आव्हान देत, अद्ययावत तंत्रज्ञानाचा वापर करित, समाज व व्यवसायक्षेत्रातील समस्या व संधी यांदृष्टीने पूरक नवनिर्मितीला प्रोत्साहन देत व समाजामध्ये संपत्ती निर्माण करणारे नवोद्योजक निर्माण करित, शिक्षण व विद्याप्रवीणतेचा पुरस्कार करणे हे विद्यापीठाचे प्रमुख उद्दिष्ट आहे.

१.१.१ मानांकने

- 'क्यूएस वर्ल्ड यूनिवर्सिटी रॅकिंग': 'क्यूएस वर्ल्ड यूनिवर्सिटी रॅकिंग' हे जगातील सर्वात नावाजलेले मानांकन ठरले आहे. २०२३ सालच्या 'क्यूएस वर्ल्ड यूनिवर्सिटी रॅकिंग'मध्ये 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'ने जगभरातील विद्यापीठांच्या क्रमवारीत ७११-७२० या गटात स्थान मिळविले.
- 'टाइम्स हायर एज्युकेशन एशिया रॅकिंग (टीएचई)': 'टाइम्स हायर एज्युकेशन एशिया रॅकिंग'मध्ये 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'ने ६०० ते ८०० या गटामध्ये स्थान पटकावले.
- 'नॅशनल इंस्टीट्यूट रॅकिंग फ्रेमवर्क (एनआयआरएफ)': 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' हे भारतातील विद्यापीठांमध्ये शैक्षणिकदृष्ट्या सर्वात अग्रगण्य विद्यापीठांपैकी असून, जागतिक क्रमवारीमध्ये स्थान मिळवित आहे. केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाच्या 'नॅशनल इंस्टीट्यूट रॅकिंग फ्रेमवर्क (एनआयआरएफ)' मानांकनांमध्ये १९व्या स्थानावर आहे.

- 'अटल रॅकिंग ऑफ इंस्टिट्यूशन्स': 'अटल रॅकिंग ऑफ इंस्टिट्यूशन्स ऑफ इनोवेशन अचिव्हमेन्ट (एआरआयआयए)'मध्ये 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' हे राज्यात पहिल्या स्थानावर तर देशात आठव्या स्थानावर आहे.
- नॅक मूल्यांकन: मार्च २०१७च्या नॅक मूल्यांकनांमध्ये 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' ३.६०च्या 'सीजीपीए'सह पुन्हा एकदा A+ श्रेणीमध्ये समाविष्ट झाले. २०१७पर्यंत महाराष्ट्रातील विद्यापीठांनी मिळविलेल्या 'सीजीपीए'पैकी हा सर्वोच्च 'सीजीपीए' आहे.
- 'यूनिवर्सिटी विथ पोर्टेशियल फॉर एक्सलेन्स (यूपीई)': 'विद्यापीठ अनुदान आयोगा'द्वारे 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ'ला सर्वश्रेष्ठ गुणवत्तेची क्षमता असणारे विद्यापीठ ('यूनिवर्सिटी विथ पोर्टेशियल फॉर एक्सलेन्स') म्हणून मान्यता मिळाली आहे. या योजनेतून मिळणाऱ्या अनुदानाचा उपयोग विद्यापीठाने अध्यापनासाठी 'माहिती व संज्ञापन तंत्रज्ञान (आयसीटी)' पद्धतींचा, तसेच अध्यापन व संशोधनामधील गुणवत्ता-वर्धनासाठी मूल्यमापन पद्धतींचा वापर सुरू करण्यासाठी केला आहे.
- 'प्रमोशन ऑफ यूनिवर्सिटी रिसर्च अँड सायंटिफिक एक्सलेन्स (पर्स)': 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ'ला भारत सरकारद्वारे मूल्यवर्धन जोपासून संशोधन व विकास करणारे विद्यापीठ म्हणून उत्तम कामगिरी करणाऱ्या विद्यापीठांच्या A श्रेणीमध्ये ('परफॉर्मिंग यूनिवर्सिटी इन कॅटेगरी ए') मान्यता मिळाली आहे. विज्ञान व तंत्रज्ञान विभागाने हे मानांकन 'प्रमोशन ऑफ यूनिवर्सिटी रिसर्च अँड सायंटिफिक एक्सलेन्स (पर्स)' या कार्यक्रमांतर्गत सलग दोन टप्प्यांमध्ये मिळविले.

१.१.२ अंतर्गत गुणवत्ता हमी: विद्यापीठाची कामगिरी खालीप्रमाणे आहे:

१. सहयोग करार

१.२ सामंजस्य करार

१.२.१ आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील सामंजस्य करार

अनुक्रम	विद्यापीठ/संस्थेचे नाव	विषय	संबंधित विभाग
१	पॉल वॅलरी यूनिवर्सिटी, सिटी ऑफ मॉटपेलियर, फ्रान्स	अध्यापकीय, तांत्रिक व प्रशासकीय कर्मचारी तसेच विद्यार्थ्यांची देवाणघेवाण व संयुक्त संशोधन प्रकल्प	परकीय भाषा
२	बर्गिश यूनिवर्सिटी वुपर्टल / द यूनिवर्सिटी ऑफ वुपर्टल, जर्मनी	विद्यार्थी, अध्यापक व शिक्षण-विषयक देवाणघेवाण, तसेच अल्पकालावधीचे शिक्षण-विषयक, प्रशिक्षण व सांस्कृतिक कार्यक्रम	परकीय भाषा
३	द यूनिवर्सिटी ऑफ मेलबर्न	पुढील विषयांवर सहयोग – संशोधन, मान्यताप्राप्त पदवी व पदव्युत्तर स्तरांच्या अभ्यासक्रमांची आखणी, विकास व अंमलबजावणी, तसेच विद्यार्थी, अध्यापक व ज्ञानाची देवाणघेवाण	शिक्षण व अभ्यासपूरक (एक्सटेंशन)

४	हार्वर्ड बिझनेस स्कूल ऑनलाइन, बॉस्टन, मॅसॅच्युसेट्स, युएसए	‘एचबीएस ऑनलाइन’द्वारे राबविले जाणारे अभ्यासक्रम विद्यार्थ्यांना उपलब्ध करून देणे	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
५	ब्रॉन्क्स कम्युनिटी कॉलेज ऑफ द सिटी यूनिवर्सिटी ऑफ न्यू यॉर्क, यूएसए	शिक्षण-विषयक सहयोग, तसेच विद्यार्थी व अध्यापकांची देवाणघेवाण व समर स्कूल	तंत्रज्ञान
६	ड्रेक्सलर यूनिवर्सिटी फिलडेल्फिया, पीए, यूएसए	संशोधन-विषयक सहयोग, प्रकाशन-विषयक देवाणघेवाण, तसेच परिषद, चर्चासत्र व कार्यशाळांचे संयुक्त आयोजन	तंत्रज्ञान
७	द सिटी कॉलेज ऑफ द सिटी यूनिवर्सिटी ऑफ न्यू यॉर्क, यूएसए	विद्यार्थी, अध्यापक व संशोधन-संबंधित कर्मचाऱ्यांची देवाणघेवाण, तसेच शिक्षण- विषयक देवाणघेवाण	तंत्रज्ञान
८	द यूनिवर्सिटी ऑफ कॅलिफोर्निया बर्कली	विविध संशोधक, जसे की विद्यार्थी, अध्यापक व पोस्ट-डॉक्टरल संशोधक, यांची देवाणघेवाण, तसेच संयुक्त संशोधन प्रकल्प व संयुक्त प्रशिक्षण कार्यक्रम	तंत्रज्ञान
९	मित्सुबिशी कार्पोरेशन, टोक्यो, जपान	३ ते ५ लाख रुपयांचे आर्थिक सहाय्य, तसेच विद्यार्थ्यांसाठी जपानी भाषेचे अभ्यासक्रम उपलब्ध करून देणे	परकीय भाषा
१०	बरो ऑफ मॅनहॅटन कम्युनिटी कॉलेज ऑफ द सिटी यूनिवर्सिटी ऑफ न्यू यॉर्क	संयुक्त संशोधन प्रकल्प, तसेच विद्यार्थी व अध्यापकांची देवाणघेवाण, समर स्कूल व अध्यापकांच्या पुढाकारातून विविध अभ्यासक्रम राबविणे	तंत्रज्ञान
११	यूनिवर्सिटी ऑफ विना, ऑस्ट्रिया	आंतररवासितांच्या संरचनेतून विद्यार्थ्यांचा प्रशिक्षणार्थी म्हणून स्वीकार करणे, तसेच ‘जर्मन अँज ए फॉरेन लॅंग्वेज’ अभ्यासक्रम राबविणे	परकीय भाषा
१२	आयएनएएलसीओ, पॅरिस	विद्यार्थी आणि अध्यापकीय/संशोधन-संबंधित कर्मचाऱ्यांची देवाणघेवाण सुलभ करणे	परकीय भाषा
१३	फाऊंडेशन फॉर द अडवांसमेंट ऑफ आर्ट्स अँड सायन्सेस फ्रॉम इंडिया (एआरएसआय), १४९-०२, मेलबर्न एव, फ्लशिंग, न्यू यॉर्क, ११३६७, यूएसए	१० वर्षांसाठी प्रतिवर्ष ५ लाख रुपयांचे अनुदान, तसेच अध्यापक, विद्यार्थी व पी.एच.डी./पोस्ट- डॉक्टरल विद्यार्थ्यांद्वारे अनुदानाचा उपयोग गणितशास्त्राच्या अभ्यास व संशोधनासाठी करणे	गणितशास्त्र

१.२.२ राष्ट्रीय पातळीवरील सामंजस्य करार

अनुक्रम	विद्यापीठ/संस्थेचे नाव	विषय	संबंधित विभाग
१	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर तंत्रशास्त्र विद्यापीठ, लोणेरे	शिक्षण-विषयक, विद्यार्थी, अध्यापक व कर्मचारी देवाणघेवाण, संसाधन वाटप, संयुक्तपणे उपक्रम, विविध स्तरांवरील कार्यक्रम व संशोधन प्रकल्पांचे आयोजन	सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ
२	पुरातत्त्वशास्त्र व वस्तुसंग्रहालय संचलनालय, पुणे विभाग, महाराष्ट्र सरकार	समृद्ध अशा बौद्ध साहित्यिक व तात्त्विक परंपरेमध्ये विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षित करणे व ही परंपरा समजावून सांगणे, बौद्ध वास्तुशास्त्राचे ज्ञान विद्यार्थ्यांना देणे, प्रकल्प व अंतरवासितांच्या माध्यमातून पर्यटनशास्त्राचे मूलभूत ज्ञान देणे	पाली व बौद्ध अध्ययन
३	हर्डकॅसल रेस्टोरंट प्रा. लि., रिटेलर्स असोसिएशन स्किल काउंसिल ऑफ इंडिया, नेस वाडिया वाणिज्य विद्यालय, पुणे	‘बीबीए इन रिटेल ऑपरेशन्स’ ही कौशलल्याधारित व शिकाऊ उमेदवारी (अॅप्रेंटिसशिप) असलेली पदवी	कौशल्य विकास केंद्र
४	डॉ. आनंद देशपांडे	‘विख्यात प्राध्यापक’ (‘डिस्टींग्विशड प्रोफेसर’) ही पद प्रस्थापित करणे, तसेच विद्यार्थ्यांसाठी संशोधन, अध्यापन व मार्गदर्शन	जैवसूचनाशास्त्र (बायोइन्फॉर्मॅटिक्स) केंद्र
५	अपंग कल्याणकारी शिक्षण संस्था	पदव्युत्तर व पदविका विद्यार्थ्यांसाठी पुनर्वसन, वैद्यकीय व समुपदेशन मानसशास्त्रसंबंधित अंतरवासिता, तसेच पुनर्वसन झालेल्या दिव्यांग मुलांबरोबर काम करण्याचा प्रत्यक्ष अनुभव	मानसशास्त्र
६	रुबीस्केप प्रा. लि., पुणे	डेटा आणि डिजीजन सायन्सेस या विषयांमध्ये अभ्यासक्रम राबविणे	तंत्रज्ञान
७	धर्मा ड्रम इंस्टिट्यूट ऑफ लिबरल आर्ट्स ऑफ तैवान	विद्यार्थी, अध्यापकीय व संशोधन-संबंधित कर्मचारी यांची देवाणघेवाण, संयुक्त प्रकाशने, संयुक्त वैज्ञानिक संशोधन व प्रकल्प	पाली व बौद्ध अध्ययन
८	इंडियन न्यूमिसमॅटिक्स,	विद्यार्थी, अध्यापकीय व संशोधन-संबंधित कर्मचारी यांची देवाणघेवाण, संयुक्त प्रकाशने,	पाली व बौद्ध अध्ययन

	हिस्टॉरिकल अँड कल्चरल रिसर्च फाऊंडेशन	संयुक्त वैज्ञानिक संशोधन व प्रकल्प	
९	कॉकलिआ पुणे फॉर हिअरिंग अँड स्पीच, शिवाजीनगर पुणे	पदव्युत्तर व पदविका विद्यार्थ्यांसाठी मानसशास्त्रसंबंधित अंतरवासिता. तसेच हिअरिंग व स्पीच क्षेत्रामध्ये प्रत्यक्ष अनुभव	मानसशास्त्र
१०	मुक्तांगण मित्र कृष्ण, पत्रकार नगर, पुणे	पदव्युत्तर व पदविका विद्यार्थ्यांसाठी वैद्यकीय मानसशास्त्र व पुनर्वसन मानसशास्त्रसंबंधित अंतरवासिता.	मानसशास्त्र
११	केईएम हॉस्पिटल रिसर्च सेंटर, पुणे	आरोग्य व जीववैद्यकीय विज्ञानांचा प्रसार, अभ्यागत अध्यापक, अल्प-कालावधीचे प्रकल्प/प्रशिक्षण	तंत्रज्ञान
१२	दीनानाथ मंगेशकर रुग्णालय, पुणे	‘डीएसटी एसईआरबी पावर प्रोजेक्ट’: ‘डेवलपमेंट अँड इवॅल्यूएशन ऑफ ह्यूमन कायमेरिक अँटीजेन रिसेप्टर मायक्रोफेजेस (hCAR-Ma) इन ह्यूमन ब्रेस्ट कॅन्सर ऑर्गनॉईड प्लॅटफॉर्म’ या प्रोटोकॉलच्या विकासासाठी संशोधन	जैवतंत्रज्ञान (बायोटेक्नॉलजी) व आयबीबी
१३	दीनानाथ मंगेशकर रुग्णालय, पुणे	‘आयडेंटिफिकेशन, वॅलिडेशन अँड एसटॅब्लिशमेंट ऑफ डॉर्मन्सी अँड रिकरन्स बायोमार्कर पॅनल फॉर केमोथेरेपी-इनड्युस्ड ब्रेस्ट ट्युमर’ या प्रोटोकॉलच्या विकासासाठी ‘भारतीय वैद्यकीय संशोधन परिषदे’द्वारे प्रायोजित प्रकल्पाद्वारे संशोधन	जैवतंत्रज्ञान (बायोटेक्नॉलजी) व आयबीबी
१४	ब्ल्यु प्लॅनेट स्किल्स प्रा. लि.	अध्यापन, संशोधन, ‘ब्ल्यु नज-एनवायरमेंटल स्टडीज: कम्युनिटी एंगेजमेंट अँड बिहेवियर चेंज प्रोग्रॅम’चा प्रसार व अंमलबजावणी, ऑनलाइन मॉड्यूलस व अभ्यासक्रमांच्या माध्यमातून शाश्वत विकासासंबंधी जागृती निर्माण करणे, पुनर्वापर, अन्न अपव्यय, ग्रीन ट्रान्सपोर्टेशन, ग्रीन एनर्जी, प्रदूषण	मानसशास्त्र
१५	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था (बार्टी)	पाली त्रिपिटक ग्रंथांचा मराठी अनुवाद करणे व पाली-मराठी शब्दकोश तयार करणे	पाली व बौद्ध अध्ययन

१६	द्रोणाचार्य एरिअल इनोवेशन्स लिमिटेड	‘नागरी उड्डाण महासंचनालय (डीजीसीए)’द्वारे मान्यताप्राप्त ‘रिमोट पायलट ट्रेनिंग ऑर्गनायझेशन (आरपीटीओ)’साठी भागीदारी, तसेच ड्रोन सुविधा, नवनिर्मिती व शिक्षणासाठी केंद्र स्थापन करणे	तंत्रज्ञान
१७	ट्रान्सेडेन्टल टेक्नॉलजीस लिमिटेड	व्यावसायिक प्रमाणपत्र, सायबर सुरक्षा विषयातील अभ्यासक्रम, सायबर सुरक्षा विशेषज्ञ, माहिती सुरक्षा प्राविण्य, सायबर सुरक्षा अन्वेषक	तंत्रज्ञान
१८	यशस्वी स्किल्स लिमिटेड	मुक्त शिक्षण अभ्यासक्रम राबविणे	मुक्त शिक्षण केन्द्र
१९	द बाहाई अकॅडेमी, पाचगणी, सातारा	वैश्विक मानवी मूल्यांचे शिक्षण देणारे अभ्यासक्रम चालविणे, व्यावसायिक कौशल्ये व नैतिक नेतृत्वगुण, क्षमता, कौशल्ये व निकोप अभिवृत्ती या विषयांवर अध्यापक विकास कार्यक्रम (एफडीपी) घेणे	शिक्षण व अभ्यासपूरक (एक्सटेंशन)
२०	इंटरॅक्टिव रिसर्च स्कूल फॉर हेल्थ अफेअर्स (आयआरएसएचए)	वनौषधी या विषयामध्ये शैक्षणिक व संशोधन-संबंधित उपक्रम राबविण्यासाठी संयुक्तपणे प्रयत्न/संयुक्त करार करणे	प्राणिविज्ञान
२१	केंद्रीय संस्कृत विद्यापीठ, दिल्ली	विद्यार्थ्यांची देवाणघेवाण, संयुक्त प्रकाशने, संयुक्त वैज्ञानिक संशोधन व प्रकल्प	पाली व बौद्ध अध्ययन
२२	जोंगसार ख्येंत्से चोकयी लोदरो इंस्टीट्यूट (डीकेसीएलआय)	विद्यार्थ्यांची देवाणघेवाण, संयुक्त प्रकाशने, संयुक्त वैज्ञानिक संशोधन व प्रकल्प	पाली व बौद्ध अध्ययन
२३	सेवावर्धिनी मेळघाट सपोर्ट ग्रुप, पुणे	‘बांबू स्किल बेस्ड ट्रेनिंग’ या वैशिष्ट्यपूर्ण उपक्रमाची अंमलबजावणी करणे	कौशल्य विकास केंद्र

१.२.३ अंतःपोषित (इनक्यूबेटेड) स्टार्ट-अप्स

क्र.	स्टार्ट-अपचे नाव	संस्थापक/संस्थापिकेचे नाव	अंतःपोषणाची (इनक्यूबेशनची) तारीख	वैधता तारीख	प्राप्ती		लाभार्थी संख्या
					चुकती केलेली भांडवल राशी	'इक्विटि शेअर्स' ची संख्या @ ३%	
१	आनंदघन इंडस्ट्रीज प्रा. लि.	श्री. जी. आर. कदम	१९-०७-२०२२	१८-०७-२०२४	१००००/-	२९४ (प्रति शेअर रु. १०) एकूण रु. २९४०/-	२८
२	फेलिक्सो ट्रेवल गिअर प्रा. लि.	श्री. रमेश पाटील	२१-०७-२०२२	२०-०७-२०२४	१००००/-	३०० (प्रति शेअर रु. १०) एकूण रु. ३०००/-	२
३	एसएसपी ऑटो इंजीनिअरिंग प्रा. लि.	श्री. सचिन पानसरे	२३-०८-२०२२	२२-०८-२०२४	१००००/-	३०० (प्रति शेअर रु. १०) एकूण रु. ३०००/-	२
४	दिव्यसृष्टी नॅच्युरल आर्ट्स प्रा. लि.	श्री. प्रल्हाद पवार	०३-०६-२०२३	०२-०६-२०२५	१००००/-	३० (प्रति शेअर रु. १०) एकूण रु. ३००/-	३

५	क्वीन्स ३डी टेक्नॉलजी स प्रा. लि.	श्री. विक्रम ठाकूर	१३-०६-२०२३	१२-०६- २०२५	१००००/-	३०० (प्रति शेअर रु. १०) एकूण रु. ३०००/-	२
६	ऑर्गॅनोएरा इंडस्ट्रीज प्रा. लि.	श्री. ऋषिकेश लबाडे	१३-०६-२०२३	१२-०६- २०२५	३००००/-	०९ (प्रति शेअर रु. १००) एकूण रु. ९००/-	२

१.२.४ आंतरराष्ट्रीय केंद्र (इंटरनॅशनल सेंटर)

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ हे जगभरातील आंतरराष्ट्रीय विद्यार्थ्यांमध्ये सर्वात जास्त पसंतीचे विद्यापीठ ठरले आहे. ‘इंटरनॅशनल सेंटर’ हे विद्यार्थी, विविध विभागप्रमुख, संस्थाप्रमुख व विद्यापीठाशी संलग्न संस्था, तसेच विविध दूतावास, चॅन्सरी व कॉन्सुलेट यांचे प्रमुख, तेथील शिक्षण-विषयक समुपदेशक व शिक्षण विभाग या सर्व घटकांमध्ये समन्वय साधणारी माध्यम-संस्था म्हणून काम करते. ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ हे आंतरराष्ट्रीय एकोप्याचे प्रतीक म्हणून समोर येते. सध्या येथे ४२ देशांतील २९४ विद्यार्थी शिक्षण घेत आहेत.

१.२.५ संशोधन

संशोधन: २०१९ ते २०२३ या पाच वर्षांमध्ये प्राध्यापकांनी प्रकाशित केलेल्या संशोधनाची आकडेवारी खालीलप्रमाणे आहे:

अनुक्रम	प्रकाशित संशोधन	एकूण प्रकाशन
१	ज्ञानपत्रिकांमधील (जर्नलमधील) लेख	२३९०
२	पुस्तके	८३
३	पुस्तकांतील प्रकरणे	२४९
४	परिषदांची कार्यवृत्ते (कॉन्फरन्स प्रोसीडिंग्स)	१७१

मागील पाच वर्षातील विभाग-वार ज्ञानपत्रिका (जर्नल) प्रकाशने

अनुक्रम	प्रशाळा	विभाग	शोधनिबंध
१	रासायनिक विज्ञान	रसायनशास्त्र	३३५
२	पृथ्वी विज्ञान	पर्यावरण विज्ञान	२७
		भूगोल	६१
		भूगर्भशास्त्र	१२१
३	आरोग्य विज्ञान	आरोग्य विज्ञान	१००
४	जैव विज्ञान	जैवसूचनाशास्त्र (बायोइन्फॉर्मेटिक्स)	७५
		जैवतंत्रज्ञान (बायोटेक्नॉलजी)	१३१
		वनस्पतिशास्त्र	१८०
		सूक्ष्मजीवशास्त्र	९८
		प्राणिशास्त्र	१३७
५	गणित व संगणन विज्ञान	संगणनशास्त्र	१५
		गणित	८४
		वैज्ञानिक संगणन, प्रारूप विकसन व अनुकार	२५
		संख्याशास्त्र	७५
६	भौतिक शास्त्रे	वातावरण व अंतराळ विज्ञान	३७
		इलेक्ट्रॉनिक व उपकरणशास्त्र	३१
		भौतिकशास्त्र	५५८
७	तंत्रज्ञान	तंत्रज्ञान	४०
		ऊर्जा अभ्यास केंद्र	१७
८	व्यवसायशास्त्र	वाणिज्य	६
		व्यवस्थापन विज्ञान	८१
९	सामाजिक शास्त्रे	मानववंशशास्त्र	६
		संरक्षण व युद्धनीती अभ्यास	८
		अर्थशास्त्र	१६
		इतिहास	७

		राज्यशास्त्र	९
		तत्त्वज्ञान	१४
		मानसशास्त्र	१२
		समाजशास्त्र	५
१०	भाषा व साहित्य	इंग्रजी	४
		हिंदी	२०
		मराठी	१५
		पाली व बौद्ध अध्ययन	१०
		संस्कृत व प्राकृत	२८
		परकीय भाषा	०
११	एसपीपीयू विधी प्रशाळा	विधी	११
१२	सामाजिक न्याय	जेंडर स्टडीज	३
१३	संज्ञापन व माहिती विज्ञान	संज्ञापन व पत्रकारिता	१२
		ग्रंथालय व माहिती विज्ञान	१५
		माध्यमे व संज्ञापन अभ्यास	१
१४	अभिनीत कला	अभिनीत कला (ललित कला केंद्र)	१४
१५	शिक्षण	शिक्षण व अभ्यासपूरक (एक्सटेन्शन)	४९
		आजीवन शिक्षण व अभ्यासपूरक (एक्सटेन्शन)	१७
		शारीरिक शिक्षण	११
१६	आंतरविद्याशाखीय अभ्यास	कौशल्य विकास केंद्र	५
एकूण शोधनिबंध			२५२६

१.२.६ एकूण प्रवेश गुणोत्तर / 'ग्रॉस एनरोलमेन्ट रेशीओ' (जीईआर)

'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' हे पुणे, अहमदनगर व नाशिक या तीन जिल्ह्यांमध्ये कार्यरत आहे. या तीनही जिल्ह्यांमधील 'जीईआर' खालीलप्रमाणे आहे:

जिल्हा	२०२१-२२मधील सद्य जीईआर
पुणे	७१.७०

नाशिक	३९.२०
अहमदनगर	३०.६०

१० एच-इंडेक्सच्या वर असणारे सर्वोच्च १० विभाग

अनुक्रम	विभाग	एच-इंडेक्स
१	भौतिकशास्त्र विभाग	२७
२	रसायनशास्त्र विभाग	२०
३	जैवतंत्रज्ञान (बायोटेक्नॉलजी) विभाग	१६
४	भूगर्भशास्त्र विभाग	१५
५	वनस्पतिशास्त्र विभाग	१४
६	सूक्ष्मजीवशास्त्र विभाग	१४
७	आरोग्यशास्त्र विभाग	१३
८	जैवसूचनाशास्त्र (बायोइन्फॉर्मेटिक्स) विभाग	१२
९	प्राणिशास्त्र विभाग	१२
१०	वातावरण व अंतराळशास्त्र विभाग	०९

प्रकरण २

विद्यापीठ: नवीन दिशा व धोरणे

समाज व उद्योगव्यवसायांच्या उत्कर्षासाठी गरजेच्या असणाऱ्या शैक्षणिक व संशोधन-संबंधित उपक्रमांना प्रोत्साहित करण्यासाठी 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने अनेक पाऊले उचलली आहेत. संशोधनाचा विकास हा विद्यापीठासाठी केंद्रस्थानी असून संशोधन प्रोत्साहित व उन्नत करण्यासाठी विद्यापीठाने अनेक उपक्रम राबविले आहेत.

२.१ विद्यापीठाने सुरू केलेले नवीन अभ्यासक्रम खालीलप्रमाणे आहेत:

विज्ञान व तंत्रज्ञान शाखा

अनुक्रम	अभ्यासक्रम
१	बी. एस्सी. (क्लाऊड कम्प्युटिंग)
२	सर्टिफिकेट कोर्स इन फाऊंडेशन कोर्स इन मॅनेजमेंट ऑफ ऑटिस्म स्पेक्ट्रम डिऑर्डर
३	पी. जी. डी. इन ऑटिस्म स्पेक्ट्रम डिऑर्डर
४	बी. ई./बी. टेक. कम्प्युटर इंजीनिअरिंग (सॉफ्टवेअर इंजीनीरिंग)
५	बी. ई./बी. टेक. आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस अँड डेटा सायन्स
६	बी. ई./बी. टेक. कम्प्युटर सायन्स अँड इंजीनिअरिंग (इंटरनेट ऑफ थिंग्ज अँड सायबर सेक्युरिटी इंकलुडिंग ब्लॉक चैन)
७	बी. ई./बी. टेक. कम्प्युटर सायन्स अँड इंजीनिअरिंग (डेटा सायन्स)
८	बॅचलर ऑफ फाईन आर्ट्स – अप्लाइड आर्ट्स (टेक्निकल)
९	बॅचलर ऑफ फाईन आर्ट्स – पेंटिंग (टेक्निकल)
१०	बी. एससी. (डेटा सायन्स)
११	एम. टेक. इन सायंटिफिक इन्स्ट्रुमेंटेशन, मेडिकल डिवाइसेस अँड डायग्नोस्टिक्स
१२	इंजीनियर ऑफिसर अडवांस कॉम्बॅट इंजीनिअरिंग

वाणिज्य व व्यवस्थापन शाखा

अनुक्रम	अभ्यासक्रम
१	अडवांस डिप्लोमा इन ऑफिस मॅनेजमेंट
२	डिप्लोमा इन ऑफिस मॅनेजमेंट
३	बी.कॉम. (फिनटेक)
४	पी.जी. डिप्लोमा इन स्ट्रॅटजिक डिझाईन अँड इनोवेशन मॅनेजमेंट
५	बी.कॉम. (ऑनर्स)

६	बी.बी.ए. (रिटेल ऑपरेशन)
७	बी.कॉम. (बिज़नेस अनॉलिसिस)

मानव्यविद्या शाखा

अनुक्रम	अभ्यासक्रम
१	एम. ए. आर्ट्स (डिजिटल ह्यूमनिटीज)
२	एम. ए. (जॅपनीज)
३	एम. ए. (आंबेडकर थॉट्स)
४	पी. जी. डिप्लोमा इन रिहॉबिलिटेशन सायकॉलजी (पीजीडीआरपी)
५	प्रोफेशनल डिप्लोमा ऑफ क्लिनिकल सायकॉलजी

आंतरविद्याशाखीय अभ्यास शाखा

अनुक्रम	अभ्यासक्रम
१	पोस्ट ग्रॅजुएट डिप्लोमा इन जर्नलिज्म
२	पोस्ट ग्रॅजुएट डिप्लोमा इन डिजिटल मीडिया (पीजीडीडीएम)
३	इंट्रोडक्शन टु अर्लि चाइल्डहूड (आयईसी)
४	बी.वोक. इन मीडिया अँड एंटरटेमेंट / ऑडिओ विजुअल कम्युनिकेशन
५	फाऊंडेशन कोर्स इन रिहॉबिलिटेशन अँड पेन मॅनेजमेंट थ्रू योगीक थेरपी
६	एम. ए. (पेरेंटिंग) (ऑनलाइन)
७	फाऊंडेशन कोर्स इन ट्रेक लीडरशीप अँड मॅनेजमेंट (एफसीटीएलएम)
८	पोस्ट ग्रॅजुएट डिप्लोमा इन हायर एड्युकेशन
९	पोस्ट ग्रॅजुएट डिप्लोमा इन स्कूल काउंसिलिंग

अनुक्रम	स्वायत्त महाविद्यालयांमधील नवीन 'ऑनर्स'/'मायनर डिग्री' अभ्यासक्रम
१	बी.टेक. (ऑनर्स) कम्प्युटर इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन डेटा सायन्स अँड मशीन लर्निंग
२	बी.टेक. (मायनर्स) कम्प्युटर इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इंजीनिअरिंग मॅनेजमेंट
३	बी.टेक. (मायनर्स) कम्प्युटर इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन एन्ट्रप्रेनरशिप
४	बी.टेक. (मायनर्स) कम्प्युटर इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इन्फॉर्मेशन सिक्युरिटी मॅनेजमेंट

५	बी.टेक. (मायनर्स) कम्प्युटर इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन सोलार पी. वी. सिस्टिम्स
६	बी.टेक. (मायनर्स) कम्प्युटर इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इंजीनिअरिंग ई-मोबिलिटी
७	बी.टेक. (ऑनर्स) इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन्स इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन वायरलेस कम्प्युनिकेशन
८	बी.टेक. (ऑनर्स) इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन्स इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन अडवांस्ड एम्बेडेड सिस्टिम्स
९	बी.टेक. (ऑनर्स) इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन्स इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इंजीनिअरिंग मॅनेजमेंट
१०	बी.टेक. (मायनर्स) इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन्स इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इंजीनिअरिंग मॅनेजमेंट
११	बी.टेक. (मायनर्स) इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन्स इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन एन्ट्रप्रेनरशिप
१२	बी.टेक. (मायनर्स) इलेक्ट्रॉनिक्स अँड टेलिकम्युनिकेशन्स इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इन्फॉर्मेशन सिक््युरिटी मॅनेजमेंट
१३	बी.टेक. (ऑनर्स) इन्स्ट्रूमेंटेशन अँड कंट्रोल इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इंडस्ट्रियल मेजरमेंट अँड ऑटोमेशन
१४	बी.टेक. (मायनर्स) इन्स्ट्रूमेंटेशन अँड कंट्रोल इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इंजीनिअरिंग मॅनेजमेंट
१५	बी.टेक. (मायनर्स) इन्स्ट्रूमेंटेशन अँड कंट्रोल इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन एन्ट्रप्रेनरशिप
१६	बी.टेक. (मायनर्स) इन्स्ट्रूमेंटेशन अँड कंट्रोल इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इन्फॉर्मेशन सिक््युरिटी मॅनेजमेंट
१७	बी.टेक. (ऑनर्स) इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलजी विथ स्पेशलायजेशन इन फुल स्टॉक डेवलपमेंट
१८	बी.टेक. (मायनर्स) इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलजी विथ स्पेशलायजेशन इन इंजीनिअरिंग मॅनेजमेंट
१९	बी.टेक. (मायनर्स) इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलजी विथ स्पेशलायजेशन इन एन्ट्रप्रेनरशिप
२०	बी.टेक. (मायनर्स) इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलजी विथ स्पेशलायजेशन इन इन्फॉर्मेशन सिक््युरिटी मॅनेजमेंट
२१	बी.टेक. (मायनर्स) इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलजी इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन सोलार पी. वी. सिस्टिम्स
२२	बी.टेक. (मायनर्स) इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलजी इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन ई-मोबिलिटी
२३	बी.टेक. (मायनर्स) मेकॅनिकल इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इंजीनिअरिंग मॅनेजमेंट
२४	बी.टेक. (मायनर्स) मेकॅनिकल इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन एन्ट्रप्रेनरशिप

२५	बी.टेक. (मायनर्स) मेकॅनिकल इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इन्फॉर्मेशन सिक्युरिटी मॅनेजमेंट
२६	बी.टेक. (मायनर्स) सिविल इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इंटरनेट ऑफ थिंग्ज
२७	बी.टेक. (मायनर्स) सिविल इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन सोलार पी.वी. सिस्टम्स
२८	बी.टेक. (मायनर्स) इलेक्ट्रिकल इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन एन्ट्रप्रेनरशिप डेवलपमेंट
२९	बी.टेक. (मायनर्स) इलेक्ट्रिकल इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन डेटा सायन्स
३०	बी.टेक.(ऑनर्स) आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन क्वांटम कम्प्युटिंग
३१	बी.टेक. (ऑनर्स) आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इंटरनेट ऑफ थिंग्ज
३२	बी.टेक. (ऑनर्स) आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन डेटा सायन्स
३३	बी.टेक. (मायनर्स) आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन सोलार पी. वी. सिस्टम्स
३४	बी.टेक. (मायनर्स) आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन एन्ट्रप्रेनरशिप डेवलपमेंट
३५	बी.टेक. (मायनर्स) आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन ई-मोबिलिटी
३६	बी.टेक.(ऑनर्स) डेटा सायन्स इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन क्वांटम कम्प्युटिंग
३७	बी.टेक.(ऑनर्स) डेटा सायन्स इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन इंटरनेट ऑफ थिंग्ज
३८	बी.टेक.(ऑनर्स) डेटा सायन्स इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन आर्टिफिशियल इंटेलिजेंस अँड मशीन लर्निंग
३९	बी.टेक.(मायनर्स) डेटा सायन्स इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन सोलार पी. वी. सिस्टम्स
४०	बी.टेक.(मायनर्स) डेटा सायन्स इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन एन्ट्रप्रेनरशिप डेवलपमेंट
४१	बी.टेक.(मायनर्स) डेटा सायन्स इंजीनिअरिंग विथ स्पेशलायजेशन इन ई-मोबिलिटी

मानव्यविद्या शाखा

२.२. 'सेंटर फॉर इनोवेशन, इनक्यूबेशन अँड एंटरप्राइज (सीआयआयई)'/ नवकल्पना, अंतःपोषण व उपक्रम केंद्र: महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६, अनुसार विद्यापीठामध्ये 'सेंटर फॉर इनोवेशन, इनक्यूबेशन अँड एंटरप्राइज (सीआयआयई)'ची स्थापना करण्यात आली आहे. हे केंद्र नवकल्पना, नवोद्योजक व स्टार्ट-अप्स यांना मार्गदर्शक, गुंतवणूकदारांशी संपर्क व कार्यशाळांच्या माध्यमातून प्रोत्साहित करण्याचे काम करते.

'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' येथील विभाग, संलग्न महाविद्यालये व संस्था यांना विद्यार्थ्यांमध्ये

नवकल्पना व नवोद्योजकता यांचा प्रसार करण्यासाठी नेहमीच मदत करीत आले आहे. 'सीआयआयई'तर्फे विद्यार्थ्यांसाठी संकल्पना-विकास स्पर्धांचे आयोजन केले जाते, ज्यातून विद्यार्थ्यांच्या कल्पक संकल्पनांना व्यासपीठ मिळते. विद्यापीठ येथील अध्यापक व विद्यार्थ्यांना पेटंट व कॉपीराईटसाठी अर्ज करण्यासही प्रोत्साहित करते.

'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'ने जगभरातील अनेक विख्यात विद्यापीठांबरोबर सामंजस्य करारही केले आहेत, ज्यांमध्ये 'हार्वर्ड बिझनेस स्कूल ऑनलाइन', 'द यूनिवर्सिटी ऑफ मेलबर्न', 'ट्रेक्सेल यूनिवर्सिटी, यूएसए', 'द यूनिवर्सिटी ऑफ कॅलिफोर्निया, बर्कली', 'यूनिवर्सिटी ऑफ विएना, ऑस्ट्रीया' व 'आयएनएएलसीओ, पॅरिस' यांचा समावेश आहे.

२.३ 'एसपीपीयू रिसर्च पार्क फाऊंडेशन (आरपीएफ)'

'एसपीपीयू रिसर्च पार्क फाऊंडेशन (आरपीएफ)' ही कलम ८ अनुसार स्थापित व 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'चा मालकी हक्क असणारी कंपनी आहे. 'आरपीएफ'ची स्थापना नवोद्योजकांना प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्षपणे सुविधा व सहाय्य देण्यासाठी करण्यात आली आहे. आधारभूत संरचना (इन्फ्रास्ट्रक्चर), प्रयोगशाळा, विशेष उपकरणे व साधने, ज्ञान व तांत्रिक सहाय्य, माहिती, व्यवसाय-संबंधित मार्गदर्शन, प्रशासन व मार्केट अशा बाबींमध्ये 'आरपीएफ'द्वारे सहाय्य केले जाते. संशोधक व तंत्रज्ञांना विविध शैक्षणिक व संशोधन संस्थांच्या प्रयोगशाळांमधील संशोधनाची अंमलबजावणी करण्यास व्यासपीठ उपलब्ध करून देणे, हे 'आरपीएफ'चे मुख्य लक्ष्य आहे.

'एसपीपीयू-आरपीएफ'ची उद्दिष्ट्ये ही सूक्ष्म, लघु व मध्यम उद्योगांना सह-निवास सुविधा देऊन एकत्रित आणणे, नवोद्योजकता प्रशिक्षणे राबविणे, स्टार्ट-अप्सचे अंतःपोषण करणे आणि विद्यार्थी व अध्यापक यांच्या उन्नतीसाठी व्यावसायिक व शिक्षण-क्षेत्रामध्ये कार्यरत दिग्गजांच्य एकत्रित भेटी आयोजित करणे, ही आहेत. अग्रगण्य उद्योगांना विद्यापेठामध्ये संशोधन व विकास केंद्रे स्थापित करण्यासाठी आकृष्ट करणे आणि आत्मनिर्भर होण्याच्या दृष्टीने उत्पन्न मिळविणे, हीसुद्धा उद्दिष्ट्ये आहेत. 'आरपीएफ'ची स्थापना जानेवारी २०१९मध्ये झाली असून, संशोधन-आधारित नवोद्योजकतेला प्रोत्साहन देणे, स्टार्ट-अप्सचे अंतःपोषण होण्यासाठी सुविधा देणे आणि विविध उद्योगांना संशोधन व विकासासाठी सह-निवास सुविधा देणे, हे कार्य केंद्र करीत आहे. 'सीआयआय'मार्फत निर्माण झालेल्या स्टार्ट-अप्सना 'आरपीएफ' येथे अंतःपोषित केले जाते. 'आरपीएफ' हे 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' येथे केल्या जाणाऱ्या संशोधनाला व्यवसाय क्षेत्रापर्यंत व एकूणच समाजापर्यंत नेण्याचे माध्यम ठरते.

'एसपीपीयू रिसर्च पार्क फाऊंडेशन'द्वारे अंतःपोषित/इनक्यूबेट केल्या गेलेल्या स्टार्ट-अप्सची माहिती:

क्र.	स्टार्ट-अपचे नाव	संस्थापक/संस्थापिकेचे नाव	अंतःपोषणाची तारीख	वैधता तारीख	प्राप्ती		लाभार्थी संख्या
					चुकती केलेली भांडवल राशी	'इक्विटि शेअर्स'ची संख्या @ ३%	
१	आनंदघन इंडस्ट्रीज	श्री. जी. आर. कदम	१९-०७-२०२२	१८-०७-२०२४	१००००/-	२९४ (प्रति)	२८

	प्रा. लि.					शेअर रु. १०) एकूण रु. २९४०/-	
२	फेलिक्सो ट्रॅवल गिअर प्रा. लि.	श्री. रमेश पाटील	२१-०७-२०२२	२०-०७- २०२४	१००००/ -	३०० (प्रति शेअर रु. १०) एकूण रु. ३०००/-	२
३	एसएसपी ऑटो इंजीनिअरिंग प्रा. लि.	श्री. सचिन पानसरे	२३-०८-२०२२	२२-०८- २०२४	१००००/ -	३०० (प्रति शेअर रु. १०) एकूण रु. ३०००/-	२
४	दिव्यसृष्टी नॅच्युरल आर्ट्स प्रा. लि.	श्री. प्रल्हाद पवार	०३-०६-२०२३	०२-०६- २०२५	१००००/ -	३० (प्रति शेअर रु. १०) एकूण रु. ३००/-	३
५	क्वीन्स ३डी टेक्नॉलजी स प्रा. लि.	श्री. विक्रम ठाकूर	१३-०६-२०२३	१२-०६- २०२५	१००००/ -	३०० (प्रति शेअर रु. १०) एकूण रु. ३०००/-	२
६	ऑर्गनोएरा इंडस्ट्रीज प्रा. लि.	श्री. ऋषिकेश लबडे	१३-०६-२०२३	१२-०६- २०२५	३००००/ -	०९ (प्रति शेअर रु. १००) एकूण रु. ९००/-	२

२.४ 'रूसा' प्रायोजित सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे 'सेंटर फॉर इंटेलिजेंट सिस्टम्स' (सी.आय.एस.)

(तंत्रज्ञान विभाग) :

'राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियान (रूसा)' या उपक्रमांतर्गत विद्यापीठातील 'तंत्रज्ञान विभाग' येथे 'सेंटर फॉर इंटेलिजेंट सिस्टम्स (सी. आय. एस.)' उभारण्यात आले आहे. हे केंद्र ४००० चौ. फू. इतक्या व्यापक क्षेत्रफळामध्ये बांधण्यात आले आहे.

'सी.आय.एस.'चे बौद्धिक कार्यातील महत्त्व:

'सी.आय.एस.'द्वारे असे तंत्रज्ञान विकसित केले जाते जे नवीन तंत्रज्ञान जलदगतीने कसे वापरण्यायोग्य होईल याचा अंदाज बांधण्यास मदत करते. यातून सद्यस्थितीतील संशोधनाचा दर्जा वाढविण्यास व अस्तित्वात असणाऱ्या तंत्रांमध्ये केल्या जाणाऱ्या संशोधनपर उपक्रमांच्या क्षेत्रात नव्या वाटा शोधण्यास चालना मिळते.

प्रस्तावित 'सी.आय.एस.'चे व्यापक परिणाम:

- विश्लेषण करण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या तंत्रज्ञानात प्रगती होईल. याचा फायदा विज्ञान आणि तंत्रज्ञान, समाजशास्त्र, पर्यावरण, शिक्षण, शेती इत्यादी अनेक क्षेत्रांना होईल.
- अभियांत्रिकी आणि तंत्रज्ञानातील पदवी आणि पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांमध्ये नियोजित अनुभव-आधारित शिक्षण उपक्रमांद्वारे संशोधनाचा लाभ विद्यार्थ्यांपर्यंत पोहोचविला जाईल, ज्यामुळे अभ्यासक्रम सध्याच्या सुसंग बाजारपेठेच्या गरजा आणि आधुनिक तंत्रज्ञानाशीत होतील, तसेच संशोधनपर उपक्रम अद्ययावत तंत्रज्ञानाच्या आधारावर राबविता येतील.
- गुणवंत विद्यार्थ्यांना पदव्युत्तर व डॉक्टरल (मास्टर्स व पी. एच. डी.) स्तरावरील शिक्षणासाठी प्रेरणा मिळेल.
- इंटरनेटवर उपलब्ध संवादात्मक (इंटरॅक्टिव्ह) अभ्यास सामग्री तयार केली जाईल, जी मूळ (होस्ट) संस्थेत वापरण्यासाठी तसेच इतरांसाठी देखील उपलब्ध करून दिली जाईल.

'सी. आय. एस.'द्वारे निर्मित पहिले उत्पादन – मायक्रो-एटीएम (MircoATM)

ही एटीएमची लघु-आवृत्ती आहे ज्यामध्ये बायोमेट्रिक-आधारित व्यक्ती-निहाय प्रमाणीकरण (पर्सनल व्हेरीफिकेशन) करते. हे यंत्र 'आधार'शी जोडलेले आहे व 'यू.आय.डी.ए.आय.' वेबपोर्टलवर नमूद केलेल्या विनिर्देशांचे पालन करते (उदा. आय.एस.ओ. १९७९४-२). 'मायक्रो-एटीएम'चे डिझाईन आकर्षक व कमी जागा व्यापणारे आहे व ते खालीलप्रमाणे दिसते:

MicroATM © CIS-SPPU

या उपकरणाची दोन वैशिष्ट्ये आहेत:

१. 'लाईवलीनेस एनेबल्ड ऑथेंटिकेशन': या वैशिष्ट्यामुळे उपकरणाला हे कळते की माहिती एका खरोखरच्या व्यक्तीकडून येत आहे वा नाही
२. 'इंटरोपेरेबिलिटी': यातून 'यू.आय.डी.ए.आय.'द्वारे मान्यताप्राप्त सर्व विक्रेत्यांकडे असलेले 'मायक्रो-एटीएम' सुरळीतपणे कार्य करते.

‘लाईवलीनेस मॉड्यूल’ची झलकः

केंद्राने संनिरीक्षण (सर्व्हेलन्स) प्रणाली, हिस्टो-पॅथोलॉजी अॅनॅलिटिक्स, ३-डी रिकन्स्ट्रक्शन, इंटेलिजेंट सिन्थिसिस, मल्टि-मोडल सिस्टम्स या विषयांमध्येसुद्धा बौद्धिक संपदा (इंटेलेक्चुअल प्रॉपर्टी) विकसित केली आहे.

प्रकल्प शीर्षक	‘सेंटर फॉर इंटेलिजेंट सिस्टम्स’
उद्दिष्टे	विश्लेषणाला उपयोगी असा तांत्रिक आधार विकास करणे. पदवीपूर्व व पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांपर्यंत संशोधनाचे लाभ पोहोचविणे.
अपेक्षित परिणाम	१. ‘इंटेलिजेंट फ्रेमवर्क्स’ तयार करण्यासाठी लागणाऱ्या सर्व संसाधने उपलब्ध असणारे केंद्र (वन-स्टॉप सोल्यूशन) होणे. (स्थिती: साध्य झाले) २. ‘इंटेलिजेंट सोल्यूशन्स’साठी वापरण्यायोग्य व वितरित करण्यायोग्य प्लॅटफॉर्मस निर्माण करणे (स्थिती: साध्य झाले) ३. ‘आधार’-आधारित ‘मायक्रो-एटीएम’चा ‘ऑप्टिमम कोअर’सह विस्तार करणे (स्थिती: साध्य झाले) ४. बिझनेस प्लॅन तयार करणे आणि तो संभाव्य ग्राहकांना सादर करणे (स्थिती: साध्य झाले) ५. गुंतवणुकीच्या किमान ५% परतावा (ROI) मिळविणे (स्थिती: अतिरिक्त ६% परतव्यासह साध्य झाले)

प्रकल्प शीर्षक	‘लाईवलीनेस-बेस्ड अॅंटी-स्पूफिंग मेजर्स’
उद्दिष्टे	‘बायोमेट्रिक स्पूफिंग’ आणि ‘लाईवलीनेस-बेस्ड अॅंटी-स्पूफिंग’ सुविधा प्रस्थापित करणे. बायोमेट्रिक्समधील संशोधनाला चालना देण्यासाठी ‘सिग्नल अँड इमेज प्रोसेसिंग’ प्रयोगशाळा प्रस्थापित करणे.
अपेक्षित परिणाम	१. विद्यमान बायोमेट्रिक प्रणालींना माहिती खरोखरच्या व्यक्तीकडून येत आहे वा नाही हे कळत नाही, व त्यातून फसवणूक (स्पूफिंग) होऊ शकते, हे दाखवून देणे (स्थिती: साध्य झाले) २. अशा प्रकारच्या बायोमेट्रिक प्रणालींसाठी प्रति-उपाय पुरविणे (स्थिती: साध्य झाले) ३. ‘आधार’-आधारित ‘मायक्रो-एटीएम’ यंत्र संपूर्ण डिझाईनसह तयार करणे (स्थिती: साध्य झाले) ४. बिझनेस प्लॅन तयार करणे आणि तो संभाव्य ग्राहकांना सादर करणे (स्थिती: साध्य झाले) ५. गुंतवणुकीच्या किमान १०% परतावा मिळविणे (स्थिती: अतिरिक्त १५% परतव्यासह साध्य झाले)

२.५ पेटंट्सची यादी

क्रमांक	लेखकाचे नाव	पेटंट क्रमांक आणि देश	पेटंट शीर्षक
१	डॉ. आदित्य अभ्यंकर, भूषण गरवारे, डॉशुभांगी . केळकर	2874/MUM/	‘मेथड फॉर स्टॅंडर्डायझिंग फिंगरप्रिंट इमेजेस यूज्ड इन बायोमेट्रिक ऑर्थेंटिकेशन सिस्टिम्स’
२	डॉ. आदित्य अभ्यंकर	2155/CHE/	‘मेथड फॉर डिटेक्टिंग फिंगरप्रिंट लाईवलीनेस’
३	डॉ. आदित्य अभ्यंकर	2583/CHE/	‘मेथड फॉर डिटेक्टिंग लाईवलीनेस इन आयरीस ऑफ अँन आय’
४	डॉ. आदित्य अभ्यंकर	3386/CHE/	‘फिंगरप्रिंट इंटरोपेरेबिलिटी/कॅननिकल’
५	डॉ. आदित्य अभ्यंकर	2191/MUM/	‘आयरिस इंटरोपेरेबिलिटी/कॅननिकल’
६	डॉ. आदित्य अभ्यंकर, शैलेश कुलकर्णी	प्राप्त करावयाचे आहे	‘टूवर्ड्स स्केलेबल व्हिडिओ कोडिंग: अ वेवलेट-बेस्ड एर रेझिलियंट प्रोबॅबलिस्टिक अप्रोच’

२.६ ‘डिझाईन इनोवेशन सेंटर’

२.६.१ ‘डिझाईन इनोवेशन सेंटर’च्या माध्यमातून राबविलेले उपक्रम

क्र.	कार्यक्रम	दिनांक	माध्यम	सहभागींची संख्या
१	‘एन्टरप्रेनरशिप अँड इनोवेशन अँज करिअर ऑपॉर्च्युनिटी’ या विषयावर विशेष व्याख्यान	११/११/२०२२	ऑफलाइन ऑनलाइन/	१८०
२	‘एन्टरप्रेनरशिप डेवलपमेंट ईन एडिबल अँड मेडिसिनल मशरूम कल्टिव्हेशन’ या विषयावर एक-दिवसीय विशेष कार्यशाळा	२१/०२/२०२३	ऑफलाइन	८०
३	‘क्वालिटी कंट्रोल अँड मास प्रॉडक्शन ऑफ मायकोराइझल बायोफर्टिलायझर’ या विषयावर एक-दिवसीय कार्यशाळा	२१/०४/२०२३	ऑफलाइन	६०
४	‘इंटेलेक्चुअल प्रॉपर्टी राइट्स कमर्शियलायझेशन’ या विषयावर विशेष वेबिनार	२६/०४/२०२३	ऑनलाइन	३९०

२.६.२ 'डिझाईन इनोवेशन सेंटर'मार्फत संचालित अभ्यासक्रम

क्र.	अभ्यासक्रम	अवधी	माध्यम	विद्यार्थी संख्या
१	'क्रोमॅटोग्राफिक टेक्निक फॉर डिझायनिंग फॉरेन्सिक अँड इंडस्ट्रियल ॲप्लिकेशन' या विषयामध्ये प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम (सर्टिफिकेट कोर्स)	०६ महिने	ऑफलाइन	१४

२.६.३ 'डिझाईन इनोवेशन सेंटर'चा विविध राष्ट्रीय/आंतरराष्ट्रीय कार्यक्रमांमधील सहभाग

क्र.	कार्यक्रम	स्थान	सहभागींची संख्या
१	आयआयसी रिजनल मीट, पुणे	सिम्बायोसिस आंतरराष्ट्रीय विद्यापीठ, लवळे, पुणे	२
२	ॲन्सिस अकॅडेमिक इनोव्हेशन कॉन्फरन्स	हॉटेल क्राउन प्लाझा, पुणे	२
३	थर्ड ऑल इंडिया डीआयसी मीट, २०२३	जनपथ, विंडसर प्लेस, नवी दिल्ली	१०

२.६.४ डिझाईन इनोवेशन सेंटरला प्राप्त डिझाईन नोंदणी प्रमाणपत्र

एसजेपी रेफरन्स क्रमांक	इंडियन डिझाईन ॲप्लिकेशन क्रमांक	शीर्षक	अर्जदार	अर्ज/नोंदणी दिनांक	प्रमाणपत्र निर्गमन दिनांक
DN1044	357429-001	क्विक सोलार पॅनेल क्लिनिंग मशीन	डिझाईन इनोवेशन सेंटर	२८ जानेवारी २०२२	१२ मे २०२३

२.७ 'एज्युकेशनल मल्टिमीडिया रिसर्च सेंटर (ईएमएमआरसी)'

'एज्युकेशनल मल्टिमीडिया रिसर्च सेंटर (ई.एम.एम.आर.सी.)'ची स्थापना १९८३मध्ये 'विद्यापीठ अनुदान आयोगा'द्वारे उच्च शिक्षणासाठी टी. वी. कार्यक्रम निर्मितीच्या उद्दिष्टाने करण्यात आली होती. 'ईएमएमआरसी'ने आत्तापर्यंत सर्वोत्कृष्ट व्हिडिओ कार्यक्रमांसाठी १२०पेक्षा जास्त राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय पुरस्कार मिळविले आहेत. येथे बनविले गेलेले माहितीपट विविध महोत्सवांमध्ये दाखविले गेले आहेत. महोत्सवांमध्ये हे माहितीपट वाखाणले गेले व त्यांना पारितोषिकेही मिळाली आहेत.

‘ई.एम.एम.आर.सी.’ने ‘कोव्हिड’च्या काळात, ‘मॅसिव्ह ओपन ऑनलाइन कोर्सेस (MOOC)’ विकसित केले, तसेच विद्यापीठातील प्राध्यापकांना ऑनलाइन वर्ग घेण्याबाबत प्रशिक्षण दिले. केंद्राने २७ ‘स्वयं MOOC’ अभ्यासक्रमांच्या (८०२ मॉड्यूलस) मराठी भाषांतराचा प्रकल्पसुद्धा पूर्ण केला. जुलै २०२२ ते जून २०२३ या कालावधीत केंद्राने १० MOOC (मॉड्यूलस ४५२) आणि १ ‘स्वयं-प्रभा’ व्हिडिओ अभ्यासक्रम (१६ मॉड्यूलस) तयार केले आहेत. या कालावधीत केंद्राद्वारे तयार केले गेलेले १७ अभ्यासक्रम ‘स्वयं’ ऑनलाइन प्लॅटफॉर्मवर उपलब्ध करून देण्यात आले. ‘स्वयं’ MOOC अंतर्गत मुंबई विद्यापीठाने ‘ईएमएमआरसी’साठी एक पदव्युत्तर अभ्यासक्रम विकसित केला आहे.

ईएमएमआरसी, पुणेने ‘स्वयं-प्रभा’ डीटीएच चॅनेलसाठी ‘बी.ए. फिल्म, टेलीव्हिजन अँड न्यू मीडिया प्रोडक्शन’ या विषयावर व्हिडिओ अभ्यासक्रमही विकसित केला आहे.

याच काळात, स्वातंत्र्य दिन, प्रजासत्ताक दिन, विद्यापीठ स्थापना दिवस, ‘राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (NEP) २०२०’ची अंमलबजावणी, विद्यापीठ दीक्षांत समारोह आणि ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’तील इतर अनेक उपक्रमांचे व्हिडिओ रेकॉर्डिंग केंद्राने केले. केंद्राने शारीरिक शिक्षण विभागासाठी ‘योगा फॉर स्पॉन्डिलोसिस’ या नावाचे अर्धा तासाचे व्हिडिओ मॉड्यूल तयार केले आहे तसेच विद्यापीठाच्या आरक्षण कक्षासाठी ‘जातीय भेदभाव समिती’संदर्भात तीन कार्यक्रमाही तयार केले आहेत.

२.८ ‘ई-कंटेंट डेवलपमेंट अँड लर्निंग इनोवेशन सेंटर’

विद्यापीठाने आधुनिक सुविधांनी सुसज्ज असे व्यापक ‘ई-कंटेंट डेवलपमेंट अँड लर्निंग इनोवेशन सेंटर’ स्थापन केले आहे. शिक्षण प्रक्रियेची कार्यक्षमता वाढविण्यासाठी अनेक ई-कंटेंट मॉड्यूलस व डिजिटल क्लासरूमस तयार करण्यात आल्या आहेत. विद्यापीठाकडे अत्याधुनिक ई-कंटेंट निर्मिती स्टुडिओ आहे, ज्यामुळे अध्यापक विविध आय. टी. साधनांचा वापर करून त्यांच्या वर्गांचे व्हिडिओ रेकॉर्डिंग हाय-डेफिनिशनमध्ये करू शकतात. प्राध्यापक वर्गांच्या तयारीसाठी आधुनिक तंत्रज्ञानाचा मोठ्या प्रमाणात वापर करतात. संलग्न महाविद्यालयांमधील विद्यार्थ्यांसाठी वर्गांचे थेट ऑनलाइन प्रक्षेपण केले जाते, तसेच वेबसाइटद्वारे प्रश्न विचारण्याची सोय केली गेली आहे. वर्गांचे प्रभावी आणि कार्यक्षम वितरण सुनिश्चित करण्यासाठी विद्यापीठाने अनेक ‘डिजिटल क्लासरूमस’ विकसित केल्या आहेत.

विद्यापीठाने जगप्रसिद्ध विद्यापीठे आणि प्राध्यापकांसह अनुबंध निर्माण करून ऑनलाइन अभ्यासक्रमांसाठी व्यासपीठ सुरू केले आहे, ‘हार्वर्ड सोब’बिझनेस स्कूल ऑनलाइनत करण्यात आलेल्या सामंजस्यकरारामुळे विद्यापीठाला विद्यार्थी आणि माजी विद्यार्थ्यांसाठी विशेष दरांमध्ये अभ्यासक्रम उपलब्ध करून देता येतात. ‘अॅमझॉन वेब सर्विसेस’, ‘सिंपलीलर्न’, ‘ईडीएक्स’, ‘डीकन यूनिवर्सिटी ऑस्ट्रेलिया’यांच्या आपल्या श्रेणीतील सर्वोत्तम अशा सेवा व ‘ई-कंटेंट डेवलपमेंट अँड लर्निंग इनोवेशन सेंटर’द्वारे विकसित केले गेलेले काही अभ्यासक्रम हे विद्यापीठातील तसेच संलग्न महाविद्यालयांमधील विद्यार्थ्यांना सवलतीच्या दरांमध्ये उपलब्ध करून देण्यात येत आहेत. ‘डिग्री प्लस’ म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या या व्यासपीठाचे उद्दिष्ट विद्यार्थ्यांना पदवी पूर्ण करत असताना इतर कोर्सेस पूर्ण करून रोजगार-योग्य बनविणे हे आहे.

याव्यतिरिक्त, विद्यापीठाने ‘पुणे स्मार्ट सिटी (पी.सी.एस.सी.एल.)’सोबत ‘स्मार्ट ट्रेनिंग अँड इनोवेशन सेंटर (एस.टी.आय.सी.)’ अंतर्गत उत्पादन आणि तंत्रज्ञान क्षेत्रातील ‘इंडस्ट्री ४.०’शी सुसंगत असे अभ्यासक्रम सुरू करण्यासाठी भागीदारी केली आहे. या कार्यक्रमांच्या बॅचेस डिसेंबरच्या पहिल्या आठवड्यामध्ये सुरू झाल्या आहेत.

‘भारतीय संस्कृतिक संबंध परिषद (आय.सी.सी.आर.)’द्वारे भारत सरकार आणि एसपीपीयूच्या सहयोगाने राबवलेली ‘भारतीय पारंपारिक ज्ञानप्रणालीचे वैश्विकीकरण’ या उपक्रमातून भारतीय पारंपारिक ज्ञान जागतिक समुदायापर्यंत पोहोचविण्याच्या उद्दिष्टाने ‘नॉलेज कॅम्पूल्स’ तयार करण्यात आल्या आहेत. या ‘कॅम्पूल्स’ प्रमाणपत्र अभ्यासक्रमाच्या स्वरूपात उपलब्ध करून देण्यात येतात.

विद्यापीठाने विकसित केलेली ‘शिक्षण व्यवस्थापन प्रणाली’/‘लर्निंग मॅनेजमेंट सिस्टम (एलएमएस)’ विद्यापीठ परिसरातील विभागांमध्ये आणि काही संलग्न महाविद्यालयांमध्ये अध्यापन व परीक्षा घेण्यासाठी मोठ्या प्रमाणात वापरली जाते. यामुळे हजारो विद्यार्थी आणि प्राध्यापकांना फायदा होतो. संलग्न महाविद्यालये आणि विद्यापीठातील विभागांना सहाय्य व्हावे या उद्देशाने विद्यापीठाने हा उपक्रम सुरू केला. ‘ई-सी.डी.एल.आय.सी. (e-CDLIC)’च्या माध्यमातून २००० पेक्षा जास्त प्राध्यापकांसाठी क्षमता-विकास कार्यक्रम राबवून त्यांना ‘एल. एम. एस.’चा प्रभावी वापर शिकविण्यात आला. या उपक्रमांतर्गत २५०० अभ्यासक्रमांची आखणी करण्यात आली आणि विद्यार्थ्यांना असंकालिक पद्धतीने (असिंक्रोनस मोड) अभ्यास करण्यासाठी आवश्यक असलेली अभ्यास सामग्री तयार करण्यात आली.

२.१ स्वयंचलनीकरण आणि ई-गव्हर्नन्स

विद्यापीठाची महाराष्ट्राच्या तीन मोठ्या जिल्ह्यांमध्ये व्यापक उपस्थिती आहे. शिक्षणाचा दर्जा अबाधित ठेवण्यासाठी व प्रशासकीय सुधारणा राबविण्यासाठी विद्यापीठ नेहमीच प्रयत्नशील असते. याचाच भाग म्हणून विद्यापीठाने विविध प्रक्रियांचे ‘आयसीटी’-आधारित स्वयंचलनीकरण सुरू केले आहे.

स्वयंचलनीकरणाची उद्दिष्ट्ये प्रक्रियांची कार्यक्षमता आणि परिणामकारकता वाढविणे, सेवांची विश्वसनीयता व प्रतिसाद-क्षमता वाढविणे, सेवांची उपलब्धता सर्वांपर्यंत पोहोचवून सर्वसमावेशकता आणि समानता सुनिश्चित करणे, एकूण व्यवस्थेमध्ये अधिक पारदर्शकता आणणे आणि सहभाग वाढविणे ही आहेत.

२.१० शिष्यवृत्ती

अमेरिका, कॅनडा, युनायटेड किंगडम आणि जर्मनी येथील मान्यताप्राप्त विद्यापीठांमध्ये अभियांत्रिकी शाखेत पदव्युत्तर शिक्षण घेत असलेल्या विद्यार्थ्यांना ‘डी. के. भावे’ शिष्यवृत्ती प्रदान केली जाते. विद्यापीठाने क्रांतिज्योती सावित्रीमाता आर्थिक सहाय्य योजना’, ‘आर्थिक दुर्बल घटक विद्यार्थी आर्थिक सहाय्य योजना’, ‘राजर्षी शाहू महाराज शिष्यवृत्ती योजना’, ‘पुणे विद्यापीठ गुणवंत शिष्यवृत्ती योजना’, ‘यूनिवर्सिटी प्रेस्टिजियस १०० स्कॉलरशिप’, ‘भारतरत्न जे. आर. डी. टाटा पी. एच. डी. फेलोशिप’ आणि ‘एस.पी.पी. यू. पोस्टडॉक्टरल फेलोशिप’ विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देण्यासाठी योजनांतर्गत अशा १२ कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे.

क्रमांक	शिष्यवृत्तीचे नाव	लाभार्थी विद्यार्थी संख्या	मंजूर रक्कम (रु.)
१	क्रांतिज्योती सावित्रीबाई फुले आर्थिक सहाय्य योजना	१४९५	७४७५०००
२	लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे आर्थिक दुर्बल घटक विद्यार्थी आर्थिक सहाय्य योजना	१४९२	४४७६०००

३	राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज शिष्यवृत्ती योजना	२१७६	१८९८६०००
४	महात्मा जोतिराव फुले पुणे विद्यापीठ गुणवंत शिष्यवृत्ती योजना	२०९०	१८४७६०००
५	स्वामी विवेकानंद विद्यार्थी सहाय्य योजना (पूरग्रस्त, दुष्काळग्रस्त, आपत्तीग्रस्त भागांतील विद्यार्थ्यांसाठी)	१४९	१४९०००
६	भारतरत्न जे. आर. डी. टाटा पी. एच. डी. फेलोशिप	२०	२०
७	एस.पी.पी.यू. पोस्टडॉक्टरल फेलोशिप	१३	प्रति महिना ४३८०० रु + निवास भत्ता (एचआरए)

पीएच.डी. पदवी प्रदान झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या

क्र.	विभाग	पुरुष	स्त्री	तृतीयपंथी	एकूण
१	विज्ञान आणि तंत्रज्ञान	१९९	१६६	०१	३६६
२	वाणिज्य आणि व्यवस्थापनशास्त्र	८८	६९	०३	१६०
३	मानव्यविद्याशाखा	१०५	७६	०२	१८३
४	आंतरविद्याशाखीय	१८	२२	००	४०
एकूण		४१०	३३३	०६	७४९

एम. फिल. पदवी प्रदान झालेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या

क्र.	विभाग	पुरुष	स्त्री	तृतीयपंथी	एकूण
१	विज्ञान आणि तंत्रज्ञान	०२	०७	००	०९
२	वाणिज्य आणि व्यवस्थापनशास्त्र	०४	०२	००	०६
३	मानव्यविद्याशाखा	१९	१५	००	३४
४	आंतरविद्याशाखीय	०४	०१	००	०५
एकूण		२९	२५	००	५४

२.११ 'विद्यार्थी सुविधा केंद्र (एसएफसी)'

विद्यापीठातील 'विद्यार्थी सुविधा केंद्र (एसएफसी)' हे विद्यार्थ्यांना आवश्यक सेवा वेळेवर आणि कार्यक्षम पद्धतीने पुरविते. हे केंद्र अत्याधुनिक आयटी प्लॅटफॉर्म आणि कनेक्टिव्हिटीने सुसज्जित आहे. या केंद्राद्वारे विद्यापीठातील महत्त्वाच्या प्रभागांना सुविकसित धोरणे व प्रक्रियांद्वारे जोडले जाते, जेणेकरून हे महत्त्वपूर्ण कार्य अचूक व विश्वसनीय पद्धतीने पार पाडता येईल.

‘एसएफसी’द्वारे पुरविण्यात येणाऱ्या सेवांचा लाभ विद्यार्थ्यांना सहजपणे घेता यावा या दृष्टीने ऑनलाईन अर्ज आणि पेमेंट करण्याची व कागदपत्रांच्या निकासाची सोय केली गेली आहे.

२.१२ ‘कौशल्य विकास केंद्र (एसडीसी)’ :

विद्यापीठामध्ये कौशल्य विकास क्षेत्रामध्ये विविध अभ्यासक्रम उपलब्ध करून देणारे, कार्यक्षम असे ‘कौशल्य विकास केंद्र’ आहे. केंद्राचे काही प्रमुख उपक्रम खालीलप्रमाणे आहेत:

१) अतिरिक्त श्रेयांकांसाठी (एक्स्ट्रा क्रेडिट) ‘मूडल एल.एम.एस.’वरील कौशल्य विकास अभ्यासक्रम: फायनॅन्शियल प्लॅनिंग स्किल्स, प्रोग्रॅमेबल लॉजिक कंट्रोलर, बिझनेस कम्युनिकेशन स्किल्स, वेब डिझायनिंग यासाठी ई-कॉन्टेंट विकसित केला गेला आहे. विद्यापीठातील ५२०० पदव्युत्तर विद्यार्थ्यांनी ‘मूडल’वर उपलब्ध असलेले अभ्यासक्रम यशस्वीरित्या पूर्ण केले आहेत.

२) अल्पकालीन व्यावसायिक अभ्यासक्रम: तांत्रिक लेखन: बीएमसी सॉफ्टवेअर, टेक्नो राईट्स आणि गूगल इंडिया यांच्यासोबत उद्योगविश्व संपर्क (इंडस्ट्री कनेक्ट) उपक्रमांतर्गत हा अभ्यासक्रम राबविण्यात आला. या अभ्यासक्रमाच्या २०२२-२०२३ या वर्षात दोन बॅचेस घेण्यात आल्या.

सोलार पीव्ही सिस्टीम इंस्टॉलेशन : पनामा ग्रुप ऑफ कंपनी, क्लिन मॅक्स एनर्जी एनवायरो सोल्युशन्स, कल्प पॉवर आणि झेट्रिक पॉवर इंडिया प्रा. लि. यांच्यासोबत उद्योगविश्व संपर्क (इंडस्ट्री कनेक्ट) उपक्रमांतर्गत हा प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम जानेवारी २०२३ ते मार्च २०२३ या कालावधीत सेवेत असणाऱ्या सैनिकांसाठी ‘क्यूएमटीआय’ येथे राबविण्यात आला होता.

घरगुती इलेक्ट्रॉनिक उपकरणांची दुरुस्ती आणि देखभाल: गोदरेज आणि बॉईस मॅन्युफॅक्चरिंग कंपनी लि. यांच्यासोबत उद्योगविश्व संपर्क (इंडस्ट्री कनेक्ट) उपक्रमांतर्गत हा अभ्यासक्रम २०२२-२०२३ या शैक्षणिक वर्षात पुण्यातील ‘क्यूएमटीआय’ येथे दिव्यांग सैनिकांसाठी राबविण्यात आला होता.

३) इंडस्ट्री अकॅडेमिया फोरम: ज्ञानाची देवाणघेवाण वाढविण्यासाठी आणि विद्यार्थ्यांना प्रशिक्षण आणि नोकरीच्या संधींच्या दृष्टीने मदत करण्यासाठी उद्योग क्षेत्रातील तज्ज्ञ, प्राध्यापक आणि विद्यार्थ्यांना एकाच व्यासपीठावर आणण्यासाठी ‘उद्योग अकॅडेमिया फोरम’चे उद्घाटन २० ऑगस्ट २०२२ रोजी करण्यात आले.

४) ‘बांबू हॅंडीक्राफ्ट अँड आर्ट युनिट(बीएचएयू)’ : ‘कौशल्य विकास केंद्र’ने दिनांक २६ व २७ एप्रिल २०२२ रोजी ‘विणकाम आणि दागिन्यांचे डिझाईन’ या विषयावर कार्यशाळा आयोजित केली. तसेच, दिनांक २४ सप्टेंबर २०२२ रोजी विद्यार्थ्यांसाठी एक दिवसीय कंदील बनविण्याची कार्यशाळाही घेतली. एसडीसी आणि सायन्स पार्क यांनी संयुक्तपणे दिनांक २ जुलै २०२२ रोजी राखी बनविण्याची एक-दिवसीय कार्यशाळा आयोजित केली. जागतिक बांबू दिनानिमित्त सप्टेंबर २०२२मध्ये केंद्राने बांबू लागवड मोहीमही राबवली.

‘अखिल भारतीय तंत्र शिक्षण परिषद (ए.आय.सी. टी.ई.)’बरोबरील सामंजस्य करारांतर्गत ‘एडोब’द्वारे १७, १८, २२ आणि २३ ऑगस्ट, २०२२ या काळात ‘शिक्षक विकास कार्यक्रम’ ‘कौशल्य विकास केंद्र’च्या सहयोगाने आयोजित करण्यात आला होता. या प्रशिक्षण सत्रांचे आयोजन करण्यासाठी ‘एडोब’द्वारे ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’ची निवड करण्यात आली. ‘एडोब’ आणि ‘ए.आय.सी.टी.ई.’च्या पुढाकाराने ‘डिजीटल स्किल्स फॉर डिझाईन अँड क्रिएटिव्हिटी’ या विषयावर एकूण ७५६ सहभागींना प्रशिक्षण देण्यात आले, ज्यामध्ये ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’शी संलग्न महाविद्यालयांतील प्राध्यापकही होते. डॉ. पूजा मोर (एस.डी.सी.) या कार्यक्रमाच्या समन्वयक होत्या. सहभागी झालेल्या सर्व प्राध्यापकांना ‘ए.आय.सी.टी.ई.’ व ‘एडोब’कडून

प्रमाणपत्र प्रदान करण्यात आले.

याचबरोबर, 'मारुती सुझुकी इंडिया लिमिटेड'बरोबरील सामंजस्य करारांतर्गत 'बी.व्होक (B.Voc) इन रिटेल मॅनेजमेंट' या अभ्यासक्रमाचे २९ विद्यार्थ्यांना 'मारुती सुझुकी इंडिया लिमिटेड' येथे आंतरवासिता प्रदान करण्यात आली. आंतरवासिता कालावधीमध्ये या विद्यार्थ्यांना ₹ ९००० प्रति महिना इतके वेतन (स्टायपेंड) मिळणार आहे.

प्रकरण ३

उपक्रम आणि कामगिरी

३.१ प्लेसमेंट आणि कॉर्पोरेट-संबंध कक्ष (प्लेसमेंट अँड कॉर्पोरेट रिलेशनस सेल)

विद्यापीठामध्ये विद्यार्थ्यांना रोजगार मिळविण्यास सहाय्य करण्यासाठी एक समर्पित 'प्लेसमेंट सेल' आहे. विद्यापीठाच्या 'प्लेसमेंट ड्राइव्ज'मध्ये अनेक कंपन्या सक्रियपणे सहभागी होतात आणि विविध नामांकित कंपन्या नियमितपणे प्लेसमेंट उपक्रम राबवितात. 'प्लेसमेंट सेल' विद्यार्थ्यांना मोठ्या प्रमाणात लाभदायक ठरणारे करियर मार्गदर्शन, करियरबाबत समुपदेशन आणि इतर उपक्रम या सुविधा प्रदान करते. प्लेसमेंट-संदर्भातील उपक्रमांसाठी विद्यापीठाने अनेक कंपन्यांशी संवाद साधला आहे.

३.१.१ वर्षभरात अनेक कंपन्या विविध प्लेसमेंट उपक्रमांमध्ये सहभागी झाल्या

क्र.	कंपनीचे नाव
१.	गोदरेज प्रॉपर्टीज
२.	इन्फोसिस एफडीपी - प्री एफडीपी मीट
३.	एप्सिलॉन कंपोजिट सोल्युशन्स
४.	पेपरपीडिया प्रा. लि.
५.	'पीसीआरसी' ला 'इन्फोसिस एसपीओसी'ची भेट
६.	टेक महिंद्रा
७.	इन्फोसिस बीपीएम - एफडीपी ओरिएंटेशन प्रोग्राम
८.	स्प्रिंगर नेचर
९.	जॉयलुकास इंडिया लि.
१०.	व्हिजन एम्पॉवर ट्रस्ट
११.	बीव्हीजी लाईफ सायन्सेस लि.
१२.	एनसर्कल (nCircle) टेक
१३.	बीव्हीजी लाईफ सायन्सेस लि.
१४.	रेपोज एनर्जी इंडिया प्रा. लि.
१५.	आयआर टेक्नॉलॉजी सर्व्हिसेस प्रा. लि.
१६.	टाटा बिझनेस हब

१७.	इरटेक (IRTech)
१८.	इंडेक्स (Indx) एआय
१९.	पबमॉटिक
२०.	अँग्युलर माइंड्स
२१.	इरटेक (IRTech)
२२.	पबमॉटिक इंडिया प्रा. लि.
२३.	पीआय इंडस्ट्रीज - कॅम्पस ड्राइव्ह
२४.	इक्लेरएक्स (Eclerx) एफ२एफ इंटरव्यूज
२५.	आयआरटेक ऑनलाईन ड्राइव्ह
२६.	हार्डकॅसल जीआयएस
२७.	अॅक्सट्रिया (Axtria) ऑनलाईन कॅम्पस ड्राइव्ह
२८.	सूगर (Sgurr) एनर्जी
२९.	अॅक्सट्रिया (Axtria) - ऑनलाईन कॅम्पस ड्राइव्ह
३०.	जीएनएस इंजिनिअरिंग
३१.	प्रिन्सिपल ग्लोबल सर्व्हिस
३२.	आकाश बायजूस
३३.	बन्सल क्लासेस

३.२ यूजीसी-मानव संसाधन विकास केंद्र

अ) यूजीसी-प्रायोजित अभ्यासक्रम

१. रिफ्रेशर उपक्रम (उद्बोधन वर्ग)

क्र.	विषय	उपक्रमांची संख्या	सहभागी-संख्या
१.	उच्च शिक्षणातील आधुनिक अध्यापन पद्धती	०१	२६
२.	वाणिज्य आणि व्यवस्थापनशास्त्र	०१	२५
३.	संगणक विज्ञान	०१	३७
४.	एमओओसी- ४ क्वार्टरचा विकास	०१	२०
५.	पर्यावरणशास्त्रे	०१	२३

६.	भारतीय आणि परकीय भाषा	०१	२२
७.	जैवशास्त्रे	०१	२४
८.	उच्च शिक्षणातील नेतृत्व आणि प्रशासन	०१	२७
९.	ग्रंथालय आणि माहिती विज्ञान	०१	४१
१०.	भौतिकशास्त्र	०१	३०
११.	शारीरिक शिक्षण	०१	२१
	एकूण	११	२९६

२. फॅकल्टी इंडक्शन प्रोग्रॅम (गुरु-दक्षता) (एफआयपी)

क्र.	उपक्रमाचे शीर्षक	उपक्रमांची संख्या	सहभागी-संख्या
१	फॅकल्टी इंडक्शन प्रोग्रॅम	३	८४
	एकूण	३	८४

३. ज्येष्ठ प्राध्यापकांसाठी शिक्षक विकास कार्यक्रम (एफडीपी)

क्र.	उपक्रमाचे शीर्षक	उपक्रमांची संख्या	सहभागी
१	शिक्षकांसाठी सॉफ्ट स्किल्स-विषयक एफडीपी	१	२३
२	परिणाम-आधारित शिक्षणावर एफडीपी	१	२८
	एकूण	२	५१

४. कार्यशाळा

क्र.	कार्यशाळेचे शीर्षक	कार्यशाळांची संख्या	सहभागी
१	राष्ट्रीय शिक्षण धोरणातील विषयसूत्र-विषयक कार्यशाळा	६	३५८२
	एकूण	६	३५८२

ब) स्व-प्रायोजित कार्यक्रम

१) शिक्षक विकास कार्यक्रम

क्र.	उपक्रमाचे नाव	उपक्रमांची संख्या	सहभागी
१	शिक्षक विकास कार्यक्रम	१	३६
	एकूण	१	३६

२) रिफ्रेशर उपक्रम (उद्बोधन वर्ग)

क्र.	उपक्रमाचे शीर्षक	उपक्रमांची संख्या	सहभागी
१	NAAC आणि RAF साठीची संस्थात्मक तयारी	१	२६
	एकूण	१	२६

क) विद्यापीठ-पुरस्कृत कार्यक्रम

३) कार्यशाळा

क्र.	कार्यशाळेचे शीर्षक	कार्यशाळांची संख्या	सहभागी
१	विद्यापीठातील विभागप्रमुखांसाठी 'राष्ट्रीय शिक्षण धोरण २०२०'च्या अंमलबजावणी-विषयक	१	५०
	एकूण	१	५०

ड) शिक्षक विकास केंद्र (स्व-प्रायोजित)

क्र.	उपक्रमाचे नाव	उपक्रमांची संख्या	सहभागी
१	शिक्षक विकास कार्यक्रम	५	२००
	एकूण	५	२००

३.३ स्पर्धा परीक्षा केंद्र

विद्यापीठातील स्पर्धा परीक्षा केंद्रामध्ये १९४ विद्यार्थ्यांची नोंदणी झाली आणि ४६ विद्यार्थी यशस्वीरीत्या विविध स्पर्धा परीक्षा उत्तीर्ण होऊन सरकारी सेवांमध्ये रुजू होण्यास पात्र ठरले.

३.४ माहिती अधिकार कार्यालय (आर. टी. आय.)

'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'कडे 'माहिती अधिकार अधिनियम, २००५' अंतर्गत एकूण ६९७ अर्ज प्राप्त झाले. या अर्जांपैकी ६८२ अर्जांना उत्तरे देण्यात आली.

३.५ पात्रता विभाग

क्र.	पात्रता अर्ज	देण्यात आलेले स्थलांतर प्रमाणपत्र
१	२,८१,६१७	१२,६४६

३.६ आरक्षण कक्ष

१. निर्दिष्ट कालावधीत आरक्षण कक्षाने २२७ संलग्न महाविद्यालये/संस्थांची रोस्टर पडताळणी केली. यानंतर, महाविद्यालयांनी पुणे/नाशिक विभागाच्या 'मागासवर्गीय कक्षाच्या (मावक)' समतीने अंतिम बिंदूनामावली पडताळणी केली.

२. आरक्षण कक्षाने विद्यापीठाच्या विविध शैक्षणिक विभागांमधील एकूण रिक्त पदांपैकी १११ शासकीय मान्यताप्राप्त अध्यापन पदांची भरती करण्यासाठी रोस्टर तयार केले.

३.७ तक्रार निवारण कक्ष

या शैक्षणिक वर्षामध्ये ८३ तक्रारींची नोंद झाली व त्यांपैकी २८ तक्रारींचे निवारण करण्यात आले.

३.८ विद्यार्थी विकास मंडळ

क्र.	उपक्रमाची तारीख/कालावधी	उपक्रमांचे स्वरूप	सहभागींची संख्या
०१	२९ जुलै, २०२२	'नवीन शैक्षणिक धोरण' अंमलबजावणी दिन साजरा करणे	१५०
०२	९ ऑगस्ट, २०२२	एकदिवसीय प्रबंधलेखन कार्यशाळा	२६५
०३	९ ते १५ ऑगस्ट, २०२२	राष्ट्रीय ध्वजासह १,५२,५५९ फोटो-संकलनाचा 'गिनीज' वर्ल्ड रेकॉर्ड	२७००
०४	१७ ऑगस्ट, २०२२	राष्ट्रगीत कार्यक्रम	५९
०५	२३ सप्टेंबर, २०२२	विद्यार्थी कल्याण अधिकाऱ्यांची वार्षिक नियोजन बैठक	५२५
०६	२७ सप्टेंबर, २०२२	माजी कुलगुरु डॉ. पी. सी. अलेक्झांडर आंतर-महाविद्यालयीन मराठी आणि इंग्रजी वक्तृत्व स्पर्धा	९०
०७	७ ऑक्टोबर, २०२२	माजी कुलगुरु डॉ. पी. सी. अलेक्झांडर आंतर-विद्यापीठीय मराठी आणि इंग्रजी वक्तृत्व स्पर्धा	१०
०८	२८ सप्टेंबर ते ४ ऑक्टोबर, २०२२	जिल्हास्तरीय युवा महोत्सव	१४७०
९	१६ ऑक्टोबर, २०२२	स्वातंत्र्याचा अमृत महोत्सवाच्या अनुषंगाने 'स्वातंत्र्य संग्रामात आदिवासी वीरांचे योगदान' या उपक्रमांतर्गत 'भारतीय स्वातंत्र्यसंग्रामातील आदिवासी वीरांचे योगदान' या विषयावर एकदिवसीय कार्यक्रम	२७८
१०	२६ ऑक्टोबर, २०२२	दिवाळीनिमित्त विद्यार्थ्यांना मिठाई वाटप	२०९
११	३१ ऑक्टोबर, २०२२	सरदार पटेल जयंती (फोटो प्रदर्शन)	२६७
१२	५ ते ९ नोव्हेंबर, २०२२	राज्यस्तरीय इंद्रधनुष्य सांस्कृतिक युवा महोत्सवात सहभाग	५१
१३	५ व ६ डिसेंबर, २०२२	विद्यापीठ-स्तरीय युवा महोत्सव	८१७

१४	१२ जानेवारी, २०२३	जी-२० शिखर परिषद जागृती रॅली	८९७
१५	१२ जानेवारी, २०२३	राष्ट्रीय युवा दिवस व्याख्यान	८९७
१६	१० ते १४ फेब्रुवारी, २०२३	पश्चिम विभाग आंतर-विद्यापीठीय सांस्कृतिक युवा महोत्सवात सहभाग	५५
१७	२४ ते २८ फेब्रुवारी, २०२३	राष्ट्रीय युवा महोत्सवात सहभाग	३५
१८	१३ मार्च, २०२३	ऑडिट-पूर्व नियोजन शिबिर	४१० (वि. क.अ.)
१९	१६ ते २१ मार्च, २०२३	केंद्रीय ऑडिट २०२२-२३	३७७ (महाविद्यालये)
२०	११ ते १४ एप्रिल, २०२३	महात्मा जोतिराव फुले आणि डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर जयंती उत्सव कार्यक्रम	४८३
२१	२९ मे, २०२३	सावित्रीबाई फुले सन्मान (सत्कार) कार्यक्रम - सामाजिक सुधारणा क्षेत्रातील उल्लेखनीय कार्याबद्दल सहा महिला सामाजिक कार्यकर्त्यांचा सत्कार	२१०
२२	२९ जून, २०२३	विद्यार्थी अपघात विमा नूतनीकरण	-----

३.९ क्रीडा आणि शारीरिक शिक्षण मंडळ

‘डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मराठवाडा विद्यापीठ’, औरंगाबाद, तर्फे २४वी महाराष्ट्र राज्य आंतर-विद्यापीठीय ‘क्रीडा महोत्सव स्पोर्ट्स मीट’ ३ ते ७ डिसेंबर, २०२२ या कालावधीत आयोजित करण्यात आली. या स्पर्धेत ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’चे प्रतिनिधित्व १२० मुले आणि मुलींनी पाच वेगवेगळ्या क्रीडाप्रकारांत केले आणि पुढीलप्रमाणे स्तुत्य यश मिळविले:

क्रीडा स्पर्धामधील कामगिरी:

१. महाराष्ट्र राज्य आंतरविद्यापीठ क्रीडास्पर्धा: ‘क्रीडा महोत्सव २०२२’

(अ) वैयक्तिक क्रीडा प्रकार:

क्र.	स्पर्धा	सुवर्णपदके	रौप्यपदके	कांस्यपदके
१.	मैदानी खेळ (अॅथलेटिक्स) (पुरुष)	३	१	४
२.	मैदानी खेळ (अॅथलेटिक्स) (स्त्रिया)	३	४	१

(ब) सांघिक कार्यक्रम:

क्र.	स्पर्धा	सुवर्णपदके	रौप्यपदके	कांस्यपदके
१.	बास्केटबॉल (स्त्रिया)	१	-	-
२.	कबड्डी (स्त्रिया)	१	-	-
३.	व्हॉलीबॉल (पुरुष)	१	-	-
४.	मैदानी खेळ (अॅथलेटिक्स) 4X400 मीटर	-	१	-
५.	मैदानी खेळ (अॅथलेटिक्स) 4X400 मीटर	-	-	१
६.	व्हॉलीबॉल (स्त्रिया)	-	-	१

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’ने ‘क्रीडा महोत्सव २०२२’मध्ये द्वितीय स्थान मिळवले.

लखनऊ, उत्तर प्रदेश येथे २३ मे ते ३ जून, २०२३ या कालावधीत तिसऱ्या ‘खेलो इंडिया विद्यापीठ क्रीडास्पर्धा २०२२’चे आयोजन करण्यात आले होते. या स्पर्धेत ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’चे १६६ खेळाडू (मुले आणि मुली) विविध क्रीडास्पर्धांमध्ये सहभागी झाले. या स्पर्धेत विद्यापीठाच्या विद्यार्थ्यांनी खालीलप्रमाणे चांगली कामगिरी केली.

२. ‘तिसरी इंडिया खेलो विद्यापीठ क्रीडा स्पर्धा-२०२२’

वैयक्तिक क्रीडाप्रकार :

क्र.	स्पर्धा	सुवर्णपदके	रौप्यपदके	कांस्यपदके
१.	मैदानी खेळ (अॅथलेटिक्स) (स्त्री व पुरुष)	३	२	-
२.	रोइंग (स्त्री व पुरुष)	-	२	१
३.	कुस्ती (पुरुष)	-	१	-
४.	जलतरण (स्त्री व पुरुष)	-	२	२
५.	भारोत्तोलन (स्त्री व पुरुष)	-	१	१
६.	ज्युडो (स्त्रिया)	-	-	३

सांघिक क्रीडाप्रकार :

क्र.	स्पर्धा	सुवर्णपदके	रौप्यपदके	कांस्यपदके
१.	योग (पुरुष)	१	-	-
२.	टेनिस (स्त्रिया)	१	-	-

३.	बॅडमिंटन (पुरुष)	१	-	-
४.	मल्लखांब (स्त्री/पुरुष)	२	-	-
५.	नेमबाजी (स्त्री/पुरुष)	-	२	-
६.	रोइंग (स्त्रिया)	-	-	६

३. 'अखिल भारतीय आणि पश्चिम विभाग आंतरविद्यापीठीय क्रीडास्पर्धा २०२२-२०२३'

(अ) अखिल भारतीय आंतरविद्यापीठीय स्तर (सांघिक क्रीडाप्रकार)

क्र.	स्पर्धेचे नाव	स्थान
१	बेसबॉल (पुरुष)	प्रथम
२	बॅडमिंटन (पुरुष)	प्रथम
३	मल्लखांब (पुरुष)	प्रथम
४	सॉफ्टबॉल (पुरुष)	प्रथम
५	रोल बॉल (स्त्रिया)	प्रथम
६	रोल बॉल (पुरुष)	प्रथम
७	कयाकिंग (पुरुष) (K4-1000 मीटर)	द्वितीय
८	कनूइंग (स्त्रिया) (C2-1000 मीटर)	द्वितीय
९	बुद्धिबळ (पुरुष)	द्वितीय
१०	भारोत्तोलन (स्त्रिया) - सर्वसाधारण उपविजेती	द्वितीय
११	योग (पुरुष)	द्वितीय
१२	लॉन टेनिस (स्त्रिया)	द्वितीय
१३	मल्लखांब (स्त्रिया)	द्वितीय
१४	रोइंग (स्त्रिया) W2 500 मीटर	द्वितीय
१५	रोइंग (स्त्रिया) W4X 500 मीटर	द्वितीय
१६	कनूइंग (स्त्रिया) - सर्वसाधारण द्वितीय उपविजेता	तृतीय
१७	जलतरण 4 X 200 मीटर फ्री स्टाईल रिले (पुरुष)	तृतीय
१८	खो-खो (स्त्रिया)	तृतीय
१९	नेमबाजी ५० मीटर (पुरुष)	तृतीय

२०	नेमबाजी २५ मीटर (स्त्रिया)	तृतीय
२१	बेसबॉल (स्त्रिया)	तृतीय
२२	खो-खो (पुरुष)	तृतीय
२३	रोइंग (पुरुष) M4 2000 मीटर	तृतीय
२४	रोइंग (स्त्रिया) W2 2000 मीटर	तृतीय
२५	रोइंग (स्त्रिया) W2X 2000 मीटर	तृतीय
२६	रोइंग (स्त्रिया) W4 500 मीटर	तृतीय
२७	कॉर्फबॉल (मिश्र)	तृतीय
२८	हॉकी (स्त्रिया)	चतुर्थ
२९	नेटबॉल (पुरुष)	चतुर्थ
३०	क्रिकेट (स्त्रिया)	चतुर्थ
३१	वॉटर पोलो (पुरुष)	चतुर्थ

(ब) 'अखिल भारतीय आंतर-विद्यापीठ स्तर (वैयक्तिक क्रीडाप्रकार)

क्र.	खेळाडूचे नाव	स्पर्धा	पदक
१	साध्वी धुरी	जलतरण	सुवर्ण-१, रौप्य -१
२	गुरव प्रणव	मैदानी खेळ (अॅथलेटिक्स)	सुवर्ण-१
३	उचाळे शांतनु	मैदानी खेळ (अॅथलेटिक्स)	सुवर्ण-१
४	भंडारे शुभम	मैदानी खेळ (अॅथलेटिक्स)	सुवर्ण-१
५	धोंडगे नीलेश	रोइंग	सुवर्ण-१
६	ठाकूर वैष्णव	भारोत्तोलन	सुवर्ण-१
७	श्वेजल मानकर	जलतरण	रौप्य -२
८	चोरडिया ऋचा	जिम्नॅस्टिक्स	रौप्य -१, कांस्य-१
९	कदम प्रथमेश	मल्लखांब	रौप्य -१
१०	मानकरे चेतन	मल्लखांब	रौप्य -१
११	क्षीरसागर नेहा	मल्लखांब	रौप्य -१
१२	मांडलिक सोनाली	कुस्ती	रौप्य -१

१३	फंड भग्याश्री	कुस्ती	रौप्य -१
१४	वाईकर शुभम	सर्वोत्तम शरीरयष्टी	रौप्य -१
१५	माने तृप्ती	भारोत्तोलन	रौप्य -१
१६	ढोरे रुचिका	भारोत्तोलन	रौप्य -१
१७	खवरे स्नेहल	ज्युडो	रौप्य -१
१८	फुगे प्रथमेश	नेमबाजी	रौप्य -१
१९	धनवडे ओंकार	जिम्नोस्टिक्स	कास्य-१
२०	जगताप प्रतिक	कुस्ती	कास्य -१
२१	काळे संकेत	सर्वोत्तम शरीरयष्टी	कास्य -१
२२	अरु दिव्यांक	सर्वोत्तम शरीरयष्टी	कास्य -१
२३	शिंदे आकांक्षा	ज्युडो	कास्य -१
२४	कांचन गौतमी	ज्युडो	कास्य -१
२५	बोंडे पांडुरंग	सर्वोत्तम शरीरयष्टी	चतुर्थ स्थान
२६	गरुड हर्षदा	वेटलिफ्टिंग	चतुर्थ स्थान

(क) 'आंतरविभागीय स्तरीय सांघिक क्रीडास्पर्धा' (पश्चिम विभाग आंतरविद्यापीठीय)

क्र.	स्पर्धा	स्थान
१.	लॉन टेनिस (स्त्रिया)	प्रथम
२.	बॅडमिंटन (स्त्रिया)	प्रथम
३.	बॅडमिंटन (पुरुष)	प्रथम
४.	बुद्धिबळ (स्त्रिया)	प्रथम
५.	बुद्धिबळ (पुरुष)	प्रथम
६.	खो-खो (स्त्रिया)	प्रथम
७.	क्रिकेट (स्त्रिया)	द्वितीय
८.	व्हॉलीबॉल (स्त्रिया)	द्वितीय
९.	हॉकी (पुरुष)	तृतीय
१०.	हॉकी (स्त्रिया)	तृतीय
११.	खो-खो (पुरुष)	तृतीय

१२.	टेबल टेनिस (स्त्रिया)	तृतीय
१३.	टेबल टेनिस (पुरुष)	तृतीय
१४.	लॉन टेनिस (पुरुष)	चतुर्थ

‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’ येथील क्रीडा व शारीरिक शिक्षण मंडळ आणि ‘दादा पाटील महाविद्यालय’, कर्जत, अहमदनगर यांनी संयुक्तपणे ५ जानेवारी ते १० जानेवारी २०२३ या कालावधीत अखिल भारतीय विद्यापीठस्तरीय कुस्ती (स्त्रिया) स्पर्धा आयोजित केली. या स्पर्धेत एकूण १२७ विद्यापीठांनी सहभाग घेतला. या स्पर्धेत ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’च्या २७६ खेळाडूंनी (मुले आणि मुली) क्रीडा पुरस्कार मिळविले, ज्यांची एकूण बक्षीस रक्कम सुमारे २५.०१ लाख रुपये इतकी आहे.

याशिवाय, ‘भारतीय विद्यापीठ संघटना’ आणि ‘कलिंगा इन्स्टिट्यूट ऑफ इंडस्ट्रियल टेक्नॉलॉजी (KIIT) विद्यापीठ’, भुवनेश्वर यांच्या वतीने १४ आणि १५ जून, २०२३ रोजी मैदानी खेळ (अॅथलेटिक्स) आणि बॅडमिंटन या खेळांसाठी ‘विश्व विद्यापीठ क्रीडास्पर्धा निवडणूक चाचणी’ झाली. ‘जैन विद्यापीठ’, बंगलोर येथेसुद्धा १६ ते १७ जून, २०२३ या कालावधीत जलतरण आणि टेनिस या खेळांसाठी ही चाचणी घेतली गेली. या ‘विश्व विद्यापीठ क्रीडास्पर्धा निवडणूक चाचणी स्पर्धेत’ ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’च्या एकूण ०९ खेळाडूंनी सहभाग घेतला.

क्र.	स्पर्धा	खेळाडूचे नाव
१.	मैदानी खेळ (अॅथलेटिक्स)	गुरव प्रणव
२.	मैदानी खेळ (अॅथलेटिक्स)	भंडारे शुभम
३.	मैदानी खेळ (अॅथलेटिक्स)	नरळे अवंतिका
४.	मैदानी खेळ (अॅथलेटिक्स)	पाटील शिवेच्छा
५.	बॅडमिंटन	भिवपाठकी आर्या
६.	बॅडमिंटन	गुप्ता अधीप
७.	बॅडमिंटन	रामभिया दीप
८.	जलतरण	मानकर श्वेजल
९.	टेनिस	इंगळे पूजा

वर नमूद केलेल्या निवड चाचण्यांमध्ये उल्लेखनीय कामगिरी करणाऱ्या सर्व खेळाडूंनी त्यांच्या संबंधित खेळांमध्ये भारतीय विद्यापीठांचे प्रतिनिधित्व करण्यासाठी ‘वर्ल्ड युनिव्हर्सिटी चॅम्पियनशिप’साठी पात्रता मिळविली. ही चॅम्पियनशिप चेंगडू, चीन येथे २८ जुलै ते ८ ऑगस्ट, २०२३ दरम्यान आयोजित केली गेली होती.

३.१० मुक्तशिक्षण प्रशाळा (दूरशिक्षण कार्यक्रम):

विद्यापीठ दूरशिक्षण कार्यक्रमाच्या माध्यमातून शिक्षण देण्याचे कार्य करत आहे. खालील आकडेवारी ही मुक्तशिक्षण अभ्यासक्रमांचा लाभ घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांची आहे:

२०२२-२३ पदवी विद्यार्थी संख्या (बी.ए./बी.कॉम.)

जिल्हा	मुले	मुली	एकूण
पुणे	१५९४	१९९४	३५८८
अहमदनगर	६०	११६	१७६
नाशिक	२७१	४५९	७३०
दादरा आणि नगर हवेली	९	१३	२२
एकूण	१९३४	२५८२	४५१६

२०२२-२३ पदव्युत्तर विद्यार्थी संख्या (एम.ए./एम.कॉम./एम.बी.ए.)

जिल्हा	मुले	मुली	एकूण
पुणे	१९४८	२७५०	४६९८
अहमदनगर	४१९	४०१	८२०
नाशिक	६१३	८७०	१४८३
दादरा आणि नगर हवेली	४३	९५	१३८
एकूण	३०२३	४११६	७१३९

३.११ राष्ट्रीय सेवा योजना:

क्र.	उपक्रमाची तारीख/कालावधी	उपक्रमाचे स्वरूप	सहभागी
१	१ जून २०२२ ते ३१ जुलै २०२२	'हर घर दस्तक मोहिमे' अंतर्गत कोव्हिड-१९ साठी लसीकरण	२५०
२	२२ जून ते २४ जुलै २०२२	संत ज्ञानेश्वर महाराज पालखी सोहळा; वारीमार्ग - आळंदी, पुणे ते पंढरपूर; स्वच्छ वारी-स्वस्थ वारी-निर्मळ वारी-हरित वारी उपक्रम	३०००
३	२७ जुलै २०२२	श्री. जयंत किशोर मानकळे (आय. ए. एस.), सहायक सचिव, यांची पुणे शहरातील महाविद्यालयांतील राष्ट्रीय सेवा योजना स्वयंसेवकांसह संवाद कार्यशाळा	२००
४	मे ते जुलै २०२२	पुणे ग्रामीण भागांमध्ये राष्ट्रीय सेवा योजना स्वयंसेवकांकडून 'एक कॅम्पस, एक उत्पादन'चे (OCOB) सर्वेक्षण	८०

५	१ ते १५ ऑगस्ट २०२२	स्वातंत्र्याच्या ७५ व्या वर्षानिमित्त 'आझादी का अमृत महोत्सव' कार्यक्रम आणि 'हर घर तिरंगा मोहिमे' अंतर्गत भारतीय ध्वजासोबत १,५२,५५९ सेल्फी अपलोड केल्या गेल्या	१,५२,५५९
६	१४ ते १५ सप्टेंबर २०२२	लोकशाहीमध्ये तृतीय पक्षांच्या सहभागावर संत नामदेव हॉल येथे दोन-दिवसीय राज्यस्तरीय कार्यशाळा	२५०
७	१२ ते २० ऑक्टोबर २०२२	जागतिक जन्मजात सांधे आणि मणका कमजोरी दिनानिमित्त संचेती रुग्णालयापासून फर्ग्युसन कॉलेज, डेक्कनपर्यंत रॅली	३००
८	१७ सप्टेंबर ते २ ऑक्टोबर २०२२	'स्वच्छ अमृत महोत्सवां' तर्गत कात्रज घाट, पर्वती टेकडी व ओंकारेश्वर घाट येथे स्वच्छता मोहीम	४५०
९	२० सप्टेंबर २०२२	पुणे, अहमदनगर आणि नाशिक जिल्ह्यांमध्ये 'राष्ट्रीय सेवा योजना' स्वयंसेवकांद्वारे निवडणूक कार्डांशी आधार कार्ड जोडण्या-विषयक कार्यशाळा	२५००
१०	९ नोव्हेंबर २०२२	माननीय निवडणूक आयुक्त, भारत सरकार आयोजित कार्यशाळा; तृतीय पक्षांच्या सहभागावर प्रदर्शन	१००
११	४ डिसेंबर २०२२	अवयवदान जागृती कार्यक्रम: पुणे शहर क्षेत्रातील 'राष्ट्रीय सेवा योजना' स्वयंसेवकांद्वारे भारूड, पोवाडा, पथनाट्य, एकांकिका, नुक्कड नाटक इत्यादी	५००
१२	९ ते १० डिसेंबर २०२२	'आरोग्य चित्रपट महोत्सव': 'पी. एम. शाह फाऊंडेशन' सोबत संयुक्त विद्यमाने; 'राष्ट्रीय चित्रपट संग्रहालय', लॉ कॉलेज रोड, पुणे येथे	४००
१३	२ ते ६ नोव्हेंबर २०२२	राज्यस्तरीय अव्हेचर कॅम्प; चिखलदारा, अमरावती येथे; 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ', 'राष्ट्रीय सेवा योजना' यांचा सहभाग	१०
१४	१० ते १९ नोव्हेंबर २०२२	राष्ट्रीय अव्हेचर कॅम्प; 'अटल बिहारी वाजपेयी इंस्टिट्यूट ऑफ माऊंटेनिअरिंग अँड अलाइड स्पोर्ट्स' (ए. बी. व्ही. आय. एम. ए. एस.), मनाली येथे	२२
१५	७ डिसेंबर २०२२	प्रौढ साक्षरता कार्यशाळा; 'श्री पांढरीनाथ कला, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय', पोखरी येथे	२५०
१६	१९ ते २८ डिसेंबर २०२२	'आव्हान' (AVHAN)-२०२२: राज्यस्तरीय आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण शिबिर, कवियत्री बहिणाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव	८१

१७	२ ते ५ जानेवारी २०२३	‘उत्कर्ष’ - राज्यस्तरीय सामाजिक आणि सांस्कृतिक कार्यक्रम; ‘पुण्याश्लोक अहिल्यादेवी होळकर सोलापूर विद्यापीठ’, सोलापूर येथे	१९
१८	१२ जानेवारी २०२३	जी-२० जागरूकता कार्यक्रमांतर्गत रॅली; मार्ग: सीओईपी महाविद्यालय- लाल महाल-एच. व्ही. देसाई महाविद्यालय-पीएमसी कार्यालय- ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’	५००
१९	४ फेब्रुवारी २०२३	‘आर्ट ऑफ लिव्हिंग’: ‘राष्ट्रीय सेवा योजना’ स्वयंसेवकांसाठी युवा कार्यशाळा	२००००
२०	१९ फेब्रुवारी २०२३	श्री . ३९महाराज छत्रपती शिवाजी३वी जयंती – हिंदवी स्वराज्य महोत्सव व महाशिव आरती	१५००
२१	११ ते १३ एप्रिल २०२३	कार्यक्रम अधिकाऱ्यांद्वारे पुणे, अहमदनगर आणि नाशिक जिल्ह्यांतील शिक्षण आणि नियमित रोजगार नसलेल्या तरुणांचे सर्वेक्षण	५५०
२२	६ मे २०२३	राष्ट्रीय सेवा योजना कार्यक्रम अधिकारी, नाशिक यांच्याद्वारे ‘जी-२० आवश्यकता आणि भारत’ या विषयावर एक-दिवसीय विद्यापीठ-स्तरीय कार्यशाळा	३५०
२३	२६ आणि २७ मे	‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ’, पुणे येथे ‘राष्ट्रीय सेवा योजना’ कार्यक्रम अधिकाऱ्यांची दोन-दिवसीय राज्यस्तरीय कार्यशाळा	२०००
२४	१२ ते २९ जून २०२३	संत ज्ञानेश्वर महाराज पालखी सोहळा; वारीमार्ग - पुणे ते पंढरपूर; स्वच्छ वारी-स्वस्थ वारी-निर्मळ वारी-हरित वारी उपक्रम	२००

३.१२ १२२व्या पदवीदान समारंभाच्या वेळी (०१ जुलै, २०२३) देण्यात सुवर्ण पदक विजेत्या विद्यार्थ्यांची यादी:

क्र.	सुवर्णपदकाचे नाव	विद्यार्थ्यांची नावे व तपशील
१	‘राष्ट्रपती डॉ. शंकर दयाळ शर्मा सुवर्ण पदक’ वर्षातील सर्वोत्कृष्ट विद्यार्थी (२०२२-२०२१)	श्रीमती भोईटे आदिती कालिदास महाविद्यालय: प्रा. रामकृष्ण मोर कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, आकुर्डी, पुणे
२	‘श्रीमती निलीमाताई पवार सुवर्णपदक’ ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’च्या कामवा व शिकवा या विभागातून २०२१मध्ये उत्कृष्ट कार्य करणारी विद्यार्थिनी २२	सौ. आरोटे प्रियंका रमेश महाविद्यालय: एन. पी. कला, डी. जे. मालपानी वाणिज्य व बी. एन. सारडा विज्ञान महाविद्यालय, संगमनेर, अहमदनगर

१. विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विद्याशाखा- (विज्ञान)

क्र.	सुवर्णपदकाचे नाव	उमेदवारांचे नाव व तपशील
१	‘कै. डॉ. टी. एस. महाबळे सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम. एस्सी. (वनस्पतीशास्त्र) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	श्रीमती सुयल शिखा महाविद्यालय - वनस्पतीशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
२	‘मा. माजी कुलगुरू डॉ. डब्ल्यू. एन. गाडे सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम. एस्सी. (जैवतंत्रज्ञान) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	श्री. गवळी प्रतीक रघुनाथ महाविद्यालय - जैवतंत्रज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
३	‘उषाकांत बक्सी गुणवत्ता सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम. एस्सी. (जैवतंत्रज्ञान) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	
४	‘स्व. अण्णासाहेब आठवले पुणे (दुग्ध व्यावसायिक) सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम. एस्सी. (जैवतंत्रज्ञान) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	
५	‘स्व. प्राचार्य रंगलार गोपालकृष्ण लक्ष्मण चंद्रात्रय सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये सेमिस्टर तसेच श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम. एस्सी. (भौतिकशास्त्र) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	
६	‘विद्यावाचस्पती दिवाकर अभयंकर सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये श्रेयांक प्रणालीनुसार (क्रेडिट) झालेल्या एम. एस्सी. (भौतिकशास्त्र) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	श्रीमती शिंदे स्वर्णांजली जगदीप महाविद्यालय: एजेएमव्हीपीएस न्यू एसीएस कॉलेज, पारनेर

७	‘स्व. प्रा. वामन माधव दबडघाव सुवर्णपदक’ भौतिकशास्त्र विभागाद्वारे एप्रिल/मे २०२१मध्ये श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम. एस्सी. (भौतिकशास्त्र) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	श्री. भावे निपुण मिलिंद महाविद्यालय - भौतिकशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
८	‘प्रा. बी. बी. लौड सुवर्णपदक’ भौतिकशास्त्र विभागाद्वारे एप्रिल/मे २०२१मध्ये श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम. एस्सी. (भौतिकशास्त्र) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	
९	‘प्रा. बी. जी. देशपांडे सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम. एस्सी. (भूगर्भशास्त्र) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	श्रीमती सुहानी सृजनिका महाविद्यालय - भूगर्भशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१०	‘कुलपती सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम. ए./एम. एस्सी. (गणित) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	
११	‘स्व. प्राचार्य रंगर गोपालकृष्ण लक्ष्मण चंद्रात्रय सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये सेमिस्टर तसेच श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम, ए./एम. एस्सी. (भूगर्भशास्त्र) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	श्रीमती तांबोळी असिया गफूर महाविद्यालय - एजेएमव्हीपीएस न्यू एसीएस कॉलेज, पारनेर
१२	‘कै. भाऊसाहेब थोते स्मृती सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये सेमिस्टर तसेच श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम. एस्सी. (माध्यम व संज्ञापन अभ्यास विभाग) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	श्रीमती फर्नांडीस अँडेलिन डेनिस महाविद्यालय - माध्यम व संज्ञापन अभ्यास विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१३	‘कै. भाऊसाहेब थोते स्मृती सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये सेमिस्टर तसेच श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम. एस्सी. (माध्यम व संज्ञापन अभ्यास विभाग) परीक्षेमध्ये ‘व्हिडिओ प्रॉडक्शन’ या विषयामध्ये प्रथम क्रमांक	श्री. शेलार राहुल रवींद्र महाविद्यालय - माध्यम व संज्ञापन अभ्यास विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे

१४	‘प्रा. कोळसकर सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये सेमिस्टर तसेच श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम. एस्सी. (बायोइन्फर्मेटिक्स) परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्रीमती ठाकर देवकी महाविद्यालय - बायोइन्फर्मेटिक्स विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१५	‘पद्मश्री स्व. एन. एस. वेंकटेशन सुवर्णपदक’ २०२१-२२ या शैक्षणिक वर्षातील गणित विषयातील सर्वोत्कृष्ट पीएच. डी. प्रबंध	डॉ. सराफ ज्योति बाळकृष्ण विभाग: गणित विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१६	‘स्व. श्रीमती हिराबाई बाळासाहेब सावंत-पाटील सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या /एम. एस्सी. (पर्यावरण विज्ञान) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	श्रीमती राठोड चक्षुजा विकास महाविद्यालय: एच. व्ही. देसाई कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, पुणे
१७	‘प्रा. डॉ. एस. एफ. पाटील सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या /एम. एस्सी. (फिजिकल केमिस्ट्री) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	श्री. तेंडुलकर पुणीत महाविद्यालय - रसायनशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१८	‘स्व. दत्तात्रय अनंत काळकर सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम. एस्सी. (फिजिकल केमिस्ट्री) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	
१९	‘डॉ. शंकरराव रणछोडदास गोवारीकर सुवर्णपदक’ सन 2020-2021 या शैक्षणिक वर्षासाठी ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’च्या उपकरण शास्त्र विभागातून उपकरणशास्त्र विषयात पदव्युत्तर पदवीमध्ये ‘विज्ञान निष्णात’ अंतिम परीक्षेत ‘O’ श्रेणीमध्ये सर्व प्रथम येणाऱ्या विद्यार्थी/विद्यार्थिनी	श्री. मझिअब्दल्लाह न खामिस अल्हज्ज महाविद्यालय – उपकरण शास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे

२०	<p>कै.डी.बी. चौगुले (बुर्लीकर) सुवर्णपदक'</p> <p>सन 2021-2022 या शैक्षणिक वर्षासाठी वनस्पतीशास्त्र विभागात व संलग्न महाविद्यालयात विद्यावाचस्पति पदवीसाठी सादर करण्यात आलेल्या उत्कृष्ट प्रबंधासाठी</p>	<p>डॉ. बिलकीस तबस्सुम</p> <p>महाविद्यालय - वनस्पतीशास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे</p>
२१	<p>”ह.भ.प. योगमहर्षी किर्तनकार: रामचंद्र गोपाळ शेलार उर्फ शेलारमामा सुवर्णपदक“</p> <p>सन 2021-2022 शैक्षणिक वर्षासाठी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ कार्यक्षेत्रातील विज्ञान शाखेतील पदव्युत्तर अभ्यासक्रमात शिक्षण घेणारी विशेष गुणवत्ता प्राप्त गुणवंत विद्यार्थी</p>	<p>श्री. यादव अभिषेक महेंद्र</p> <p>महाविद्यालय - मराठा विद्या प्रसारक मंडळाचे केटीएचएम महाविद्यालय, नाशिक</p>
२२	<p>‘त्यागमूर्ती श्रीमती सरस्वती रामचंद्र शेलार सुवर्णपदक’</p> <p>सन २०२१-२२ शैक्षणिक वर्षासाठी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ कार्यक्षेत्रातील विज्ञानेतर विद्याशाखेतील पदव्युत्तर अभ्यासक्रमात शिक्षण घेणारी विशेष गुणवत्ता प्राप्त गुणवंत विद्यार्थिनी</p>	<p>श्रीमती संतोषी सुरेश साळुंखे</p> <p>महाविद्यालय – प्रा. रामकृष्ण मोरे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, आकुर्डी, पुणे</p>
२३	<p>‘स्व. प्रा. ए. आर. कामत सुवर्णपदक’</p> <p>एप्रिल/मे २०२१मध्ये झालेल्या एम. एस्सी. (सांख्यिकी शास्त्र) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक</p>	<p>श्री. डी’सा कबीर नारायणन</p> <p>महाविद्यालय – सांख्यिकी शास्त्र विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे</p>
२४	<p>‘प्रा. बी. के. काळे स्मृती सुवर्णपदक’</p> <p>एप्रिल/मे २०२१मध्ये झालेल्या एम. एस्सी. (सांख्यिकी शास्त्र) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक</p>	
२५	<p>‘प्रोफेसर वीणा जोशी सुवर्णपदक’</p> <p>एप्रिल/मे २०२१मध्ये झालेल्या एम. ए./एम. एस्सी. (भूगोल) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक</p>	<p>श्रीमती स्वागतालक्ष्मी दास</p> <p>महाविद्यालय – भूगोल विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे</p>
२६	<p>‘पद्मश्री स्व. कर्मवीर काकासाहेब वाघ सुवर्णपदक’</p> <p>मे २०२१मध्ये झालेल्या बी. एस्सी. (सर्व विषय) परीक्षेमध्ये विद्यार्थिनींमध्ये प्रथम क्रमांक</p>	<p>श्रीमती भार्गवी दीक्षित</p> <p>महाविद्यालय - एसएसआर कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सिलवासा</p>

२७	‘स्व. प्रा. ए. आर. कामत सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये झालेल्या श्रेयांक (क्रेडिट) पद्धतीने झालेल्या बी. एस्सी. (सांख्यिकी शास्त्र) परीक्षेमध्ये प्रथम क्रमांक	श्रीमती जगताप ऋतुजा दिलीप महाविद्यालय – विद्याप्रतिष्ठान कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, बारामती, पुणे
----	---	--

२. विज्ञान व तंत्रज्ञान विद्याशाखा - (फार्मसी)

क्र.	सुवर्णपदकाचे नाव	उमेदवाराचे नाव व तपशील
१	‘प्राशिवाजीराव कदम सुवर्णपदक .डॉ.’ एप्रिल २०२०मध्ये झालेल्या एमफार्मसी परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्री. निखिल किसन गभाळे महाविद्यालय - मॉडर्न कॉलेज ऑफ फार्मसी, निगडी, पुणे
२	कै. डॉ. शिवराम उर्फ गोपाळकृष्ण भडभडे सुवर्णपदक’ एप्रिल २०२०मध्ये झालेल्या एमफार्मसी परीक्षेत प्रथम क्रमांक	
३	‘रुपचंद बोरा फार्मसी सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या बीफार्मसी परीक्षेत प्रथमक्रमांक	श्रीमती बरे नौशीन खालिद महाविद्यालय – राजर्षी शाहू कॉलेज ऑफ फार्मसी अँड रिसर्च, ताथवडे, पुणे
४	‘सौ .काशीबाई नवले फार्मसी सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या बीफार्मसी परीक्षेत प्रथम क्रमांक	
५	‘डॉपाटील सुवर्णपदक .डी .पी .’ मे २०२१ मध्ये झालेल्या बीफार्मसी परीक्षेत प्रथम क्रमांक	

३. विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विद्याशाखा – (अभियांत्रिकी)

१	‘पद्मश्री कर्मवीर ककासाहेब वाघ सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या बी .ई. (सर्व शाखा) परीक्षेत विद्यार्थिनींमध्ये प्रथम क्रमांक	सौ वाघ .वेदांगी किशोर महाविद्यालय - पुणे इन्स्टिट्यूट ऑफ कॉम्प्युटर टेक्नॉलॉजी, पुणे
२	‘स्ववैद्यतीर्थ हरी विष्णू देशपांडे . सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या बी .ई . (मेकॅनिकल) परीक्षेत प्रथम क्रमांक	

३	‘जीरायसोनी सुवर्णपदक .एच.’ मे २०२१मध्ये झालेल्या बी .ई . (मेकॅनिकल) परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्रीमुजावर अझ.हर शकील महाविद्यालयपिंपरी चिंचवड कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंग - , पुणे.
४	"वामन केशव सावळे सुवर्णपदक" मे २०२१मध्ये झालेल्या बी .ई . (मेकॅनिकल) परीक्षेत प्रथम क्रमांक	
५	‘स्वगोविंद काशिनाथ वाणी सुवर्णपदक .श्री .’ एप्रिल मे/२०२१मध्ये झालेल्या बी .ई इलेक्ट्रॉनिक्स आणि टे)लिकम्युनिकेशन परीक्षेत (प्रथम क्रमांक	श्री केशव .कुमार महाविद्यालयपाटील कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंग .वाय .डी - , पुणे.
६	‘जीरायसोनी सुवर्णपदक .एच.’ एप्रिल मे/२०२१मध्ये झालेल्या बी .ई इलेक्ट्रॉनिक्स आणि टेलि)कम्युनिकेशन परीक्षेत (प्रथम क्रमांक	
७	‘कै. श्री. श्रीकांत रामचंद्र कुलकर्णी स्मृतीप्रीत्यर्थ सुवर्णपदक’ एप्रिल मे/२०२१मध्ये झालेल्या बी .ई इलेक्ट्रॉनिक्स आणि टेलि)कम्युनिकेशन परीक्षेत (प्रथम क्रमांक	
८	‘जीरायसोनी सुवर्णपदक .एच.’ मे २०२१मध्ये झालेल्या बी .ई (सिव्हिल) परीक्षेतप्रथम क्रमांक	श्री .वालेकर स्वप्नील विष्णू महाविद्यालयपिंपरी चिंचवड कॉलेज ऑफ इंजिनिअरिंग - , पुणे.
९	‘डॉपाटील सुवर्णपदक .डी .पी .’ मे २०२१मध्ये झालेल्या बी .ई (सिव्हिल) परीक्षेतप्रथम क्रमांक	
१०	‘चिरंजीव अमित विजय बाहुळे सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या बी .ईसंगणक) शास्त्र (परीक्षेतप्रथम क्रमांक	श्री. फुलारी अनुज नामदेव महाविद्यालय – विद्याप्रतिष्ठान कमलनयन बजाज इंस्टीट्यूट ऑफ इंजिनियरिंग आणि टेक्नॉलॉजी, पुणे.
११	‘जीरायसोनी सुवर्णपदक .एच.’ मे २०२१मध्ये झालेल्या बी .ईसंगणक) शास्त्र (परीक्षेतप्रथम क्रमांक	

१२	‘स्व .रमाकांत (दादासाहेब)मनोहर एकबोटे सुवर्णपदक’ एप्रिल मे/२०२१मध्ये झालेल्या बी .ई (इलेक्ट्रिकल परीक्षेत (प्रथम क्रमांक	श्रीतरळे रोशन बाळासाहेब . महाविद्यालयवाघ इंस्टिट्यूट ऑफ इंजिनिअरिंग .के.के - एज्युकेशन अँड रिसर्च, नाशिक.
१३	‘जीरायसोनी सुवर्णपदक .एच.’ एप्रिल मे/२०२१मध्ये झालेल्या बी .ई (इलेक्ट्रिकल परीक्षेत (प्रथम क्रमांक	

४. विज्ञान आणि तंत्रज्ञान विद्याशाखा – तंत्रज्ञान

१	‘पर्सिस्टंट सर्वोत्कृष्ट एमप्रबंध सुवर्णपदक .टेक.’ २०२१मध्ये झालेल्या एम) टेक.कम्प्युटर अँड इन्फॉर्मेशन टेक्नॉलॉजी परीक्षेत सर्वोत्कृष्ट (प्रबंध सादर केल्याबद्दल	श्री. गुरुजी सुश्रुत सुभाष महाविद्यालय - तंत्रज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
२	‘फोर्ब्स मार्शल सर्वोत्कृष्ट एमप्रबंध सुवर्णपदक .टेक.’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम) टेक.मेकॅनिकल अँड मटेरियल्स टेक्नॉलॉजीपरीक्षेत (सर्वोत्कृष्ट प्रबंध सादर केल्याबद्दल	श्री. बुलबुले राजदीप राजकुमार महाविद्यालय - तंत्रज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
३	‘प्राज सर्वोत्कृष्ट एमप्रबंध सुवर्ण .टेक.पदक’ २०२१मध्ये झालेल्या एम) टेक.केमिकल अँड बायोटेक्नॉलॉजी (परीक्षेतसर्वोत्कृष्ट प्रबंध सादर केल्याबद्दल	श्री. जैन भावेश मनोजकुमार महाविद्यालय - तंत्रज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
४	‘केपीआयटी सर्वोत्कृष्ट एम’प्रबंध सुवर्णपदक .टेक. २०२१मध्ये झालेल्या एम) टेक.इलेक्ट्रॉनिक्स अँड इलेक्ट्रिकल टेक्नॉलॉजीपरीक्षेत सर्वोत्कृष्ट प्रबंध सादर केल्याबद्दल (	श्रीमती ईथापे श्रुती भास्कर महाविद्यालय - तंत्रज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
५	‘थर्मक्स सर्वोत्कृष्ट एमप्रबंध सुवर्णपदक .टेक.’ २०२१मध्ये झालेल्या एम) टेक.सिव्हिल अँड एनवायरमेंटल टेक्नॉलॉजीपरीक्षेत सर्वोत्कृष्ट प्रबंध सादर केल्याबद्दल (	श्रीमती कुंभारे शरयू राजेंद्र महाविद्यालय - तंत्रज्ञान विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे

५. वाणिज्य आणि व्यवस्थापनशास्त्र विद्याशाखा – (वाणिज्य)

१	‘डॉ.प्र . चिं. शेजवलकर अमृत महोत्सव सुवर्णपदक’ एप्रिल मध्ये झालेल्या २०२१ मे/एम. कॉम. परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्रीमती वैद्य श्वेता चेतन महाविद्यालय कावेरी –कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, पुणे
२	‘प्राचार्य डॉ .सुधाकरराव उद्धवराव जाधवर सुवर्णपदक’ एप्रिल.मध्ये झालेल्या बी २०२१ मे/ कॉम. परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्रीमती इशिका महाविद्यालय – बालाजी कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, पुणे
३	‘इंस्टिट्यूट ऑफ सीऑफ इंडिया सुवर्णपदक .ए.’ एप्रिल परीक्षेत प्रथम .कॉम .मध्ये झालेल्या बी २०२१ मे/क्रमांक	
४	‘आयसीएसआय सिग्नेचर पुरस्कार सुवर्णपदक’ एप्रिल २०२१ मे/ मध्ये घेण्यात आलेल्या बी परीक्षेत प्रथम .कॉम. क्रमांक	

६. वाणिज्य आणि व्यवस्थापनशास्त्र विद्याशाखा – (व्यवस्थापन)

१	‘द वेंकटेश्वर हॅचरीज लिमिटेड सुवर्णपदक’ एप्रिल) .ए.बी.मध्ये झालेल्या एम२०२१ मे/वार्षिक(परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्रीमती देशमुख मनस्वी अनूप महाविद्यालय.एस - बी. पाटील इंस्टिट्यूट ऑफ मॅनेजमेंट, निगडी, पुणे.
२	‘हरी मालिनी जोशी सुवर्णपदक’ एप्रिल) .ए.बी.मध्ये झालेल्या एम२०२१ मे/वार्षिक(परीक्षेत प्रथम क्रमांक	
३	‘विद्यावाचस्पती दिवाकर अभ्यंकर सुवर्णपदक’ एप्रिल) .ए.बी.मध्ये झालेल्या एम२०२१ मे/वार्षिक(परीक्षेत प्रथम क्रमांक	
४	‘स्व. सुषमा चंद्रशेखर चितळे सुवर्णपदक’ एप्रिल.ए.बी.मध्ये झालेल्या एम२०२१ मे/, एम.ए.बी. ++ आणि एम.ए.बी. (बायोटेक्नॉलॉजी) परीक्षेत विद्यार्थिनींमध्ये प्रथम क्रमांक	श्रीमती भट्ट रूपशी महाविद्यालयव्यवस्थापन विज्ञान विभाग - सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ

७) मानव्य विद्याशाखा – (कला आणि ललित कला)

१	‘एम.एन . अदवंत स्मृती सुवर्ण पदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम परीक्षेत (मराठी) .ए.प्रथम क्रमांक	श्रीसानप गोपा .ळ बाळासाहेब महाविद्यालयएसएनएडीजेएमसी आणि – बीएनएसएस महाविद्यालय, संगमनेर
२	‘स्वप्रमिला दत्तात्रय आ .ळेगावकर सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम परीक्षेत (मराठी) .ए.प्रथम क्रमांक	
३	‘कैनामदेव श्रीपती राणवडे स्मृ .प.भ.ह .श्री .ती सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम परीक्षेत (मराठी) .ए.पुरुष विद्यार्थ्यांमध्ये प्रथम क्रमांक	
४	‘सौ उषा शाम टिळक स्मृती सुवर्ण पदक’ मे २०२१मध्ये श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम .ए. परीक्षेत (मराठी)प्रथम क्रमांक	श्रीमापारी राहुल प्रकाशराव . विभागमराठी विभाग -, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
५	‘कैप्रमिला दत्तात्रय काळकर सुवर्ण पदक .’ मे २०२१मध्ये श्रेयांक (क्रेडिट) प्रणालीनुसार झालेल्या एम .ए. परीक्षेत (मराठी)प्रथम क्रमांक	
६	‘कैनर्मदा नामदेव रा .सौ .नवडे स्मृती सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये मराठी विभागाद्वारे घेतल्या गेलेल्या एम (मराठी) .ए. परीक्षेत विद्यार्थिनींमध्ये प्रथम क्रमांक	श्रीमती गायकवाड प्रिया आनंद विभाग मराठी विभाग -, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
७	‘श्रीकृष्ण केशव क्षीरसागर सुवर्णपदक’ सन २०२१या शैक्षणिक वर्षासाठी मराठी विभागाच्या २०२२- संशोधन केंद्रातून पी. एचविद्यार्थिनींच्या उत्कृष्ट/च्या विद्यार्थी.डी . प्रबंधांसाठी	डॉशिरसा .ळे पंकज सदाशिव विभाग मराठी विभाग -, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
८	‘श्री महादेव रामकृष्ण आळेगावकर स्मृती सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम) .ए.संस्कृतपरीक्षेत (प्रथम क्रमांक	श्री. वाळूज भार्गव लक्ष्मण विभागसंस्कृत आणि प्राकृत भाषा : विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
९	‘कैवैद्य मोहन अभ्यंकर लक्ष्मेश्वर सुवर्णपदक .’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम) .ए.संस्कृतपरीक्षेत (प्रथम क्रमांक	
१०	‘श्री. बी पटेल डायमंड ज्यूबिली ट्रस्ट .जे.सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम) .ए.संस्कृतपरीक्षेत (प्रथम क्रमांक	
११	‘प्रा उज्ज्वला झा स्मृती .सुवर्णपदक’	

	मे २०२१मध्ये झालेल्या एम) .ए.संस्कृतपरीक्षेत (प्रथम क्रमांक	
१२	‘वेदमहर्षी कै. विनायकभट्ट घैसासगुरुजी सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम .ए.(संस्कृत) परीक्षेत ‘वेद’ विषयामध्ये प्रथम क्रमांक	श्रीमती मांडे जुई पराग विभागसंस्कृत : व प्राकृत भाषा विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१३	‘डॉ. एसनागराजन स्मृति स्वर्णपदक .’ मे २०२१मध्ये इंग्रजी विभागाद्वारे घेण्यात आलेल्या एम) .ए.इंग्रजी (परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्रीमती सेन अंशिता विभाग – इंग्रजी विभाग, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१४	‘आळेगावकर बंधू स्मृति सुवर्णपदक’ मे २०२१ मध्ये झालेल्या एम) .ए.इंग्रजी परीक्षेत प्रथम (क्रमांक	श्रीमती झहीन इमरान पठाण महाविद्यालय -पूना कॉलेज ऑफ आर्ट्स, कॉमर्स अँड सायन्स, पुणे
१५	‘दत्तात्रय महादेव आळेगावकर सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम परीक्षेतील प्रथम (हिंदी) .ए.क्रमांक	श्रीमती फाळके स्वाती नामदेव कॉलेज कॉलेज .एस.सी.ए -, सोनाई, अहमदनगर

८. मानव्य विद्याशाखा – (मानसिक, नैतिक आणि सामाजिक विज्ञान)

१	‘सुधाताई ढवळे सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या मानसिक, नैतिक आणि सामाजिक विज्ञान गटातील एम परीक्षेतील प्रथम (अर्थशास्त्र) .ए.क्रमांक	
२	‘डॉ.स्मृ (समाजशास्त्र) अनुराधा भोईटे .सौ .ती सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या मानसिक, नैतिक आणि सामाजिक विज्ञान गटातील एम परीक्षेतील प्रथम (अर्थशास्त्र) .ए.क्रमांक	श्रीसैय्यद नयीम सैय्यद युसुफ . महाविद्यालय अबेदा इनामदार सीनियर - कॉलेज, पुणे
३	‘विद्यावाचस्पी दिवाकर अभ्यंकर सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम परीक्षेतील प्रथम (अर्थशास्त्र) .ए. क्रमांक	
४	‘श्रीमतीइंदिराबाई कुलकर्णी सुवर्णपदक .’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एमपरीक्षे (अर्थशास्त्र) .ए.त प्रथम क्रमांक	
५	‘श्रीमती नलिनी ठाकर सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम) .ए.राज्यशास्त्र परीक्षेत प्रथम (क्रमांक	श्रीमती तनपुरे गौरी विजय महाविद्यालय कला -, वाणिज्य आणि विज्ञान महाविद्यालय, राहुरी, अहमदनगर
६	‘श्रीमती आशा जोशी सुवर्णपदक’	

	मे २०२१ मध्ये झालेल्या एमपरीक्षे (समाजशास्त्र) .ए.त प्रथम क्रमांक	श्रीपाटील हर्षल रामकृष्ण . कॉलेज मॉडर्न कॉलेज -, गणेशखिंड, पुणे
७	‘पंडित जीजोशी स्मृ .एम.ती सुवर्णपदक’ मे २०२१ मध्ये झालेल्या एमपरीक्षे (समाजशास्त्र) .ए.त प्रथम क्रमांक	
८	‘इतिहासकार कैबेंद्रे सुवर्णपदक .सी .वा .’ सन २०२१ या शैक्षणिक वर्षासाठी २०२२-इतिहासातील विषयामध्ये पीसंशोधन करणाऱ्या .डी.एच. विद्यार्थी/विद्यार्थिनींच्या / उत्कृष्ट प्रबंधांसाठी	डॉशिरसाट सुरेंद्र अर्जुन . विभाग इतिहास विभाग -, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
९	‘इतिहासकार कैबेंद्रे सुवर्णपदक .सी .वा .क’ सन २०२१या शैक्षणिक वर्षासाठी इतिहासातील २०२२- विषयामध्ये पी.एचसंशोधन करणाऱ्या .डी. विद्यार्थी/विद्यार्थिनींच्या / उत्कृष्ट प्रबंधांसाठी	डॉअहिरे देवकुमार प्रकाश . विभाग इतिहास विभाग -, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१०	"स्व. विनायक दामोदर सावरकर सुवर्णपदक" एप्रिल मे/२०२१मध्ये झालेल्या एम परीक्षेत प्रथम (इतिहास) .ए. क्रमांक	श्रीमती काशीद कविता सूर्यकांत महाविद्यालय – एन. ई. सोसायटी कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, दौंड, पुणे

९. मानव्य विद्याशाखा – विधी

१	‘नानी ए पालखीवाला .सुवर्णपदक’ एप्रिल २०२१ मे/मध्ये झालेल्या एल .एम.एल.परीक्षेत प्रथम क्रमांक	
२	‘कैदादासाहेब अभ्यंकर वकील लक्ष्मेश्वर सुवर्णपदक .’ एप्रिल २०२१ मे/मध्ये झालेल्या एल .एम.एल.परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्रीमती पवार कल्याणी महेश महाविद्यालय – मराठवाडा मित्र मंडळ शंकरराव चव्हाण विधी महाविद्यालय, पुणे
३	‘कैभास्कर विष्णू घाणेकर सुवर्णपदक .डॉ .’ एप्रिल २०२१ मे/मध्ये झालेल्या एल .एम.एल.परीक्षेत प्रथम क्रमांक	
४	‘पी कोठाडिया .एच .सुवर्णपदक’ एप्रिलमे/ २०२१मध्ये झालेल्या एल .एम.एल.परीक्षेत ‘लॉ ऑफ कॉर्ट्क्ट्स’ या विषयात प्रथम क्रमांक	श्री .बार्शीकर सुशेन दिलीप महाविद्यालय -मराठवाडा मित्र मंडळ शंकरराव चव्हाण विधी महाविद्यालय, पुणे
५	‘विठ्ठलपंत तुळपुळे सुवर्णपदक’ एप्रिलमे/ २०२१मध्ये झालेल्या तिसऱ्या एलपरीक्षे .बी.एल.त प्रथम क्रमांक	श्रीमती सौम्या सिंह महाविद्यालय बालाजी -विधी महाविद्यालय, पुणे

६	‘स्व. राधाबाई गोविंद साळवी सुवर्णपदक’ एप्रिलमे/ २०२१मध्ये झालेल्या तिसऱ्या एलपरीक्षे .बी.एल.त प्रथम क्रमांक	श्रीमती सौम्या सिंह महाविद्यालय बालाजी -विधी महाविद्यालय, पुणे
७	‘पी कोठाडिया .एच .सुवर्णपदक’ एप्रिलमे/ २०२१मध्ये झालेल्या तिसऱ्या एलपरीक्षे .बी.एल.त ‘कोड ऑफ सिव्हिल प्रोसीजर अँड लिमीटेशन अँक्ट’ या विषयात प्रथम क्रमांक	श्रीमती सौम्या सिंग महाविद्यालय बालाजी -विधी महाविद्यालय, पुणे श्रीमती काङ्गी स्वालेहा माजीद महाविद्यालय बालाजी - विधी महाविद्यालय, पुणे
८	‘नामदार गोपाळकृष्ण गोखले सुवर्णपदक’ एप्रिलमे/ २०२१मध्ये झालेल्या बी.ए .एल.बी.एल.च्या (नवीन पाच वर्षीय अभ्यासक्रम) पाचव्या वर्षातील एल.एल.बी. परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्रीमती जोशी तनुश्री दिनेश महाविद्यालय .एस .एल .आय - विधी महाविद्यालय, पुणे
९	‘द डॉभोसले लीगल एक् .सुरेशचंद्र आर .सिलेन्स अवॉर्ड सुवर्णपदक’ एप्रिलमे/ २०२१मध्ये झालेल्या बी.ए .एल.बी.एल. (नवीन पाच वर्षीय अभ्यासक्रम) परीक्षेत प्रथम क्रमांक	

१०. आंतरविद्याशाखीय विद्याशाखा

१	‘कै. प्राचार्य एस. एम. ठिगळे सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये शिक्षण आणि विस्तार विभागाद्वारे घेतल्या गेलेल्या एम) .एड.जनरल परीक्षेत प्रथम (क्रमांक	श्रीमती निरगुडे गीतांजली नितीन विभाग शिक्षण आणि विस्तार विभाग -, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
२	‘डॉ. व. झा. साळी सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम) .एड.जनरल परीक्षेत प्रथम (क्रमांक	श्रीमती टिळे तेजस्वी वसंत महाविद्यालय कॉलेज ऑफ एज्युकेशन -, नाशिक.
३	‘अशोका सुवर्णपदक’ एप्रिल/मे २०२१मध्ये झालेल्या बी. एस्सी. बी) .एड.इंटिग्रेटेड (परीक्षेत प्रथमक्रमांक	श्रीमती मिर्झा अल्फिया असदुल्ला बेग महाविद्यालय – अशोका शिक्षण महाविद्यालय, नाशिक

४	‘स्व. वसंत सबनीस सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या बी (नाट्यशास्त्र) .ए .वार्षिक परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्री .अडसूळ शांतनु संजय महाविद्यालय ललित कला केंद्र -, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
५	‘श्रीमती पुष्पा वेणीकर सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या बी) .ए .संगीत(परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्री. वैद्य आदिनाथ मनोज महाविद्यालय ललित कला केंद्र -, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
६	‘कै दत्ता.मारुळकर सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम) .ए .संगीत(परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्री .मेस्त्री तेजस विजयानंद महाविद्यालय ललित कला केंद्र -, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
७	‘डॉ वडगावकर .सुरेंद्र व्ही .सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम(भरतनाट्यम) .ए . परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्रीमती शिंदे श्रुती पंकज महाविद्यालय ललित कला केंद्र -, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
८	‘पं. रोहिणी भाते सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम) .ए .कथक(परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्रीमती थोरात नीरजा अजित महाविद्यालय ललित कला केंद्र -, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
९	‘कैगोखले सुवर्णपदक (छोटू सूर्यकांत .’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम) .ए .तबला(परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्री .दहिफळे कार्तिकस्वामी रामदास महाविद्यालय ललित कला केंद्र -, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
१०	‘हरि मालिनी जोशी सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम.एस.डब्ल्यू. परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्रीजाधव कल्पेश सुधाकर . महाविद्यालय सामाजिक कार्य विभाग - (४३०-टी.आर.एम.आय), नाशिक
११	‘कै. एस कारखानिस .एन .सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम.लिब. वार्षिक परीक्षेत प्रथम क्रमांक	श्रीमती चिंचोळकर रवीनिशा रवींद्र
१२	‘डॉ ललिता विजय खरे .सुवर्णपदक’ मे २०२१मध्ये झालेल्या एम.लिब.आय.एस्सी. (ग्रंथालय व माहिती विज्ञान विभाग) वार्षिक परीक्षेत प्रथम क्रमांक	महाविद्यालय ग्रंथालय विज्ञान विभाग -, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे

प्रकरण ४

अर्थसहाय्य व अनुदान

वित्त व लेखा विभाग

अनुदान

१.	देणगी/सुवर्ण पदके व अध्यासन केंद्रे विद्यापीठाकडे एकूण २४ देणगीदार असून, ३१.०३.२०२३पर्यंत एकूण देणगी ९३,१०,९३३/- रुपये इतकी आहे. विद्यापीठामध्ये १९ अध्यासन केंद्रे आहेत.														
२.	मेडीक्लेम विमा विद्यापीठातील अध्यापकीय व शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांसाठी सामूहिक मेडीक्लेम व सामूहिक अपघात विमा योजना राबविण्यात आल्या आहेत. ११५६ विद्यापीठ कर्मचारी व कर्मचाऱ्यांचे ३३९० नातेवाईक या योजनेचे लाभार्थी आहेत.														
३.	विविध संस्थांकडून मिळालेले अनुदान नजीकच्या भविष्यात विद्यापीठ हे आत्मनिर्भर होण्यासाठी प्रयत्नशील आहे. विविध संस्थांकडून संशोधन आणि इतर शैक्षणिक कार्यासाठी विद्यापीठाला एकूण ६८.९५ कोटी इतके अनुदान प्राप्त झाले आहे. <table border="1"><thead><tr><th>अनुदान देणारी संस्था</th><th>अनुदान (कोटी रुपये)</th></tr></thead><tbody><tr><td>विद्यापीठ अनुदान आयोग</td><td>१३.८२</td></tr><tr><td>भारत सरकार</td><td>१६.९१</td></tr><tr><td>वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन परिषद (सीएसआयआर)</td><td>०.१०</td></tr><tr><td>इतर संस्था</td><td>६.८४</td></tr><tr><td>महाराष्ट्र सरकार</td><td>३१.२८</td></tr><tr><td>एकूण</td><td>६८.९५</td></tr></tbody></table>	अनुदान देणारी संस्था	अनुदान (कोटी रुपये)	विद्यापीठ अनुदान आयोग	१३.८२	भारत सरकार	१६.९१	वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन परिषद (सीएसआयआर)	०.१०	इतर संस्था	६.८४	महाराष्ट्र सरकार	३१.२८	एकूण	६८.९५
अनुदान देणारी संस्था	अनुदान (कोटी रुपये)														
विद्यापीठ अनुदान आयोग	१३.८२														
भारत सरकार	१६.९१														
वैज्ञानिक आणि औद्योगिक संशोधन परिषद (सीएसआयआर)	०.१०														
इतर संस्था	६.८४														
महाराष्ट्र सरकार	३१.२८														
एकूण	६८.९५														

‘राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियान (रूसा)’

अनुक्रम	विषयाचा मथळा	अर्थसहाय्य मथळा	मंजूर झालेला एकूण निधी (कोटी रुपये)	वितरित झालेला एकूण निधी (कोटी रुपये)
१.	संशोधन व नवकल्पना (रिसर्च अँड इनोव्हेशन)		७५	१५
१.१	सेंटर फॉर इंटेलिजेंट सिस्टिम्स	सीआयएस	१०	२
१.२	इनोव्हेशन फॉर इंडस्ट्री ४.०	आय४आय४	३१	५.९
१.३	सेंटर फॉर मटेरियल सायन्स	सीएमएस	१०	२.३
१.४	सेंटर फॉर सस्टेनेबल टेक्नॉलजीज	सीएसटी	१०	२.४
१.५	सेंटर फॉर बायोलॉजिकल सायन्सेस	सीबीएस	१०	१.७
१.६	सेंटर फॉर पब्लिक पॉलिसीज अँड डेमोक्रेटिक गवर्नेंस	सीपीपीडीजी	४	०.७
२.	क्षमता विकास		१५	२.२
२.१	रिसर्च पार्क फाऊंडेशन (आरपीएफ)	आरपीएफ	६	०.४
२.२	सेंटर फॉर एम्प्लॉयबिलिटी एनहान्समेंट	सीईई	५	१.०
२.३	सेंटर फॉर आउटरीच अॅक्टिविटीज	सीओए	२	०.७
२.४	सेंटर फॉर इंटरनॅशनलायजेशन	सीआय	२	०.१
३.	श्रेणीसुधारणा (अपग्रेडेशन) व नूतनीकरण		१०	२.८
३.१	ऑडिओ विजुअल स्टुडिओ	एवीएस	३	०.४
३.२	आहार्य स्टुडिओ	एस	१	०.४
३.३	सिंथेटिक टर्फ फॅसिलिटी	एसटीएफ	४	२.०
३.४	कॅटीन	सीएनटी	२	
	एकूण		१००	२०

प्रकरण ५

केंद्रीय सुविधा

५.१ केंद्रीय उपकरण सुविधा / सेंट्रल इन्स्ट्रुमेंटेशन फॅसिलिटी (सीआयएफ)

केंद्रीय उपकरण सुविधा (सीआयएफ) ही अध्यापक व संशोधक यांच्या मूलभूत विज्ञान संशोधनामध्ये प्राधान्यक्रम असणाऱ्या विषयांबाबतच्या गरजा भागविते. या सुविधेमुळे 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' येथील संशोधन-संबंधित प्रकाशनांना वेग प्राप्त होण्यास मदत झाली आहे.

'सीआयएफ'ने आत्तापर्यंत २०००हून अधिक वापरकर्त्यांना सुविधा पुरविलेली आहे, ज्यामध्ये विद्यार्थी, संलग्न महाविद्यालये, इतर विद्यापीठे, एचईएमआरएल-डीआरडीओ, एनसीसीएस, एनसीएमआर, एआरआय, एनआयवी, ओएनजीसी, आयआयटीएम, एनसीएल, फॉरेन्सिक सायन्स, आयआयएसईआर, पीपीसीआरसी, एनआयटी व सिरम इंस्टीट्यूट यांसारख्या शासकीय संस्था आणि इनोव्हेंसिथ टेक्नॉलजीज इंडिया लि., कॅमलिन फार्म सायन्स, हिकल, विपणन अॅनॅलिटिकल टेक्नॉलजीज, नोकेम लॅब प्रा. लि. व केवा पॉलकेम प्रा. लि. या उद्योगांचा समावेश आहे.

उपक्रम

- 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' येथे 'सीएमडीआर केंद्र' उभे करण्यासाठी उपकरणांची खरेदी
- 'मायक्रोस्केल थर्मोफोरेसिस' या विषयावर 'नॅनो टेम्पॉर' येथील मार्गदर्शकाद्वारे दोन-दिवसीय कार्यशाळा

पृथक्करण केलेले नमुने

स्थळ	एकूण पृथक्करण केलेले नमुने
'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ' परिसर	११५७
'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'शी संलग्न महाविद्यालये	४४०७
इतर विद्यापीठे	९८३
शासकीय संस्था	२८८
उद्योग	२८७०
एकूण	९७०५

५.२ आरोग्य केंद्र आकडेवारी

अ. विद्यापीठ आरोग्य केंद्रातील बाह्यरुग्ण कक्षातील उपस्थिती	५४,४६५
ब. विशेषज्ञ सल्ला	२७,१८४
क. रोगचिकित्सा प्रयोगशाळा चाचणी	२७,१३४
ड. एकूण नमुने	११,७६५
ई. विशेष सुविधा	

१) नियमित योग वर्ग	१२७ विद्यार्थ्यांचा सहभाग
२) सीसीवाय (योग)	३१ विद्यार्थी
३) हेपेटायटिस बी लसीकरण	२० विद्यार्थी
४) समुपदेशन केंद्र उपस्थिती	२६१९
५) 'आयुष', भारत सरकारने दिलेल्या निधीतून आरोग्य केंद्र व आरोग्य केंद्र विभागाच्या संयुक्त विद्यमाने अश्वगंधाच्या वैद्यकीय चाचण्या	

फ. इतर सुविधा

१) ईसीजी :	३१२
२) एसडब्ल्यूडी :	६२९
३) अल्ट्रासाउंड :	७६४
४) आयएफटी :	९७८
५) ट्रॅक्शन :	२४८
६) नेब्युलायजेशन :	११५
७) एक्स-रे :	७१९
एकूण :	३७६५

५.३ वसतिगृह कार्यालय

वसतिगृह सुविधेचा लाभ घेणारे विद्यार्थी

वसतिगृह निवासव्यवस्था	मुले	मुली	एकूण
	१३२३	१२८९	२६१२

५.४ अंतर्गत व्यवस्थापक कार्यालय (हाऊस मॅनेजर ऑफिस)

विद्यापीठ परिसरामध्ये खालील सुविधा उपलब्ध आहेत.

अनुक्रम	सुविधा	संख्या
१	उपहारगृह	०१
२	खानावळ (मेस)	०४
३	अभ्यागत निवास भोजनगृह	०२
४	किराणा दुकाने	०२
५	दूध व दुग्धजन्य पदार्थ दुकान	०१
६	धुलाई केंद्र (लॉंड्री)	०१
७	केशकर्तनालय (सलून)	०१
८	दुचाकी वाहनांसाठी गॅरेज	०१
९	फूड मॉल येथील दुकाने	०७

अंतर्गत व्यवस्थापक कार्यालयाच्या अखत्यारीत मुख्य अभ्यागत निवास व शैक्षणिक अभ्यागत निवास अशी दोन अभ्यागत निवासस्थाने आहेत. या निवासांमधील एकूण खोल्यांची संख्या ८५ इतकी आहे.

कार्बन न्यूट्रल परिसर: विद्यापीठ परिसरामध्ये २ सीएनजी बसेसची मोफत सुविधा सुरू करण्यात आली आहे.

५.५ 'जयकर ज्ञान संसाधन केंद्र' / 'जयकर नॉलेज रिसोर्स सेंटर (जेकेआरसी)'

'जयकर ग्रंथलया'चे नामांतर 'जयकर ज्ञान संसाधन केंद्र' / 'जयकर नॉलेज रिसोर्स सेंटर (जेकेआरसी)' असे करण्यात आले आहे. 'जेकेआरसी' हे विद्यापीठातील मुख्य ग्रंथालय असून येथील उपक्रम या अहवालामध्ये नमूद केले आहेत. यांतून ग्रंथालय कर्मचाऱ्यांची 'सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा'च्या उद्दिष्टांप्रती असलेली प्रतिबद्धता दिसून येते.

पुस्तक व्यवहार (विथड्रॉअल): वापरकर्त्यांनी हरवल्यामुळे वा पुस्तकांची अवस्था दुरुस्तीपलीकडे खराब झाल्याने 'जेकेआरसी' दरवर्षी काही पुस्तके बाद ठरविते. 'ज्ञान संसाधन आयोगा'च्या अनुमतीने आत्तापर्यंत अंदाजे ४५०० ते ५००० पुस्तके बाद ठरविण्यात आली आहेत (यांतील १७० अहवाल प्रस्तुत होत आहे त्या वर्षातील आहेत).

नियतकालिक: विभाग प्रमुखांदवारे छापील व एलेक्ट्रॉनिक ज्ञानपत्रिकांच्या (जर्नल्स) सदस्यत्वाबाबत शिफारस सातत्याने केली जाते. 'जेकेआरसी'ने सदस्यत्व घेतलेल्या नियतकालिकांची संख्या खालीलप्रमाणे आहे:

आंतरराष्ट्रीय ज्ञानपत्रिका (जर्नल्स)	५२
राष्ट्रीय ज्ञानपत्रिका (जर्नल्स)	६०
सदस्यत्व घेतलेल्या ज्ञानपत्रिका (जर्नल्स) (एकूण ११२ आंतरराष्ट्रीय व राष्ट्रीय ज्ञानपत्रिकांचे (जर्नल्स) सदस्यत्व घेतले गेले असून, यांत ७८ छापील, २२ छापील तसेच ऑनलाइन व १२ पूर्णपणे ऑनलाइन ज्ञानपत्रिकांचा (जर्नल्स) समावेश आहे) (११२ ज्ञानपत्रिकांपैकी २२ या छापील व ऑनलाइन अशा दोन्ही माध्यमांतून प्रकाशित होतात.)	११२
सदस्यत्व घेतलेले ऑनलाइन डेटाबेस	२४
'ई-शोधसिंधू'द्वारे प्राप्त ऑनलाइन डेटाबेस	१३

या वर्षामध्ये अनेक वाचकांनी 'जेकेआरसी'द्वारे देण्यात येणाऱ्या सेवा व सुविधांचा लाभ घेतला. नियमित सदस्यांना एकत्रित (बाउंड) खंडांचा तसेच सुट्या अंकांचा लाभ घेता येतो. ज्ञानपत्रिकांच्या ताज्या अंकांच्या मजकूरपृष्ठांबाबत 'जेकेआरसी'तर्फे 'आर्टिकल अलर्ट' नामक सुविधासुद्धा देण्यात येते. 'विद्यापीठ अनुदान आयोगा'च्या 'ई-शोधसिंधू' सुविधेमुळे 'जेकेआरसी'ला ऑनलाइन संसाधनांचा लाभ घेता येतो.

५.४ 'जयकर ज्ञान संसाधन केंद्रा'चे वापरकर्ते

'जेकेआरसी' येथील सुविधांचा लाभ पदव्युत्तर विद्यार्थी, संशोधक विद्यार्थी, अध्यापक, अभ्यागत अध्यापक आणि इतर वापरकर्ते घेतात.

५.५ वाचनकक्ष (संपूर्ण वर्ष खुले) व संशोधन सुविधा

'जयकर ज्ञान संसाधन केंद्रा'मध्ये अभ्यासासाठी वेगळी इमारत असून, येथील आसनक्षमता १६० इतकी आहे. या सुविधेचा लाभ विद्यार्थी पुरेपूर घेतात.

५.६ 'जयकर ज्ञान संसाधन केंद्र पोर्टल'

'जेकेआरसी पोर्टल' हे ग्रंथलयातील संसाधनांचा व मोफत संसाधनांचा 'वन विंडो ॲक्सेस' उपलब्ध करून देते. ग्रंथसूची, प्रबंध व क्रमिक प्रकाशने (सिरियल पब्लिकेशन्स) ऑनलाइन उपलब्ध करून देण्याच्या उद्देशाने 'जेकेआरसी'ने ई-संसाधन पोर्टल विकसित केले आहे. विविध राष्ट्रीय ग्रंथलये, विविध विषयांवरील 'ओपन ॲक्सेस' संसाधने व डेटाबेसेस यांच्या वेबलिंग पुरविल्या जातात. हे पोर्टल <http://lib.unipune.ac.in:8002/> येथे उपलब्ध आहे.

'जेकेआरसी'द्वारे या २४ ऑनलाइन डेटाबेसेसचे सदस्यत्व घेण्यात आले आहे: एसीएम डिजिटल लायब्ररी. एआयआर ऑनलाइन, अमेरिकन केमिकल सोसायटी, ब्लूमसबरी ड्रामा ऑनलाइन, केंब्रिज यूनिवर्सिटी प्रेस, प्रेस एचएसएस ई-जर्नल्स कलेक्शन, सीएलए ऑनलाइन, सीएमआयई इकॉनॉमिक आऊटलुक अँड स्टेट

ऑफ इंडिया, ईबीएससीओ बिझनेस सोर्स कंप्लीट, ईबीएससीओ होस्ट कम्युनिकेशन अँड मास मीडिया कंप्लीट, एमराल्ड ईएसएस १८ जर्नल्स कलेक्शन ऑफ लायब्ररी सायन्स अँड मॅनेजमेंट, ईपीडब्ल्यू रिसर्च फाऊंडेशन टाइम सिरिज, जिओसायन्स वर्ल्ड डेटाबेस, आयओपी सायन्स ईएसएस ७२ जर्नल्स कलेक्शन, मनुपात्रा, प्रोजेक्ट यूक्लिड प्राइम जर्नल कलेक्शन, प्रोक्वेस्ट एलआयएसए विथ प्रोक्वेस्ट लायब्ररी सायन्स कलेक्शन, साईक-आर्टिकल्स, आरएससी गोल्ड, सेज (SAGE) रिसर्च मेथड्स ऑनलाइन, एससीसी ऑनलाइन वेब प्लॅटिनम प्लस, सायन्स डायरेक्ट, सायफाइंडर, वायली ईएसएस यूनिवर्सिटी कलेक्शन ऑफ १०८ जर्नल्स, रिमोट लॉग – रिमोट अॅक्सेस सॉफ्टवेअर.

‘ई-शोधसिंधू’द्वारे उपलब्ध करून देण्यात आलेले मोफत ऑनलाइन डेटाबेसेस: अमेरिकन इंस्टीट्यूट ऑफ फिजिक्स, अमेरिकन फिजिकल सोसायटी, अँन्युअल रिव्यूज, इकॉनॉमिक अँड पॉलिटिकल वीकली, इंस्टीट्यूट फॉर स्टडीज इन इंडस्ट्रियल डेवलपमेंट, जेगेट (JGATE) प्लस, जेस्टोर (JSTOR), मॅथसायनेट, ऑक्सफोर्ड यूनिवर्सिटी प्रेस, प्रोजेक्ट म्यूज, स्पिंगलर लिंक १७०० जर्नल + नेचर जर्नल, टेलर अँड फ्रांसिस (१०७६ जर्नल्स इत्यादी), वेब ऑफ सायन्स.

प्रत्यक्ष विद्यापीठ कॅम्पसवरून वा ‘रिमोट लॉगिन’ सुविधेवरून ऑनलाइन ज्ञानपत्रिकांचा मोठ्या प्रमाणावर वापर नोंदविण्यात आला आहे. महिन्याला सरासरी ४५००० वेळा ही सुविधा वापरण्यात आली, असे नोंदविण्यात आले.

५.७ इंटरनेट व ऑनलाइन डेटाबेस सुविधा वापरण्यासाठी श्रीमती विजया देशमुख इंटरनेट केंद्र सुरू करण्यात आले आहे.

५.८ डिजिटल ग्रंथालय: ‘जेकेआरसी’ने दुर्मिळ ज्ञान संसाधनांसाठी स्वतःचे डिजिटल ग्रंथालय विकसित केले आहे, ‘ज्ञान संसाधन केंद्रा’कडे विविध दुर्मिळ संसाधने आहेत ज्यांमध्ये पुस्तके, हस्तलिखिते, स्मारके, नकाशे, छायाचित्रे, विख्यात व्यक्तींची पत्रे इत्यादी समाविष्ट आहे.

५.९ शोधगंगा: एकूण १३४९९ प्रबंध डिजिटल स्वरूपात रूपांतरित करून ‘शोधगंगा’ या संकेतस्थळावर अपलोड करण्यात आले आहेत. यावर्षी ७५१ प्रबंध अपलोड केले गेले (ज्यांतील ४९३ ऑनलाइन सादर करण्यात आले होते व २५८ ‘जेकेआरसी’ने स्कॅन केले).

इतर तपशील:

एकूण कामकाजाचे दिवस:	३६५
पुस्तक संख्या:	५०४७
एकूण सदस्य:	९०८०
वाचनकक्षात वापरण्यात आलेली पुस्तके:	१२३५

ABSTRACT for the Academic Year 2022-23

1. **Date of Establishment** 10th February, 1949
2. **Total area of the Campus** 411 Acres
3. **First Vice-Chancellor** Dr. M. R. Jayakar
4. **Number of University Academic Departments/
Centres/Autonomous Units/
other Academic & Service Units** 93
5. **Jurisdiction: 03 Districts: Pune, Ahmednagar, Nashik and Dadara & Nagar Haveli**
6. **Affiliated Colleges/ Institutes/Research Institutes:**
7. **Autonomous Colleges/Institutes : 33**

	Pune	Ahmednagar	Nashik and Dadara & Nagar Haveli	Total
Affiliated Colleges	453	149	181	783
Colleges only for Girls	14	05	05	24
Management Institute	129	22	27	178
Research Institutes	69	03	01	73
Night Colleges	13	03	02	18
Only for Girls Colleges	14	05	05	24

8. Students Enrolment:

(a) Undergraduate & Postgraduate

Colleges/ Institutes	University Campus	Distance Education
709017	8882	11655

- (b) M.Phil. (Awarded) 54
(c) Ph. D. (Awarded) 749

9. MoU during the year 2022-23 : 50

a) National – 37 b) International – 13

10. Patents - 06

11. Teachers: University Department

- a) Govt. Sanctioned Filled Posts 162
b) University Fund 103

12. University non-teaching Staff (As on 30.06.2023)

Grade I- 33   Grade II - 37   Grade III - 474   Grade IV- 172

13. **No. of Colleges under 2(F) and 12B** 263
14. **Faculties** 04
15. **Boards** 92
16. **Chairs** 19
17. **Jayakar Library - Books and Journals** 560779

वार्षिक अहवालातील माहितीचा सारांश:

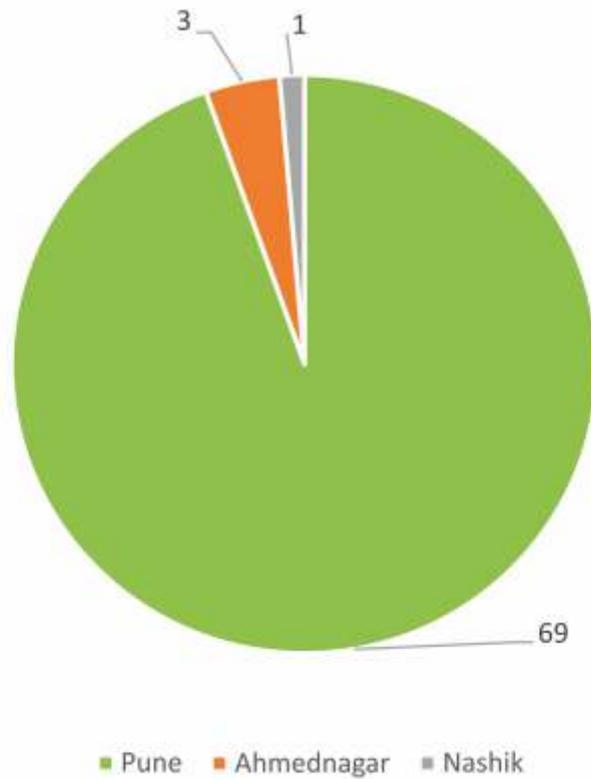
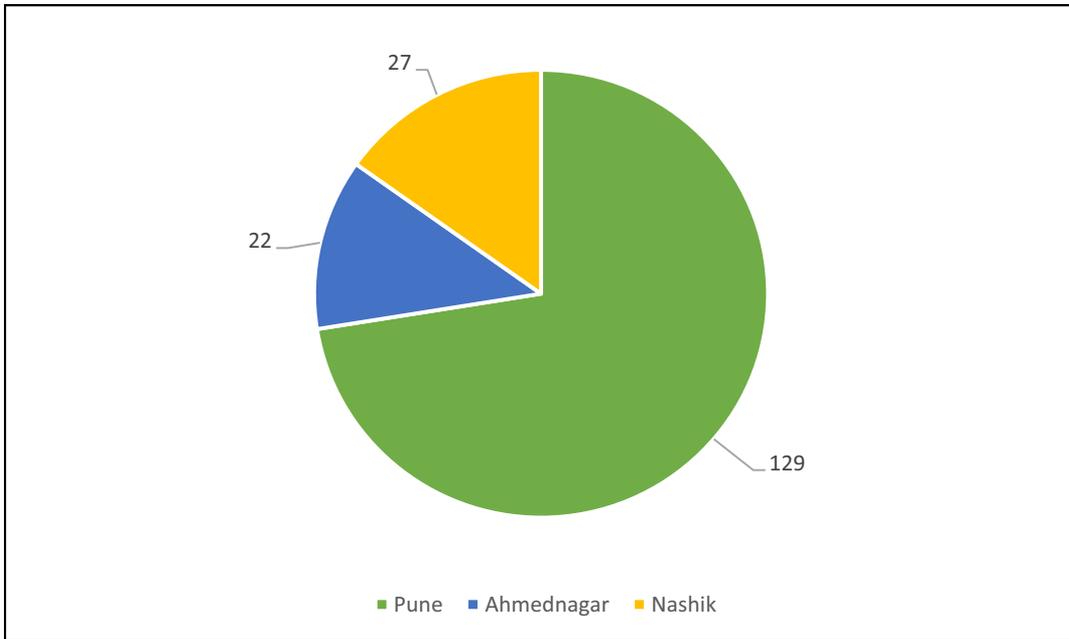
अ.क्र.	माहिती मागविलेले मुद्दे	माहितीचा तपशील
१.	‘राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण— २०२०’च्या अंमलबजावणीसाठी घेतलेले पुढाकार	राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२० च्या अंमलबजावणीसाठी सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाने २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षामध्ये सर्व महाविद्यालये/परिसंस्थांमध्ये विविध कार्यशाळा, चर्चासत्रे, परिसंवाद एकूण १३५ इतके आयोजित केले. त्यासाठी ७५ लाख इतके अनुदान देण्यात आले असून, ‘राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणा’बाबत जवळपास ३ ते ३.५ लाख विद्यार्थी/शिक्षक /संबंधित घटकांमध्ये जागृती व माहिती देण्यात आली. विद्यापीठाच्या विभागांमार्फत सर्व अभ्यासक्रमांची पुनर्रचना केली. पदवी व पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांची संरचना राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-2020 च्या अनुषंगाने करण्यात आली असून, स्वायत्त महाविद्यालये व विद्यापीठ विभागांमध्ये ‘राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण- २०२०’ शैक्षणिक वर्ष 2023-24 पासून राबविण्याचे नियोजन केले आहे.
२.	स्वायत्त महाविद्यालयांची स्थिती	शैक्षणिक वर्ष २०२२-२३मध्ये ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’च्या परिक्षेत्रामध्ये जवळपास ३३ महाविद्यालये स्वायत्त झाली आहेत.
३.	नॅक/एनबीए (NAAC/NBA) संबंधित महाविद्यालयांची स्थिती	नॅक/एनबीए मूल्यांकन प्रक्रिया जवळपास ८० टक्के महाविद्यालयांनी पूर्ण केली असून उर्वरित महाविद्यालयांनी मूल्यांकन व पुनर्मूल्यांकन अर्ज करण्यासाठी प्रयत्न करण्यात येत आहेत.
४.	नॅक मूल्यांकनाबाबत विद्यापीठाची स्थिती	विद्यापीठाचे नॅक मूल्यांकन माहे फेब्रुवारी, २०२४ पर्यंत असून पुढील चौथ्या सायकलसाठी ‘अंतर्गत गुणवत्ता व सिध्दता कक्षा’मार्फत तयारी सुरू आहे.
५.	महाविद्यालयांकडे असलेल्या भौतिक सोयीसुविधा	विद्यापीठ परिक्षेत्रातील महाविद्यालयांमध्ये आवश्यक त्या भौतिक सोयी/सुविधा असून २२० महाविद्यालयांचे AAA Audit करण्यात आले आहे. तसेच आवश्यकतेनुसार महाविद्यालयांची याबाबत तपासणी करण्यात येत आहे.
६.	वर्षभरात मिळालेले संशोधन/सल्लागार/सहयोग अनुदान	रूसा: ७५ कोटी सीएसआयआर: १० कोटी
७.	नवसंशोधन केंद्र असल्यास, त्याची स्थिती आणि उपलब्धी	नवसंशोधन केंद्रामार्फत incubation आणि start-up साठी महाविद्यालये आणि परिसंस्थांमध्ये BOOT-UP Camp मार्फत विद्यापीठामध्ये जनजागृती करण्यात येत आहे.

८.	शैक्षणिक गुणवत्ता वाढीसाठी करण्यात आलेले प्रयत्न	‘राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२०’च्या अंमलबजावणीसाठी ‘सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठा’चे नामांकन भारतामधील सर्वोच्च संस्थामध्ये असून विद्यापीठाच्या विविध अधिकार मंडळांमार्फत महाविद्यालयांच्या कामकाजावर देखरेख ठेवण्यात येत आहे. तसेच, विद्यार्थ्यांसाठी सर्व सोयी-सुविधांचे आधुनिकीकरण/संगणकीकरण करण्यात आले असून बहुतांशी सुविधा ऑनलाईन माध्यमातून देण्यात येत आहेत. तसेच गुणवत्ता सुधार योजनेअंतर्गत विविध उपक्रमांना व कार्यक्रमांना अर्थसहाय्य देण्यात येते.
९.	उच्च एच-इंडेक्स असलेल्या टॉप १० विद्याशाखा	Department of Physics Department of Chemistry Department of Biotechnology Department of Geology Department of Botany Department of Microbiology Department of Health Sciences Department of Bioinformatics Department of Zoology Department of Atmospheric and Space Sciences
१०.	मंजूर केलेली पेटंट्स	दाखल केलेल्या एकूण १३ पेटंट्सपैकी ०६ पेटंट्स मंजूर
११.	प्लेसमेंट	विद्यापीठ व महाविद्यालयांमध्ये ‘प्लेसमेंट सेल’ कार्यान्वित करण्यात आलेले आहेत
१२.	विद्यापीठाच्या कार्यक्षेत्रातील जिल्ह्यांांचे एकूण नोंदणी प्रमाण (GER)	विद्यापीठाच्या कार्यक्षेत्रातील जिल्ह्यांांचे एकूण नोंदणी प्रमाण सन २०१९-२० या कालावधीमधील असून, शासकीय जनगणना झाल्यानंतर माहिती उपलब्ध होऊ शकेल
१३.	कमी एकूण नोंदणी प्रमाण (GER) असलेले तालुके	जनगणना झालेली नसल्याने अद्ययावत माहिती उपलब्ध नाही
१४.	घटक/संचालित महाविद्यालयांचे कामकाज	लागू नाही

१५.	‘राष्ट्रीय उच्चतर शिक्षा अभियान (रूसा)’ या योजनेअंतर्गत हाती घेतलेले उपक्रम, प्राप्त निधी व विनियोग.	उपक्रम: ०३ (Research & Innovation – ७५ कोटी) (Capacity Building – १५ कोटी) (Upgradation & Renovation – १० कोटी) प्राप्त निधी: १०० कोटी विनियोग: १९.६६ कोटी
-----	--	---

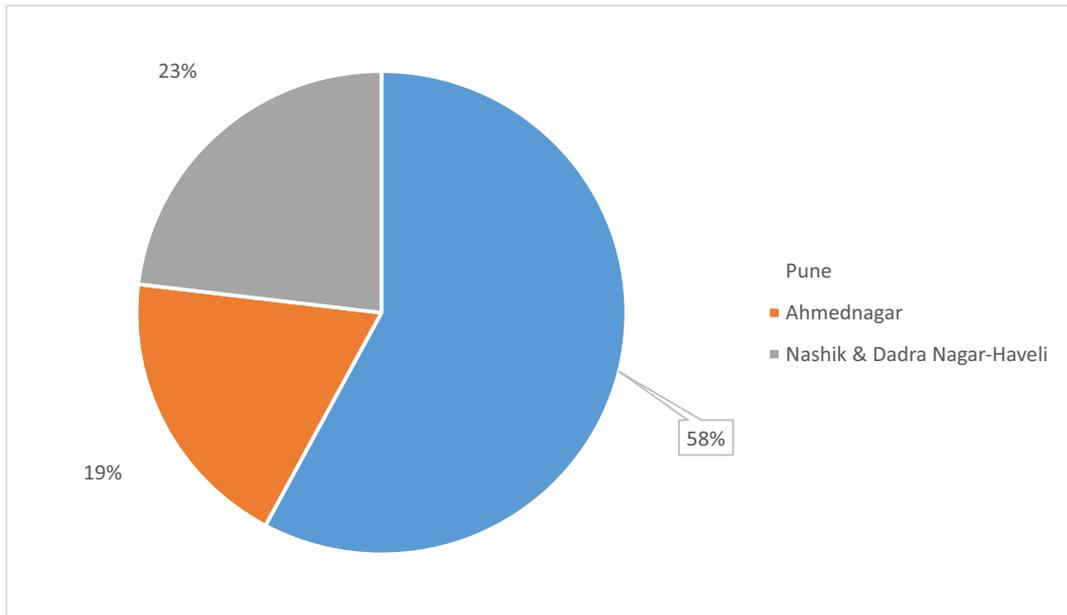

Affil. Colleges, Recognized Management and Research Inst. Pune, Nagar, Nashik

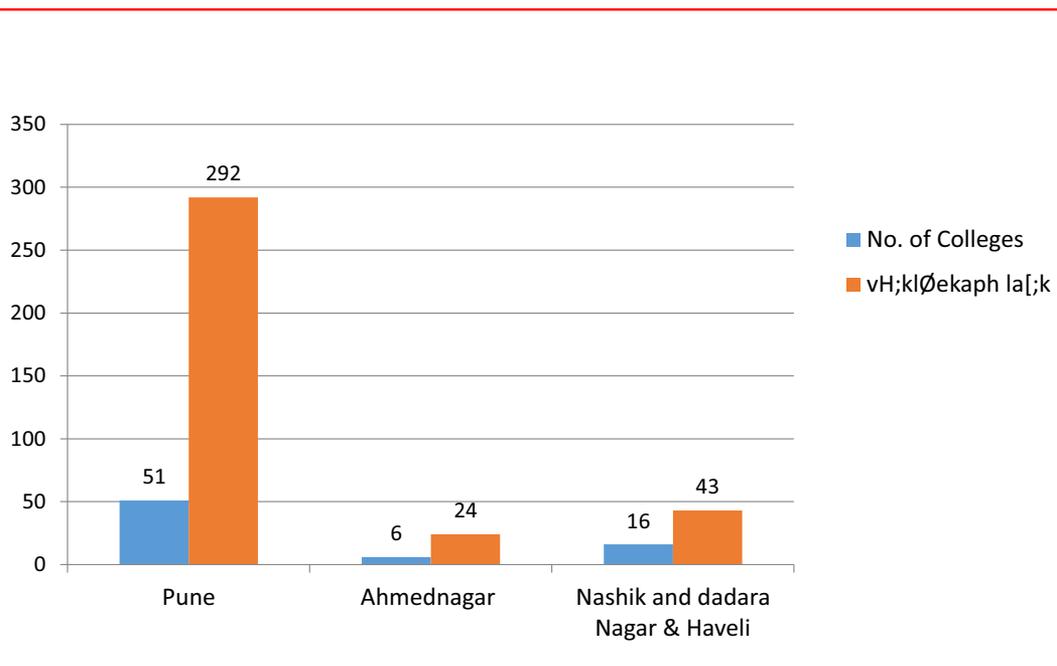

Affil. Colleges, Recognized Management and Research Inst. Pune, Nagar, Nashik

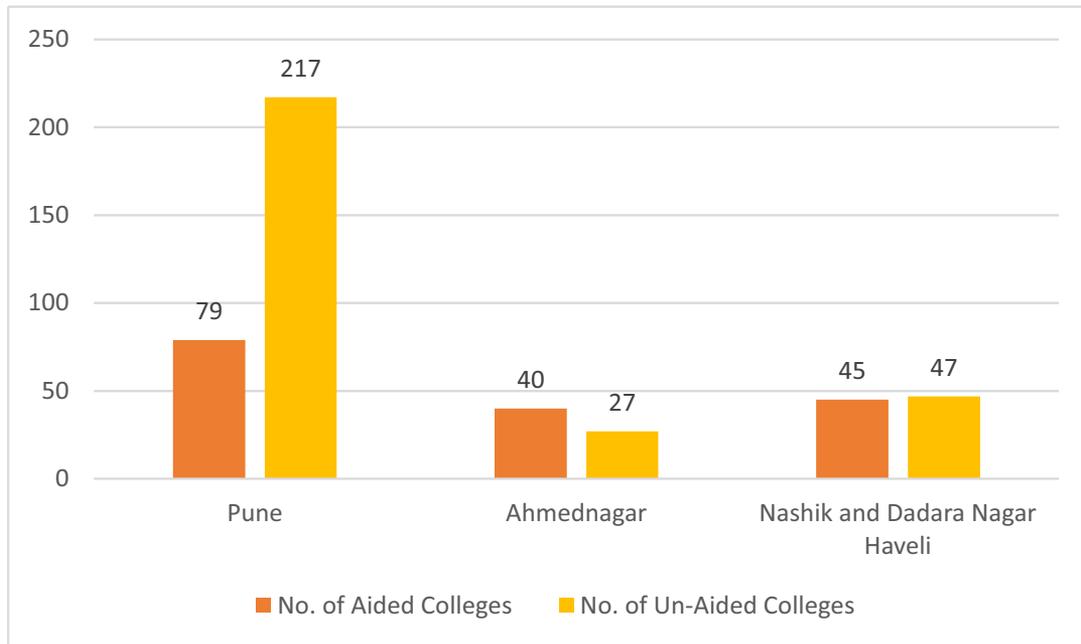

Districtwise Information of NBA Accreditation of Colleges, Institutes Aided Un-Aided)

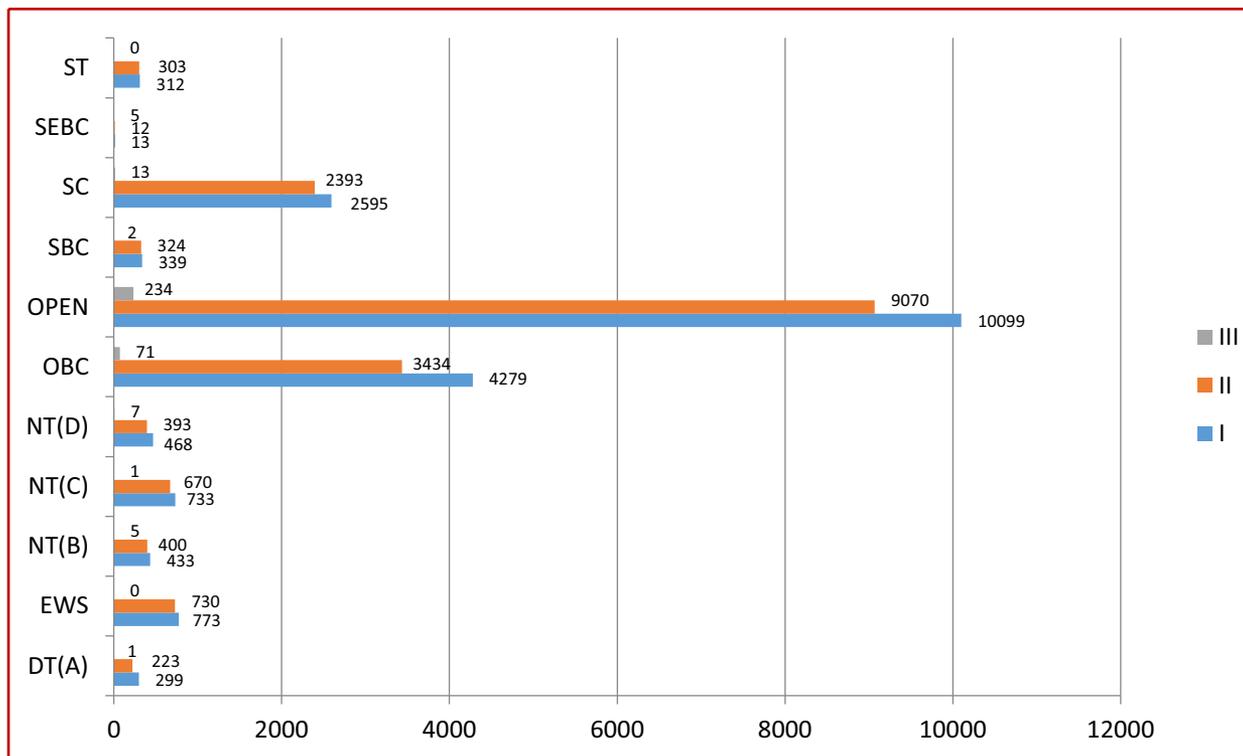

Districtwise Information of NAAC Accreditation and Re-Accreditation of Colleges, Institutes (Aided Un-Aided)

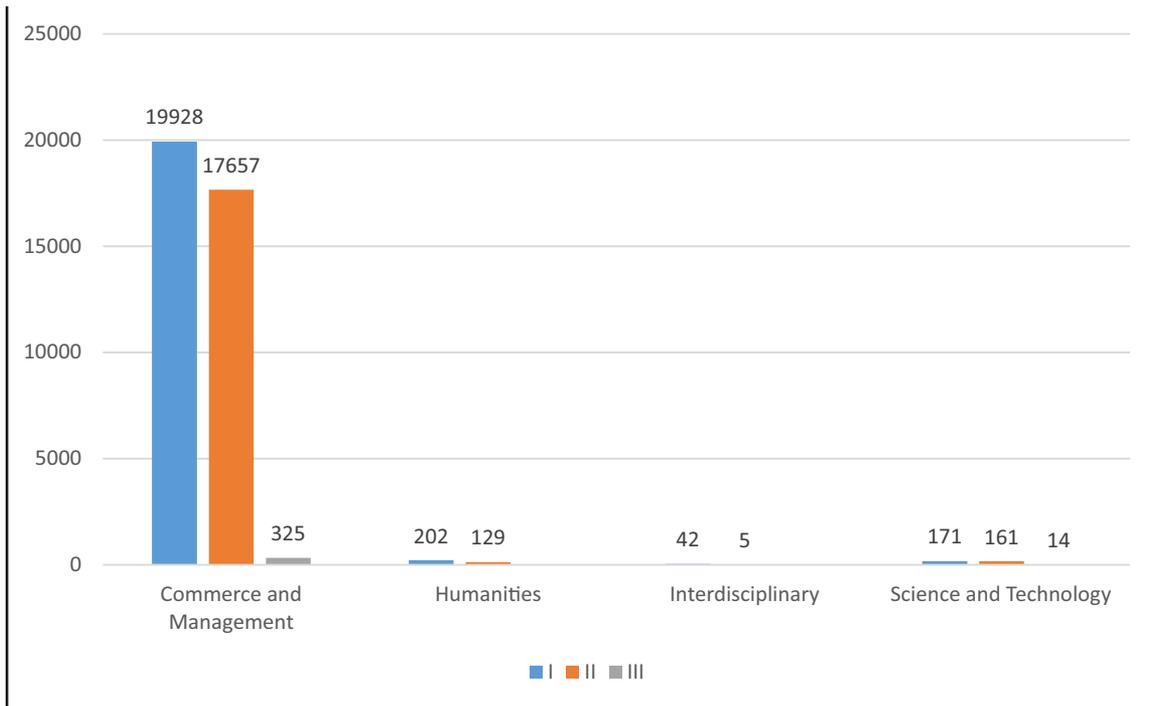

Catagorywise Student Count in Recignized Institutes

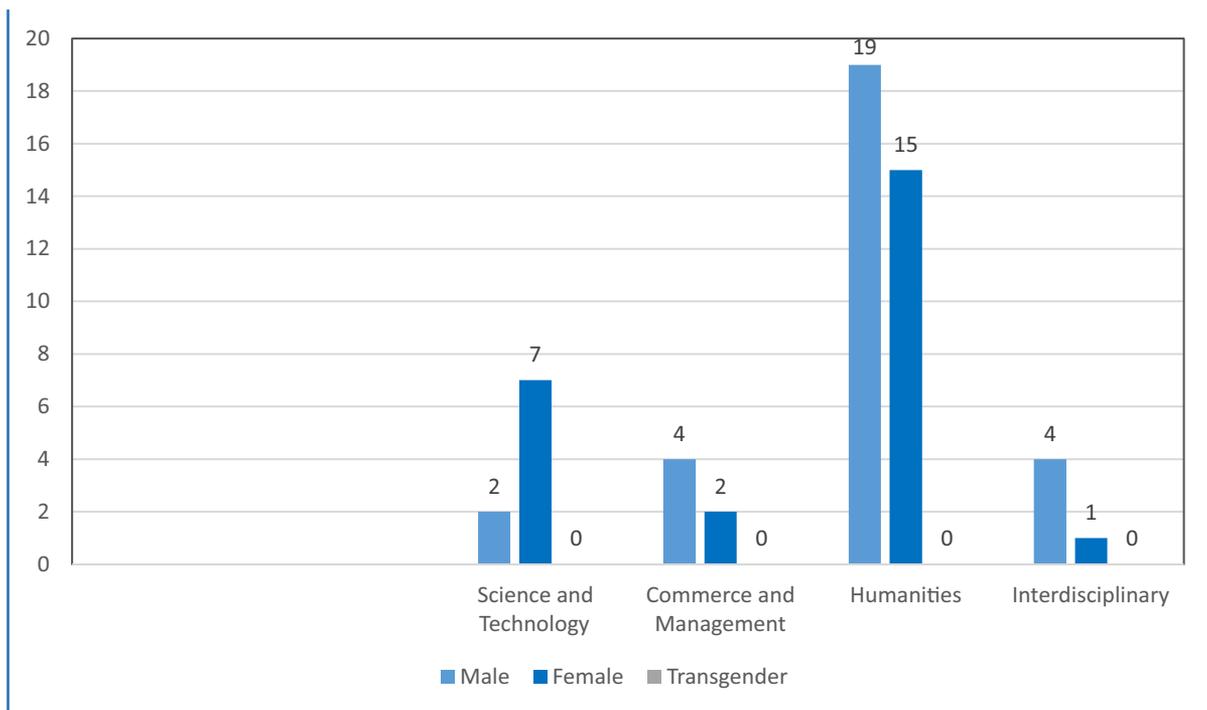

Facultywise Student Count in Recignized Institutes

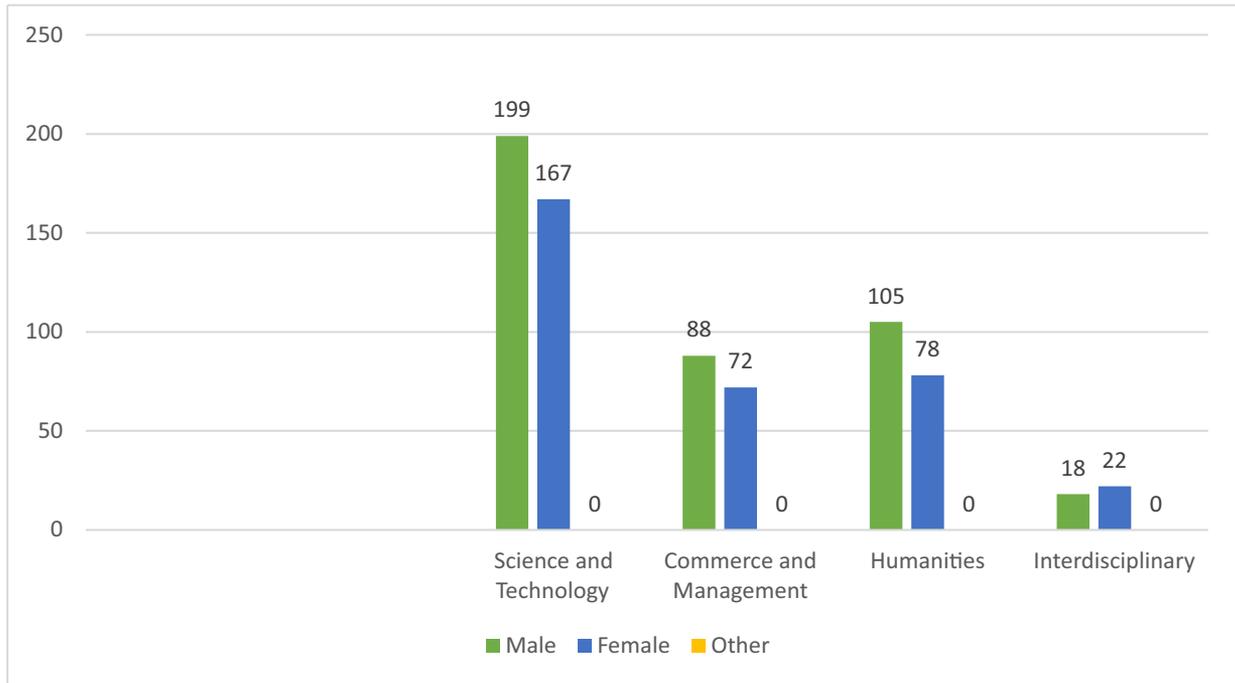

M. Phil. Awarded Sudents.

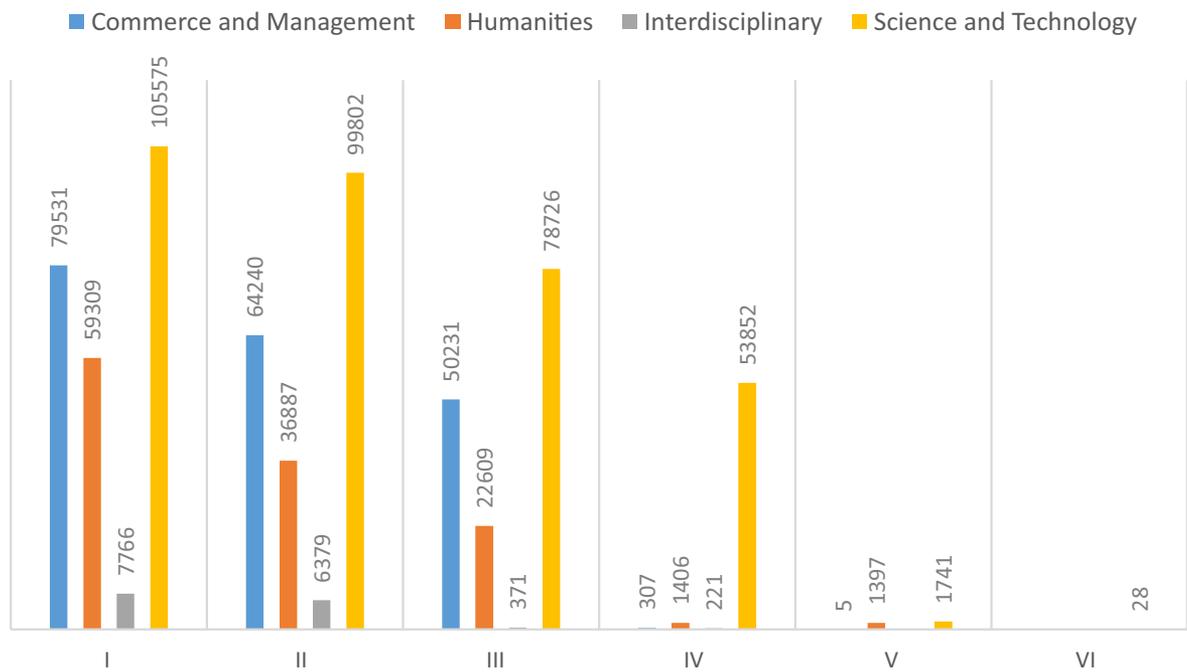

Ph.D. Awarded Students

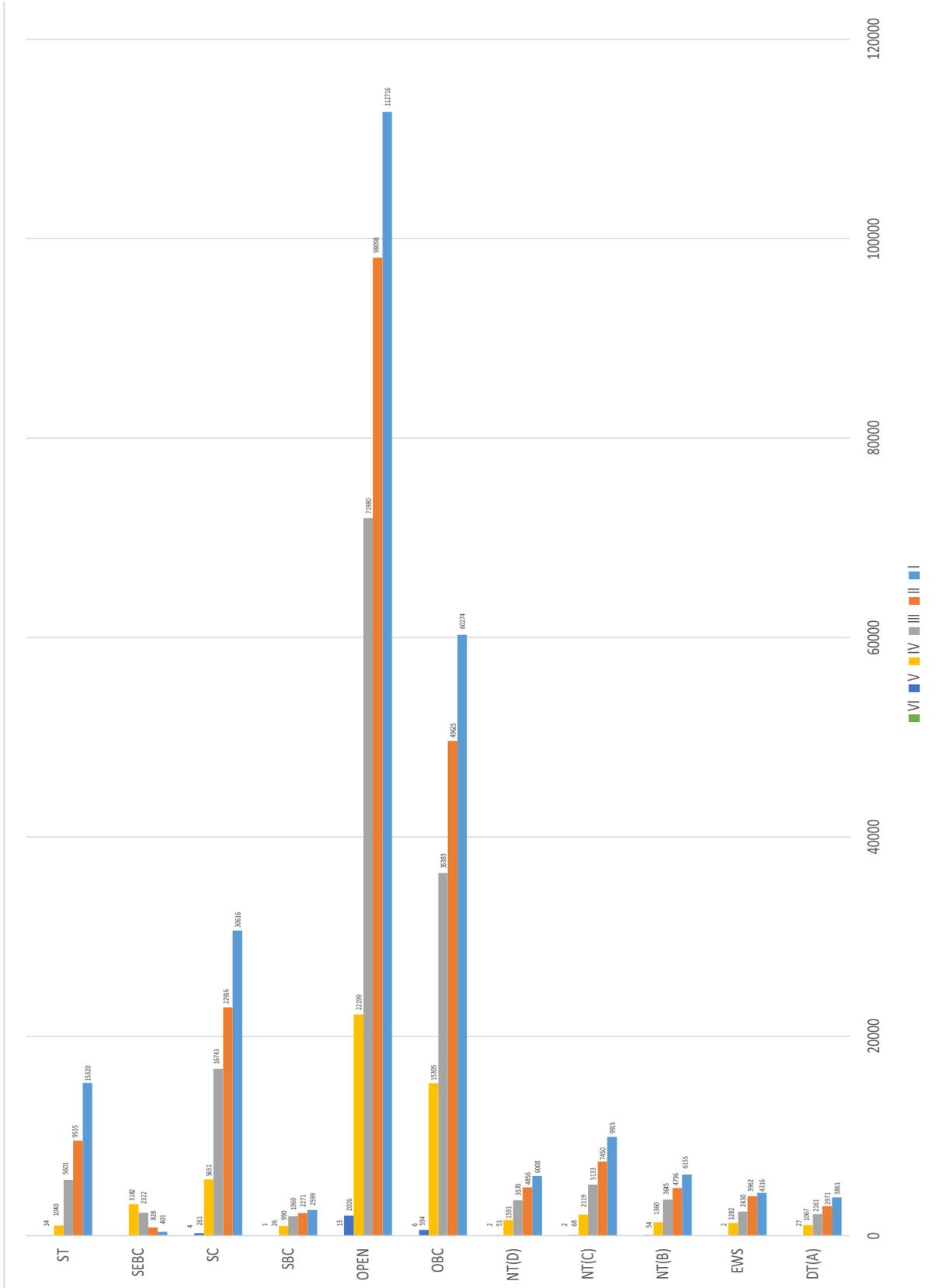

Catagorywise Student Count of Affiliated Colleges

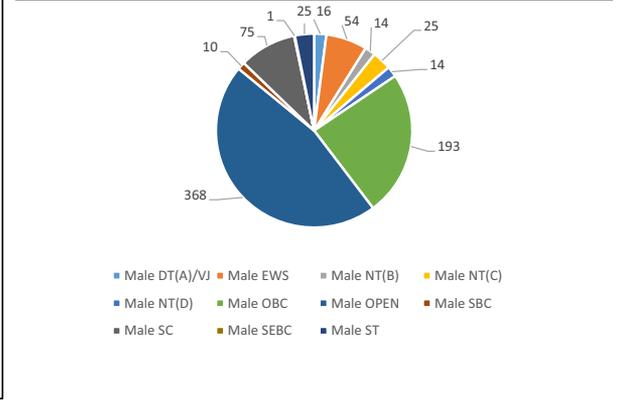
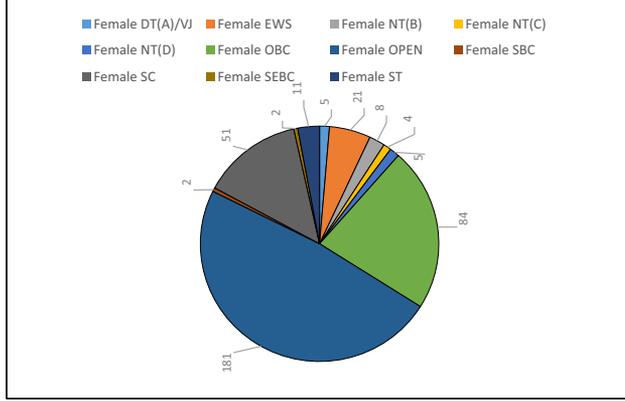

Catagorywise Student Count of Affiliated Colleges

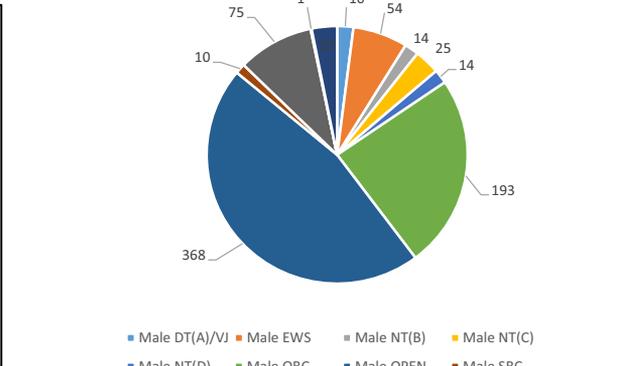
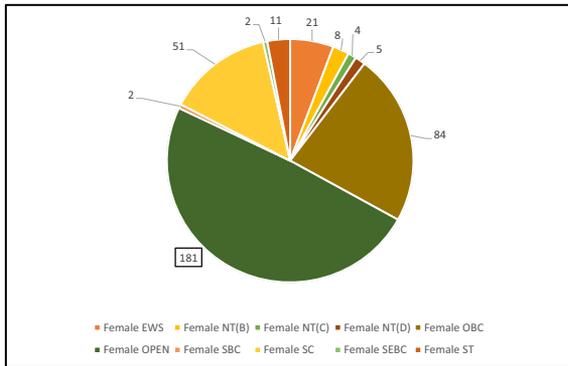

विद्यापीठ विभागांमधील विद्यार्थी संख्या (विद्याशाखा/स्त्री-पुरुष/प्रवर्गानिहाय) सन २०२२-२३

विद्यापीठ विभागांमधील विद्यार्थी संख्या (विद्याशाखा/स्त्री-पुरुष/प्रवर्गानिहाय) सन २०२२-२३

— विद्यापीठ गीत —

ज्ञान बनो कर्मशील, कर्म ज्ञानवान

पुण्यमयी दे आम्हा अक्षर वरदान
ज्ञान बनो कर्मशील, कर्म ज्ञानवान

जातिभेद, धर्मभेद, वंशभेद दूर
लाख लाख कंठांनुनि हाच एक सूर
करुणेच्या चरणांशी नत हो विशान

माणुसकी धमऱ्या अर्थ जाणतो
भ्रमनिष्ठा हें पवित्र तीर्थ मानतो
हृदयांनुनि समतेच्या निर्भय अभिमान

सेवेतच मुक्ती ही मंगल दीक्षा
न्यायास्तव जागृति ही सर्वपरीक्षा
हें विश्वचि पर अमुचे मंत्र हा महान

मंगेश पांडुरंग

संकेतस्थळ

www.unipune.ac.in

संपर्क

०२०-२५६२१२२८

०२०-२५६२१२२९